

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ -- БЕОГРАД

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фах 702):

Уређује Редакциони одбор:

Претседник: Александар Ј. Петровић

Чланови: Борислав Ст. Мрђа, Синиша Остојић, Мирко Вернер
и Јован Јојкић

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25

Лист излази друге половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на Пошт. фах. бр. 702, Београд,
а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 103-9533119 — Канцеларија
Савеза Београд, Маршала Тита бр. 28.

За администрацију и редакцију „Филателисте“ све рукописе, наруџбе, рекламације,
и све што се односи на лист слати на адресу: Александар Ј. Петровић, Београд,
Војводе Драгомира 25.

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН УРЕДНИШТВА И АДМИНИСТРА-
ЦИЈЕ „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

За наредни број листа рукописе треба послати најдаље до 25 децембра

САДРЖАЈ:

Страна

1) Ј. Т. Ј.: Дан Републике — — — — —	337
2) Ј. Т. Ј.: Споменица Хрватског филателистичког друштва — — — — —	339
3) Инж. Ал. Ј. Петровић: Српске дописне карте (наставак) — — — — —	339
4) С. Остојић: О српским маркама за новине (наставак) — — — — —	342
5) Драган Новак: Њемачка окупациона издања за Црну Гору 1943—1944 — — — — —	344
6) Инж. Ал. Ј. Петровић: Упути у филателију. — Неправилности на сликама марака — — — — —	345
7) Бор. Ст. Мрђа: Светски поштански савез (наставак) — — — — —	348
8) Инж. Бр. Мазаловић: ZUMSTEIN 1951 — — — — —	352
9) В. Трбарић: Сабирање редовних поштанских жигова и »R« наљепница — — — — —	354
10) С. О.: Филателистичка изложба у Загребу — — — — —	355
11) Инж. Ал. Ј. Петровић: Јубиларни дани Х. Ф. друштва у Загребу — — — — —	356
12) Б. М.: Филателистичко саветовање у Министарству пошта — — — — —	357
13) Бран. Новаковић: Борба против туберкулозе на нашим маркама и целинама — — — — —	363
14) Инж. Р. Петровић: Сузбијање шпекулације у Филателији — — — — —	365
15) Б. М.: Непотребна и спекулативна издања марака — — — — —	366
16) П. Пећинар: Улога и задаци филателије — — — — —	368
17) Влад. Прикић: Гијнемер — — — — —	371
18) Д. Б. Спајић: Задаци иностране службе СФС-а — — — — —	372
19) Кроз филателистички свет — — — — —	373
20) Наше марке — — — — —	375
21) Наше целине — — — — —	381
22) Наши пригодни жигови — — — — —	382
23) Бројно стање чланова СФС на дан 3-X-1950 — — — — —	383
24) Нове марке — — — — —	384
25) Из Савеза филателиста Србије — — — — —	388
26) Преглед књига и листова — — — — —	390
27) Одговори на питања читалаца — — — — —	391
28) Уврђење огласа у „Филателисти“ — — — — —	392
29) Филателистичка изложба у Сарајеву 28-XI-1950 — — — — —	352

ЦЕНА ОВОГ ДВОБРОЈА ДИНАРА 30.—

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ
БЕОГРАД

Дан Републике

Нижу се знаменити дани у години, а међу њима један од најзначајнијих је 29 новембар — ДАН РЕПУБЛИКЕ.

Прослављајући тај дан и ми, филателисти освежимо успомене на догађаје везане за њега!

Крајем новембра 1942 г., подину и по дана после народног устанка, одржано је у Бихаћу прво заседање, на коме се АВНОЈ конституисао. АВНОЈ-у је у историји наших народа обезбедио часно место као првом истинском народном претставништву. „Он тада још није могао себе прогласити врховним органом власти у држави, јер још нису били сазрели услови за образовање једне народне владе као извршног органа Већа. АВНОЈ је у Бихаћу добио карактер политичког руководства наших народа у њиховој ослободилачкој борби”.

Резолуција првог заседања у Бихаћу каже: „АВНОЈ и из његове средине изабрани Извршни одбор стајаће поред Врховног штаба НОВ и ПОЈ. као врховног војничког руководства народне ослободилачке борбе као њено политичко претставништво”. Но АВНОЈ, и ако није био врховни орган државне власти, имао је у себи тај карактер. У његовом извршном одбору изабрани чланови преузели су одговорност за поједине ресоре државне власти. Основана су повереништва за просвету, народно здравље, унутрашње послове, социјалну политику, привреду, финансије, пропаганду и веру. Извршни одбор, као највиши орган, руководио је и водио надзор над радом нар. ослоб. одбора, који су већ у оно доба

на ослобођеној територији имали карактер органа власти.

Друго заседање АВНОЈ-а одржано 29 новембра 1943 у Јајцу, под условима створеним после пете офанзиве и капитулације Италије, у почетку „четврте етапе наше народно-ослободилачке борбе” (Тито), кад се „наметнула потреба стварања таквих нар. органа, политичких и законодавних, као и извршних”, „који ће бити кадри да савладају све тешкоће у овој ситуацији и који ће достојно представљати народе Југославије, како у самој земљи, тако и изван ње,” ... Настала је потреба да „АВНОЈ постане заиста највише законодавно и извршно тело народа Југославије” и „да се створи један извршни орган у форми једне привремене владе, који ће бити способан да руководи свима пословима, које мора да врши једна права народна влада.”

Најзначајнија политичка одлука другог заседања АВНОЈ-а јесте његова Декларација и три одлуке које из ње проистичу:

1), „Одлука о врховном законодавном и извршном народном претставничком телу Југославије, као привременим органима врховне народне власти у Југославији за време народно-ослободилачког рата.”

2) „Одлука о одузимању права законите владе Југославије такозваној Југословенској влади у иностранству и о забрани повратка у земљу краљу Петру II Карађорђевићу.”

и 3) „Одлука о изградњи Југославије на федеративном принципу.”

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фак 702)

Уређује Редакциони одбор:

Претседник: Александар Ј. Петровић

Чланови: Борислав Ст. Мрђа, Симиша Остојић, Мирко Вернер
и Јован Јојкић

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25

Лист излази друге половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на Пошт. фак. бр. 702, Београд,
а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 103-9533119 — Канцеларија
Савеза Београд, Маршала Тита бр. 28.

За администрацију и редакцију „Филателисте“ све рукописе, наруџбе, рекламације,
и све што се односи на лист слати на адресу: Александар Ј. Петровић, Београд,
Војводе Драгомира 25.

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН УРЕДНИШТВА И АДМИНИСТРА-
ЦИЈЕ „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

За наредни број листа рукописе треба послати најдаље до 25 децембра

САДРЖАЈ:

Страна

1) Ј. Т. Ј.: Дан Републике	337
2) Ј. Т. Ј.: Споменица Хрватског филателистичког друштва	339
3) Инж. Ал. Ј. Петровић: Српске дописне карте (наставак)	339
4) С. Остојић: О српским маркама за новине (наставак)	342
5) Драган Новак: Њемачка окупациона издања за Црну Гору 1943—1944	344
6) Инж. Ал. Ј. Петровић: Упути у филателију. — Неправилности на сликама марака	345
7) Бор. Ст. Мрђа: Светски поштански савез (наставак)	348
8) Инж. Бр. Мазаловић: ZUMSTEIN 1951	352
9) В. Трбарић: Сабирање редовних поштанских жигова и »R« наљепница	354
10) С. О.: Филателистичка изложба у Загребу	355
11) Инж. Ал. Ј. Петровић: Јубиларни дани Х. Ф. друштва у Загребу	356
12) Б. М.: Филателистичко саветовање у Министарству пошта	357
13) Бран. Новаковић: Борба против туберкулозе на нашим маркама и целинама	363
14) Инж. Р. Петровић: Сузбијање шпекулације у Филателији	365
15) Б. М.: Непотребна и спекулативна издања марака	366
16) П. Пећинар: Улога и задаци филателије	368
17) Влад. Прикић: Гијнемер	371
18) Д. Б. Спајић: Задаци иностране службе СФС-а	372
19) Кроз филателистички свет	373
20) Наше марке	375
21) Наше целине	381
22) Наши пригодни жигови	382
23) Бројно стање чланова СФС на дан 3-X-1950	383
24) Нове марке	384
25) Из Савеза филателиста Србије	388
26) Преглед књига и листова	390
27) Одговори на питања читалаца	391
28) Уврћење огласа у „Филателисти“	392
29) Филателистичка изложба у Сарајеву 28-XI-1950	352

ЦЕНА ОВОГ ДВОБРОЈА ДИНАРА 30.—

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

БЕОГРАД

Дан Републике

Нижу се знаменити дани у години, а међу њима један од најзначајнијих је 29 новембар — ДАН РЕПУБЛИКЕ.

Прослављајући тај дан и ми, филателисти освежимо успомене на догађаје везане за њега!

Крајем новембра 1942 г., подину и по дана после народног устанка, одржано је у Бихаћу прво заседање, на коме се АВНОЈ конституисао. АВНОЈ-у је у историји наших народа обезбедио часно место као првом истинском народном претставништву. „Он тада још није могао себе прогласити врховним органом власти у држави, јер још нису били сазрели услови за образовање једне народне владе као извршног органа Већа. АВНОЈ је у Бихаћу добио карактер политичког руководства наших народа у њиховој ослободилачкој борби”.

Резолуција првог заседања у Бихаћу каже: „АВНОЈ и из његове средине изабрани Извршни одбор стајаће поред Врховног штаба НОВ и ПОЈ. као врховног војничког руководства народне ослободилачке борбе као њено политичко претставништво”. Но АВНОЈ, и ако није био врховни орган државне власти, имао је у себи тај карактер. У његовом извршном одбору изабрани чланови преузели су одговорност за поједине ресоре државне власти. Основана су повереништва за просвету, народно здравље, унутрашње послове, социјалну политику, привреду, финансије, пропаганду и веру. Извршни одбор, као највиши орган, руководио је и водио надзор над радом нар. ослоб. одбора, који су већ у оно доба

на ослобођеној територији имали карактер органа власти.

Друго заседање АВНОЈ-а одржано 29 новембра 1943 у Јајцу, под условима створеним после пете офанзиве и капитулације Италије, у почетку „четврте етапе наше народно-ослободилачке борбе” (Тито), кад се „наметнула потреба стварања таквих нар. органа, политичких и законодавних, као и извршних”, „који ће бити кадри да савладају све тешкоће у овој ситуацији и који ће достојно представљати народе Југославије, како у самој земљи, тако и изван ње,” ... Настала је потреба да „АВНОЈ постане заиста највише законодавно и извршно тело народа Југославије” и „да се створи један извршни орган у форми једне привремене владе, који ће бити способан да руководи свима пословима, које мора да врши једна права народна влада.”

Најзначајнија политичка одлука другог заседања АВНОЈ-а јесте његова Декларација и три одлуке које из ње проистичу:

1) „Одлука о врховном законодавном и извршном народном претставничком телу Југославије, као привременим органима врховне народне власти у Југославији за време народно-ослободилачког рата.”

2) „Одлука о одузимању права законите владе Југославије такозваној Југословенској влади у иностранству и о забрани повратка у земљу краљу Петру II Карађорђевићу.”

и 3) „Одлука о изградњи Југославије на федеративном принципу.”

Првом одлуком АВНОЈ се конституисао „у врховно законодавно и извршно народно претставништво“ наше државе з време ослободилачког рата.

Другом одлуком краљу Петру II Карађорђевићу, који је давао поверење владама у иностранству и њеном „министру војске, морнарице и ваздухопловства“ Дражи Михајловићу, и ако му је био познат његов издајнички рад, забрањен је повратак у земљу, „с тим да ће питање краља и монархије решити народ сам својом властитом вољом после ослобођења читаве земље.“

Трећа пак основна одлука Другог заседања ударила је темељ изградњи Југославије на принципу федерализма и слободе народа.

Поред ове три основне одлуке Друго заседање АВНОЈ-а одобрило је још следеће одлуке:

А) Додељивање назива Маршала Југославије Врховном команданту НОВ и НО Јосипу Броз-Титу.

Б) Одлука о наименовању нац. комитета.

В) Одлука о прикључењу Словенског приморја, Бенешке Словеније, Истре и Хрватских јадранских отока Југославији.

и Г) Одлука о образовању Држ. комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача.

Друго заседање АВНОЈ-а у Јајцу дало је формалну потврду наше Федеративне Народне Републике Југославије, која је свој Устав добила баш на дан проглашења републике 29 новембра 1945 године. Устав донет тога дана правно је формулисао велике промене у структури Југославије, које су се извршиле у годинама величанствене ослободилачке борбе.

Да би се и преко филателије овековечио овај најзначајнији дан у историји стварања ФНР Југославије и да би доношење Устава и проглашење Републике добило што шири публицитет не само у земљи него и у иностранству, Министарство пошта издало је две серије пригодних марка;

29 новембра 1945 издата је серија од 6 вредности са блоковима зупчаним и незупчаним. Слика симболично приказује

индустриског радника и пољопривредну радницу, који су својим заједничким радом и борбом створили устав.

29 новембра 1948 издато је друго пригодно издање марка поводом петогодишњице одлуке Антифашистичког већа

народа ослоб. Југославије и трогодишњице проглашења ФНРЈ са грбовима свих република на вредностима од 3 динара и савезним грбом на вредности од 10 динара.

Да би се јаче истакао значај тих јубиларних дана, оба издања марка жигосана су у главним градовима република специјалним жиговима.

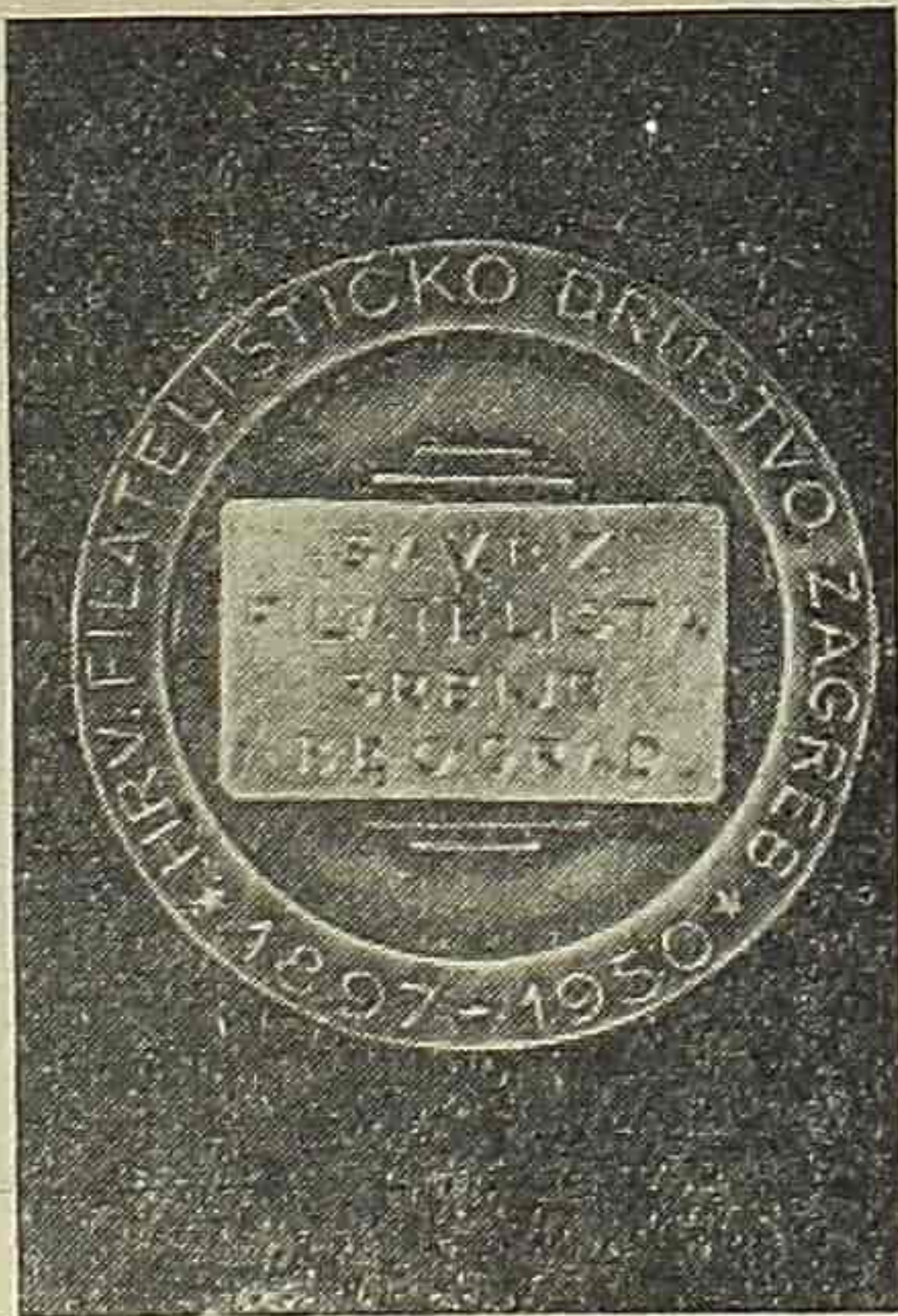
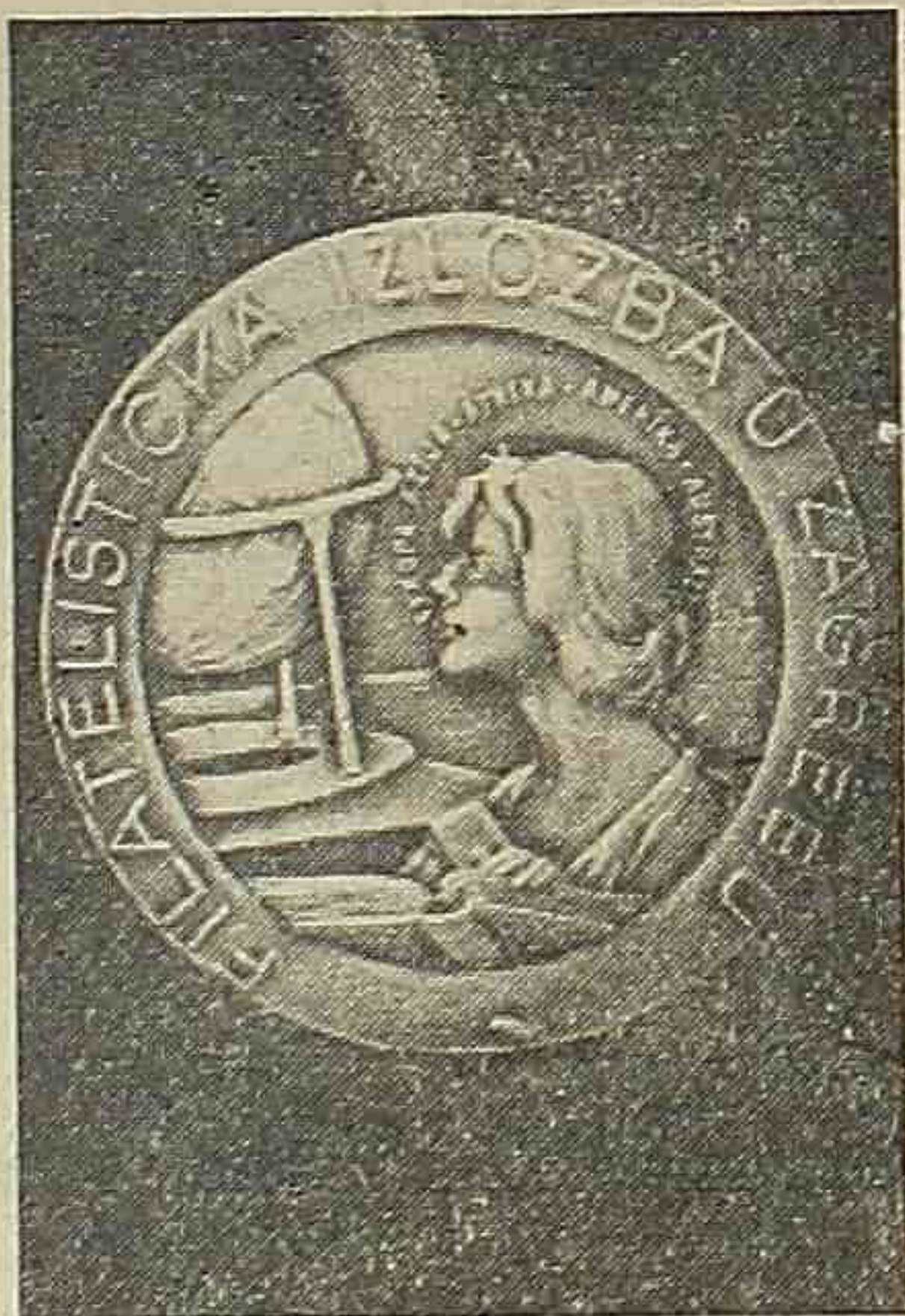
Прво издање, на дан састанка Уставотворне скупштине, 29 XI 1945, са округлим жигом са пригодним натписом „УСТАВОТВОРНА СКУПШТИНА У БЕОГРАДУ“ и именом главног града, у коме је жиг употребљаван, са јубиларним датумом и са државним грбом.

Друго издање, на дан 29 XI 1948, са малим црвеним жигом са именом града, у коме је употребљаван, у ћирилици и латиници и са јубиларним датумом.

СПОМЕНИЦА ХРВАТСКОГ ФИЛАТЕЛИСТИЧКОГ ДРУШТВА

Хрв. Фил. друштво приликом прославе своје педесетогодишњице и одржавања XX јубиларне филателистичке изложбе од 22-IX до 8-X 1950 у Загребу подарило је Савезу филателиста Србије сребрну спомен-плакету за успомену на ове дане свога славља.

њему неку државу, одакле је добила писмо. Около те слике, у прстенастом оквиру, исписано је »FILATELISTIČKA IZLOŽBA U ZAGREBU«. — На другој страни плакете у оквиру је име слављеника и године оснивања и прославе »HRV. FILATELISTIČKO DRUŠTVO ZAGREB 1897—1950«.

Спомен плакету су примили делегати Савеза фил. Србије на свечаној вечери, коју је Х. Ф. Д. приредило на дан отварања изложбе у просторијама „Градског подрума“.

На плакети је симболичко приказан рад и упознавање филателисте са целим светом: једна девојка, филателиста, држећи пред собом албум марака и у руци писмо, гледа у глобус тражећи на

1897—1950«, а на плочи у средини изгравирано је »SAVEZ FILATELISTA SRBIJE BEOGRAD«.

Ова плакета ће београдске филателисте потсећати на дубоке везе између народа Хрватске и Србије, створене у националним напорима у НОБ, а које се кроз филателију и филателистичке везе још више учвршћују.

J. T. J.

Инж. АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

СРПСКЕ ДОПИСНЕ КАРТЕ

(Наставак са стране 312)

Треће издање обеју карата за унутрашњи саобраћај појавило се (према Т. Хасу) у 1883 години са новим грбом краљевине.

На грбу краљевине престављен је на штиту двоглави орао са раширеним крилима и са краљевском круном над штитом; на прсима орла је штитић са белом крстом и оцилима; испод орлових канџа налази се по један крин. Краљевски плашт је завршен горе краљевском круном.

Цртеж грба на карти је мањкав. Величина грба: висина 20 мм, ширина 18 мм; штит грба је правоугаоног облика са доњим угловима заобљеним, величине $6\frac{1}{2}$ / $8\frac{1}{2}$ мм; перје у крилима је растресито, а реп није симетрично постављен, већ је померен у десно; краљевска круна на плашту не завршава се потпуним крстићем, нема горњег крака, те личи на „Т“.

На слици вредносне ознаке спољни линеарни оквир је оштећен, — нарочито углови.

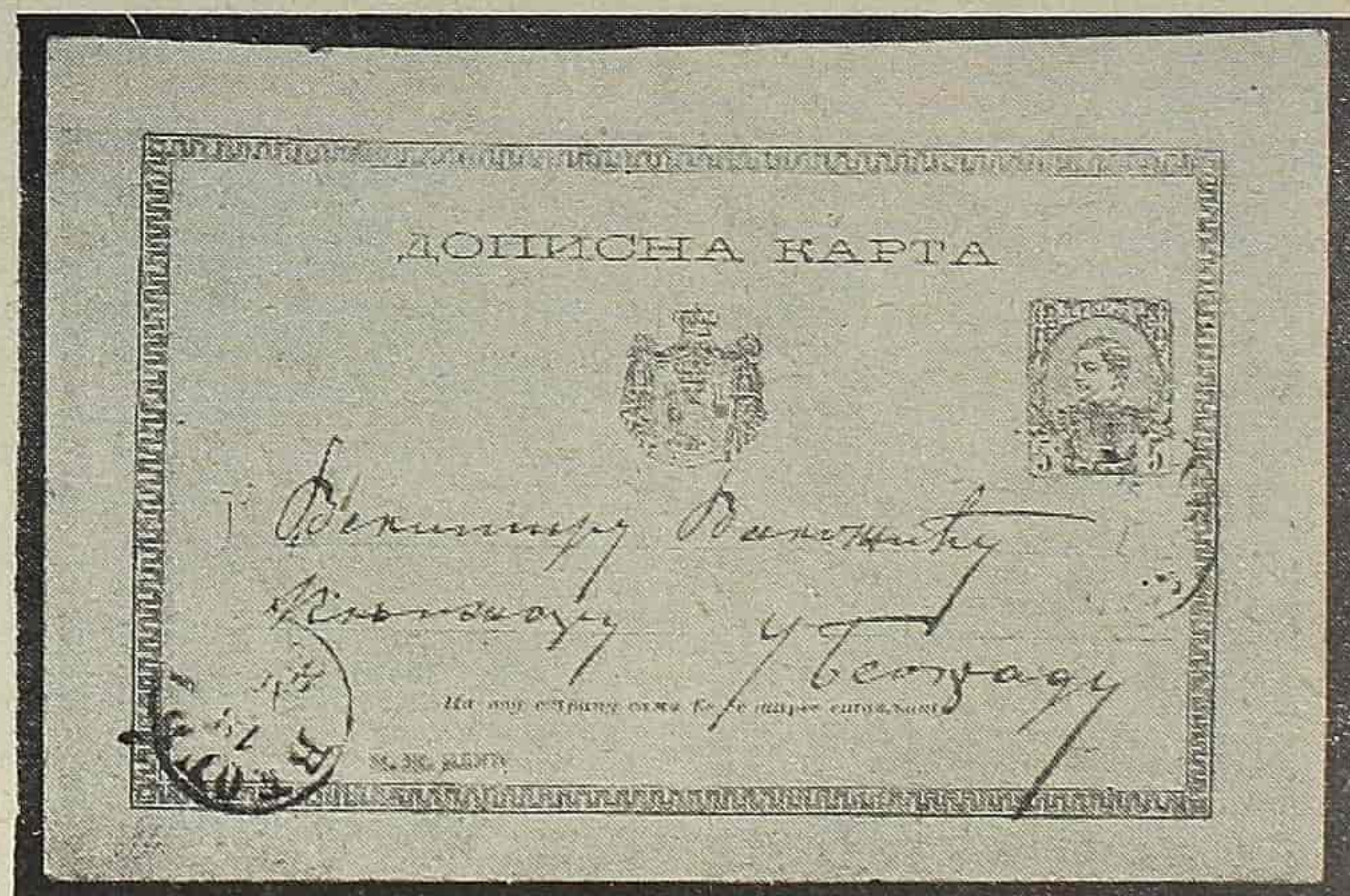
Дужина натписа „ДОПИСНА КАРТА” 71 $\frac{1}{2}$ мм.

Слово „Г” пред првом линијом за адресу има сада другојачи облик: штампано, са доњим крајем вертикалне повлаке повијеним у лево.

У напомени при дну карте у речи „ад-

са „ДОПИСНА КАРТА” дугачак 47 мм са сасвим различитим словима од оних код ранијих издања, а измењена су и слова употребљена за други ред натписа „СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ”.

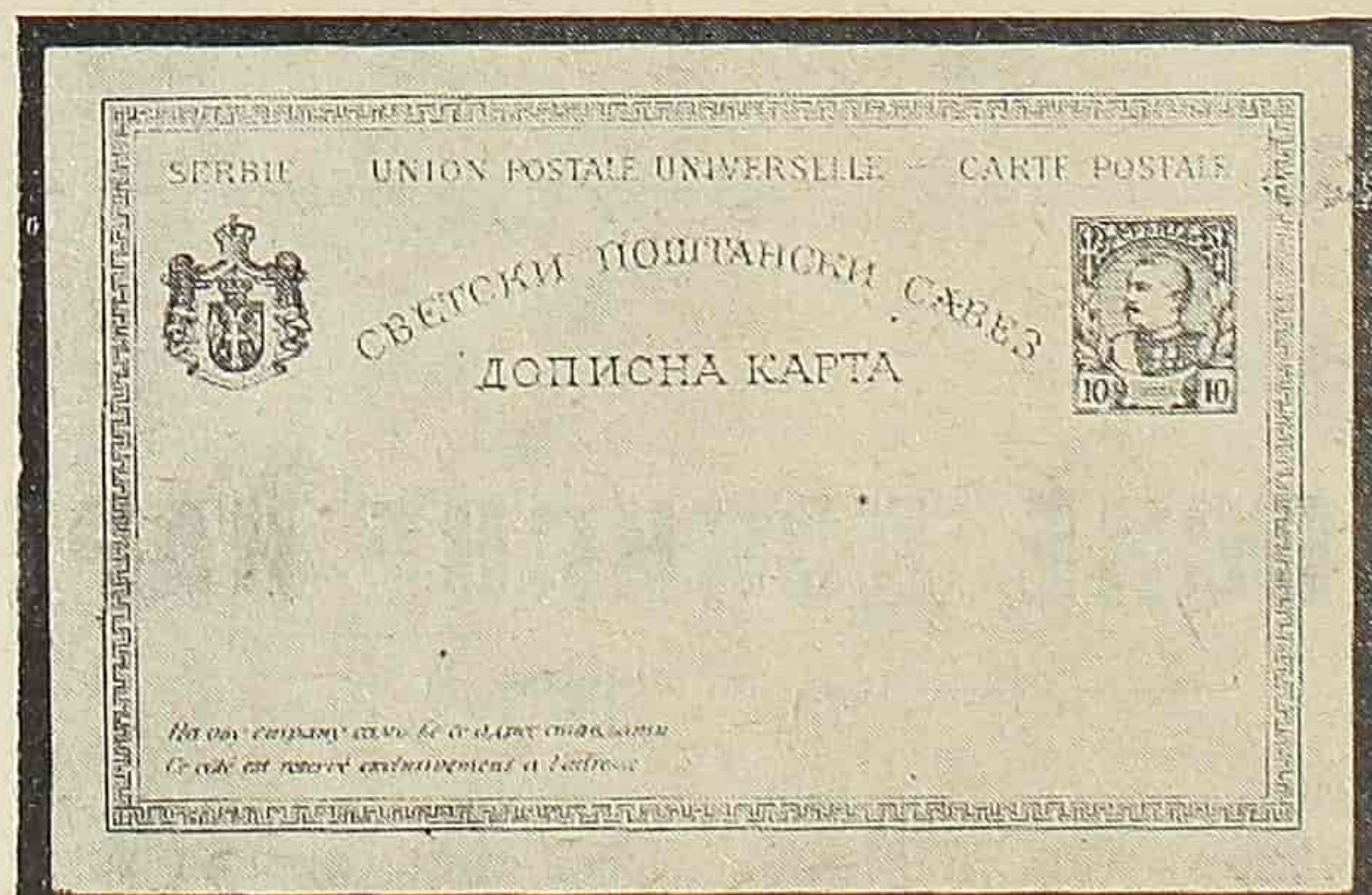
Вредносна ознака је ново израђена и разликује се од претходних: у краљевом

рес” замењено је слово „д” са „г”, те сада та реч гласи „атрес”.

У странама оквира елементи меандерске линије крупнији су него што су били код претходних издања; док је раније било 56/34 елемената, сада их има 53/33 и за непуна $\frac{1}{2}$ мм су шири. Величина оквира 130/80 мм.

лицу — са брковима и са измењеном фризуrom; одликовања на прсима такође се разликују од оних на претходним картама и на маркама; слова речи „ПОШТА” ситнија су, а код речи „СРБИЈА” нема шатираних линија; лаворова и храстова гранчица су измењене; бројчане ознаке вредности и оквирићи око њих мањи су

Карте са плаћеним одговором имају исти облик као и просте карте, само испод грба имају још додатке: на упутној карти „ОДГОВОР ПЛАЋЕН”, а на карти за одговор само „ОДГОВОР”.

С јесени 1883 године појавило се ново издање простих карата за међународни саобраћај, код кога је трећи ред натпи-

од оних код претходних издања. И грб се разликује од досадањих: висина му је 19 $\frac{1}{2}$, ширина 16 $\frac{1}{2}$ мм; штит грба је мањи 6/8 мм и са доње стране полукружан; бели двоглави орао и крст у штитићу на орловим прсима јасно се истичу; круне, како она над штитом, тако и она на плашту мање су.

Ових карата има на светлијем или тамнијем, тањем или јачем картону, са смеђом или мрком бојом текста.

И код ових што се разликују у боји текста има и сасвим малих разлика у цртежима вредносних ознака: код почетка ловорове и храстове гранчице, са стране оквирића са бројчаним ознакама вредности, а и дужине оквира карата разликују се за непун милиметар.

Према Т. Хасу код ових карата има примерака, код којих нема крстића на круни грба. То ће свакако бити нека случајна грешка.

Четврто издање простих карата за унутрашњи саобраћај, које су, према Т. Хасу, пуштене у течај у 1884 години, су са боље изведеним грбом него код трећег издања ових карата, високим 20 мм, широким 16 $\frac{1}{2}$ мм. На грбу је доња страна штита полукружна; величина штита 6/8 мм; крила и реп орла су финије изведени него код трећег издања; круна над плаштом предругојачена — са горњим ободом узвишеним у луку и са целим крстићем.

Дужина натписа „ДОПИСНА КАРТА“ сада је већа — 78 $\frac{1}{2}$ мм, а прво слово у натпису „Д“ је са горњом хоризонталном цртом дугом 4 мм.

Оквир је са ужим странама нешто мањим — 127/78 $\frac{1}{2}$ мм; број елемената меандерске линије 55/34 $\frac{1}{2}$. Код меандерских линија има прекида: у левој страни оквира, између 28 и 29 елемента, у десној између 14 и 15 елемента и у горњој страни 49 елеменат. На унутарњој линији оквира има више прекида: на половини леве стране, испод 21 елемента горње стране и др.

Текст се јавља према оквиру у различним положајима, померен на више или на ниже, на десно или на лево; највише пада у очи померање на лево, те је слово „Г“ (пред првом линијом за адресу) сасвим близу оквира, а у толико је вредносна ознака удаљенија од десне стране оквира.

Боје картона и текста остале су непромењене, као код трећег издања ових карата.

Код петог издања простих карата за унутрашњи саобраћај, које су, према Т. Хасу, издате у 1884 години, цртеж вредносне ознаке је измењен. Краљ Милан је са брковима, али поред бркова и цео лик му је измењен, тако да се добија утисак да је то лик друге личности; на прсима има више ордења него на слици раније вредносне ознаке; измењена је и ловоро-

ва и храстова гранчица. Вредносне бројке и оквирићи око њих су мањи. Реч „ПОШТА“ испод краљеве слике је од ситнијих слова него код претходног издања. Слова у речи „СРБИЈА“ су без шатираних линија.

Оквир на карти је величине 130/80 мм, а меандерске линије су састављене из 48/28 елемената. Оквир је израђен у каменотиску.

Дужина натписа „ДОПИСНА КАРТА“ 78 мм.

Остали текст, који је једнак ономе на картама четвртог издања, извршен је у књиготиску.

Картон је бледо црвенкасте боје.

Од простих карата овога издања постоје три типа:

I. Прво слово „Д“ у натпису је са горњом хоризонталном цртом дугом 2 мм. Напомена у дну карте иста је као код претходног издања. Код ове карте се јављају две различитости:

а) са растојањем од 4 мм између натписа и грба испод њега (од крстића на круни); крстић је управљен према десном усправном потезу слова „Н“.

б) са растојањем између натписа и грба од 5 $\frac{1}{2}$ мм; крстић круне стоји испод левог крака слова „А“. Ова карта се налази и са текстом косо помереним према оквиру.

II. Са првим словом у натпису „Д“ са горњом хоризонталном цртом дугом 4 мм. Остали текст је као код I. типа.

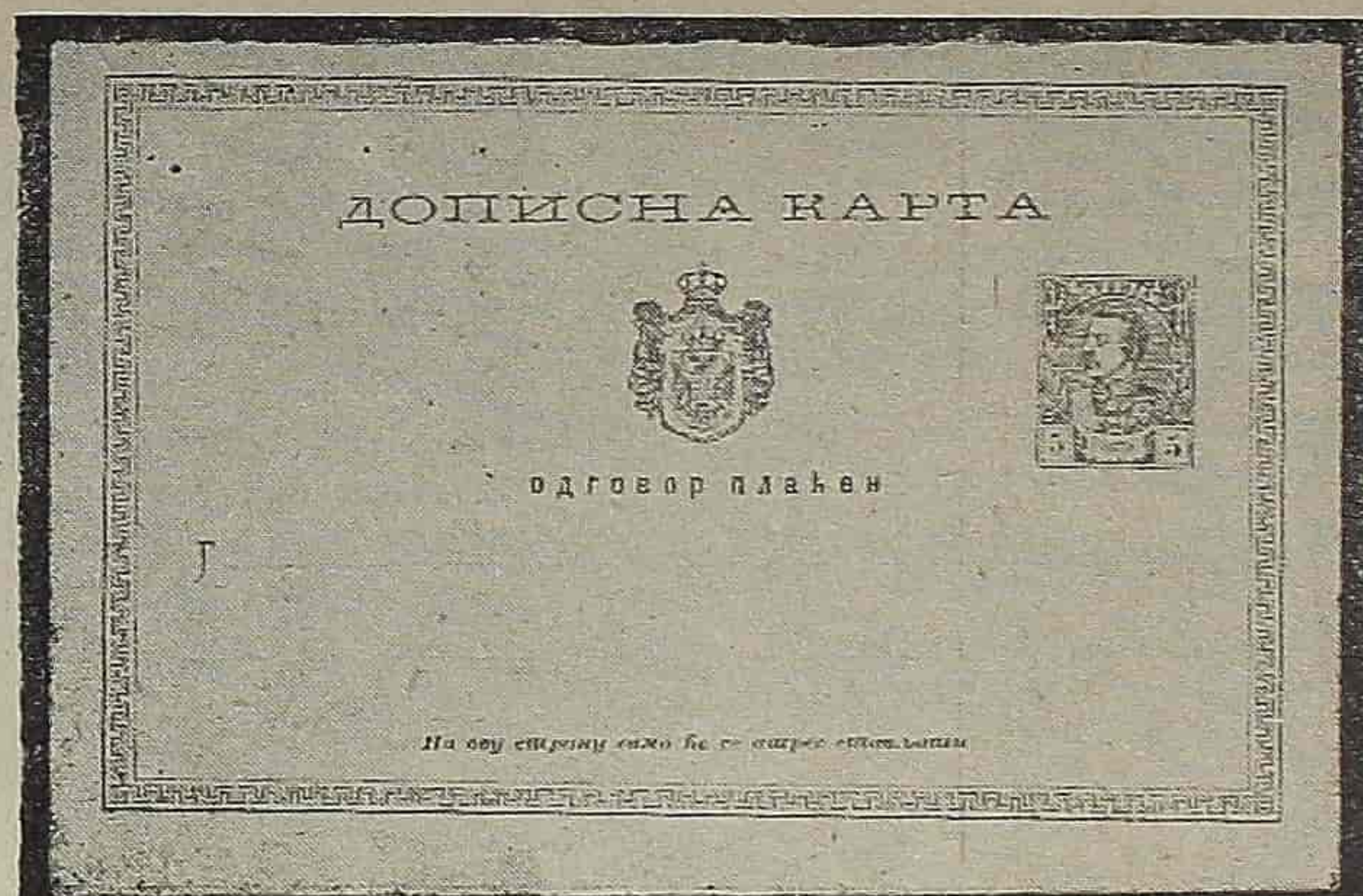
III. Са првим словом у натпису „Д“ као код II типа; у напомени у дну карте ред речи је измењен, — ранија пета и шеста реч налазе се сада на трећем и четвртог месту; у истом реду реч „ће“ отштампана је погрешно „ћв“.

Одговарајуће карте с плаћеним одговором (четврто издање), према Т. Хасу, као да су издате 1885 године, али је највероватније да су и оне биле штампане једновремено са претходно описаним, петим издањем простих карата. Текст ових двојних карата одговара типу претходних простих карата за унутрашњи саобраћај, само имају потребне додатке испод грба у малим гротеск словима: на упутној карти „одговор плаћен“, а на карти за одговор само „одговор“.

Према Campbell-у код ових карата налази се на текст толико померен, да напомена у дну карте иде преко оквира.

Пето издање простих карата за међународни саобраћај појавило се, према Т. Хасу, у 1884 години.

Цртеж вредносне ознаке исти је као код петог издања карата за унутрашњи

саобраћај, само у лошијој изради. Бројчане ознаке вредности „10” ситније су и дебље. Грб је у новом пртежу, висине 19 мм. Трећи ред натписа „ДОПИСНА КАРТА” дугачак је 41 мм са ситнијим словима. Текст напомена на српском језику промењен је и гласи као на карта-

ма за унутрашњи саобраћај издања од 1881 године.

Цео текст са вредносном ознаком и оквиром израђен је у каменотиску.

Величина оквира је 128/80 мм.

Картон је дебео, жућкасте боје.

(Наставиће се)

С. ОСТОЈИЋ

О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ

(наставка са стране 308)

III

Издање од јуна 1868 и фебруара 1869 године

Свакако из разлога што је ондашња српска поштанска управа сматрала да ће зупчане марке од 1 и 2 паре са ликом кнеза Михаила ускоро бити утрошене, највероватније због мале висине њихове накладе, одлучено је да се, у два маха, штампају нове марке истих вредности. За разлику од претходних, овога пута марке су пуштене у оптицај незупчане и са нешто измењеним бојама.

Тачан датум њиховог изласка није нам познат. Њега је тешко утврдити, нарочито с обзиром на чињеницу да, са званичне стране, колико је за сада нама познато, није издато никакво службено саопштење о њиховом штампању и пуштању у употребу. Према томе о датуму издања ових марака може се донети само приближно тачан закључак. Тако, Hanciau, у раније поменутом чланку у »ECHO de la Timbrologie« од 15 V 1914, утврдио је, по подацима добивеним од Дерока, да

су незупчани примерци марака од 1 и 2 паре првог штампања почели да се употребљавају на пошти у току јула 1868 г. Тај датум прихватио је и Де Смит у својој студији о маркама кнежевине Србије. Х. Р. Олдфилд, познати енглески филателистички стручњак, мисли да су ове марке ушле у употребу на поштама тек августа 1868 године. У некада чувеној збирци М. Шварца из Беча било је неколико поништених примерака марака од 1 и 2 паре, зупчаних и незупчаних, жигосаних округлим жигом београдске поште, на омотима који су носили и аустријске љубичасте марке за новине са ликом Меркура, које су биле у употреби у току 1868/9 године. Није на одмет напоменути да су ове марке, по сазнању, припадале некадашњем маршалу двора краља Милана, који их је своједобно био продао у Шведској. Х. Р. Олдфилд имао је у својој збирци поништен незупчан примерак од 1 паре првог штампања са жигом од 18 IX 1868.

Што се тиче доказа, када је пуштено у употребу друго штампање незупчаних

марака од 1 и 2 паре, служио је, на жалост, оштећен, али аутентичан примерак из Дерокове збирке од 2 паре, поништен 1869 године жигом београдске поште који је носио датум 13 фебруар.

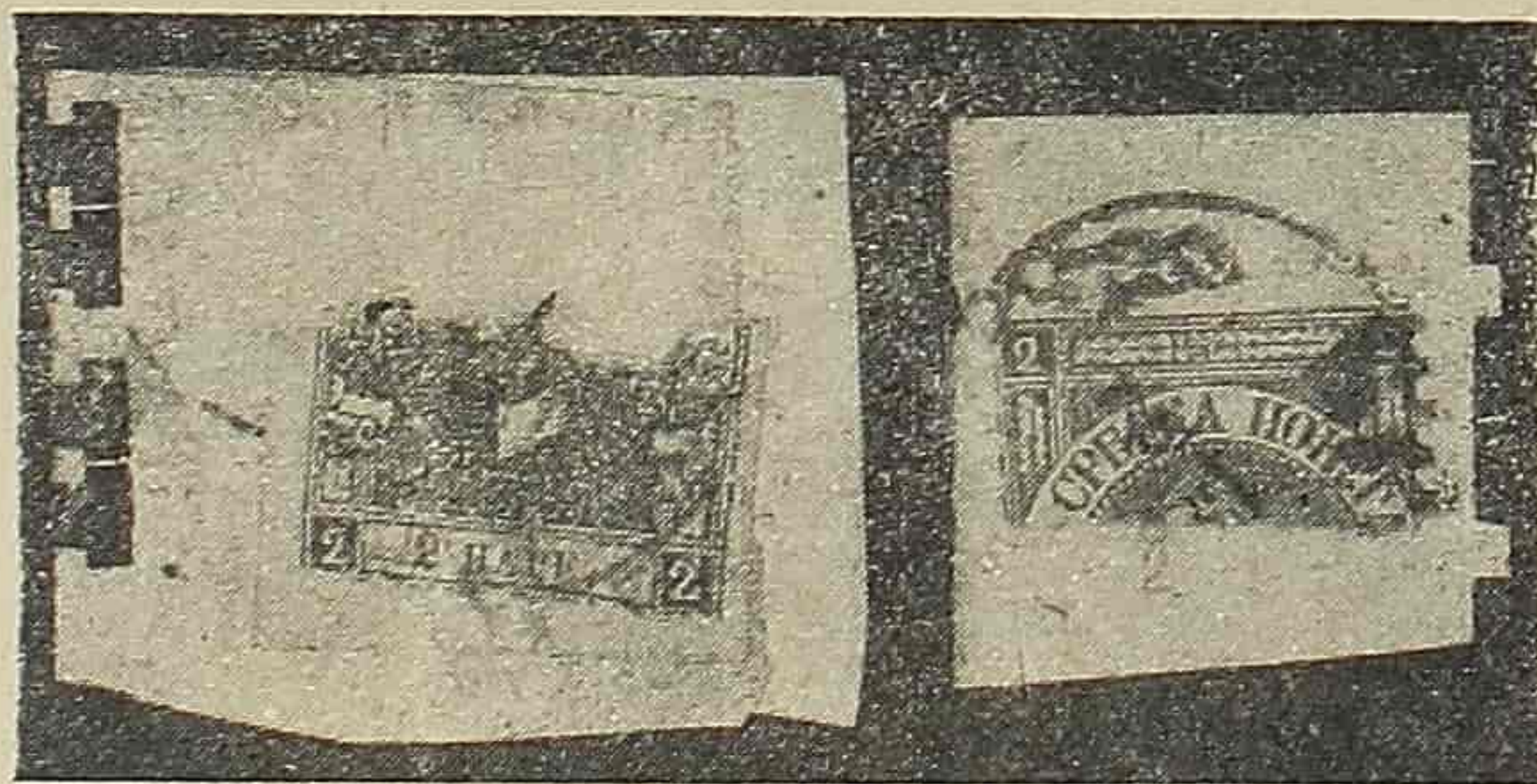
На овај начин и са овим доказима, већина и наших и страних писаца, који су проучавали старе српске марке, прихватили су мишљење да су незупчане марке од 1 и 2 паре првог штампања пуштене у употребу у току јула 1868 године, а другог штампања у току фебруара 1869 године. Једино је Х. Р. Олдфилд остао при тврђењу, не знамо на основу којих доказа, да је друго штампање пуштено у течај тек августа 1869 г.

Дерокова марка од 2 паре жигосана ГЗ II 1869, до сада најранији познат примерак.

Као и раније, штампање незупчаних марака и прве и друге накладе обављено је у Београду, у књажевској књигопечатњи, у књиготиску, са истим клишејима, на којима су штампане зупчане марке за новине претходног издања.

Већ је поменуто да марке нису зупчане, а њихово одстојање исто је као и код раније штампаних зупчаних марака за новине од 1 и 2 паре.

Да су за ово издање, које није озваничено, што је морало да буде учињено, јер је намерно, и са званичне стране, учиње-

Међутим, доносимо слику, до душе оштећену, али од аутентичног примерка, незупчане марке од 2 паре првог штампања, који је био налепљен на исечку новосадског листа „Данице“ од 11 јуна 1868 г., поништеног долазним округлим жигом београдске поште.

Овај примерак доказује да су досадашња тврђења о пуштању незупчаних марака првог штампања била произвољна, јер нису била документована односним жигосаним примерцима.

С друге стране, остало је још увек непознато какво било службено саопштење о њиховом пуштању у употребу. Најзад, овај примерак доказује да су незупчане марке штампане прве половине 1868 године и пуштене у промет у току јуна, а можда и раније, а свакако не јула, као што се до сада мислило. Овај примерак служи за најбољу илустрацију како су се ове марке употребљавале и лепиле; делом на омоту, на коме је била адреса, делом на самом листу, тако да се код његовог отварања, врло често, и марка морала поцепати, што је, вероватно, и навело Шенка на тврђење да је поништавање марака поштанским жиговима било забрањено, а Де Смета да је оно, због начина лепљења, било сасвим непотребно.

Што се тиче другог штампања незупчаних марака, вероватан датум њиховог изласка остаје фебруар 1869 г., пошто је

на промена у облику марака: издате су незупчане у место зупчаних марака, употребљени исти клишеји, као и код претходног издања од 1867 године, говоре више чињеница. Најлакше се ово може утврдити истоветним појединостима у цртежу и примерцима међу којима се могу наћи исте особености и недостаци, као и код зупчаних марака; најзад, постоји истоветно растојање између појединих примерака.

Де Смет сматра да су само у почетку употребљавани клишеи претходног издања, што значи да су касније рађени нови. Није нам познато на основу којих доказа је Де Смет дошао до оваквог закључка, јер га у својој поменутој студији ничим не документује и поткрепљује. Међутим, и незупчани примерци марака друге накладе имају исте особине као и они прве накладе, што доводи до закључка да су за штампање и прве и друге накладе употребљени једни исти клишеји.

Ово нарочито чини врло вероватним чињеница да су марке друге накладе, услед дотрајалости клишеја врло рђаво израђене, пошто је код истих штампа нејасна, а многи примерци јако замазани и, због тога, врло лоше изгледају. Ради свега овога појавила се сумња: не ради ли се овде, можда, о недовршеним, незупчаним маркама издања од 1867 године, који су само накнадно гумирани? Ме-

ђутим, има више доказних аргумената, који одбацују ову претпоставку као погрешну. Пре свега зупчане марке од 1 и 2 паре већ на први поглед, по изради, одскачу од незупчаних примерака ооба штампања. Док је код првих, зупчаних, штампа у поређењу са штампом код незупчаних марака више мање јасна, изразита и технички, у глажном, добро изведена, за незупчане марке, и првог и другог штампања то се не може рећи. Код

ових последњих слика марке је прилично нејасна, а код другог штампања врло рђава, готово замазана, тако да је лик кнеза Михаила код неких примерака тешко уочљив. То нарочито важи за примерке од 1 паре, а први поглед, код неупућених, добија се утисак да су то неуспели и технички рђаво израђени фалсификати.

(Наставиће се)

DRAGAN NOVAK, ZAGREB

Njemačka okupaciona izdanja za Crnu Goru 1943-1944

Iza kapitulacije Italije preuzeli su okupatorsku vlast u Crnoj Gori Nijemci. Razumljivo je, da im slava i profiti talijanskih fabrika nisu dali mira. Prilika je tu i treba da se izradi što je više moguće. Kontrola iz Berlina je, što se tiče izdavanja maraka, mnogo manja od kontrole iz Rima. Malo je nezgodna situacija, koju su u pogledu okupatorskih izdanja ostavili Talijani. Oni su obrali skorup, a filatelisti su s priličnim nepoverenjem gledali na sve, što dolazi iz okupirane Crne Gore. No to nije smetalo »Stürmereg«, »Draufgänger« i junake princa Eugena. Njemačko tržište konzumirati će marke iz patriotskih motiva i bez mnogo kritike, a preko Švicarske proturiti će se ta izdanja i u ostali svijet. I tako je započela emisiona aktivnost njemačkih špekulanata u Cetinju. Izdana su 4 izdanja s 35 vrednota. Evo pregleda tih »franko maraka«:

1) Franko marku stare Jugoslavije po Din. 3.— i 4.— sa crnim pretiskom u četiri reda: »Deutsche / Militär / Verwaltung / Montenegro« i novom oznakom vrijednosti u lirama. Svega 9 vrednota u nakladi od 3000 serija.

2) Franko marke zračne pošte talijanske okupacije iz 1943 god. (»Gorski vijenac«) sa crnim pretiskom u tri reda: »Nationaler / Verwaltungsausschuss / 10. XI. 1943«. Svega 10 vrednota u nakladi od 1000 serija.

3) Franko marke stare Jugoslavije po Din. 3.— i 4.— i neke vrednote talijanskog okupacionog izdanja iz 1943 (»Gorski vijenac«, franko i marke zračne pošte) sa crnim pretiskom u dva reda: »Flüchtlingshilfe / Montenegro« i oznakom nove vrijednosti u rajhsmarkama. Svega 9 vrednota, naklada 25.000 serija.

4) Franko marke stare Jugoslavije po Din. 3.— i 4.— i neke vrednote talijanskog

okupacionog izdanja iz 1943 (»Gorski vijenac«, franko i marke zračne pošte) sa crvenim pretiskom križa i teksta »Crveni krst / Montenegro« i oznakom nove vrijednosti u rajhsmarkama. Svega 7 vrednota, naklada 15.000 serija.

Podatke o visini naklade uzeo sam iz njemačke i talijanske filatelističke štampe. Svakako nije time završen plan emisije aktivnosti i da nije bilo njemačkog poraza i hitnog povlačenja, pitanje je, čim bi još preduzimljivi fabrikanti maraka usrećili filateliju.

Kod ovih sljeparskih izdanja upadaju u oči i ovi momenti: Prvo, prilična doza naivnosti. Vade se iz arhiva dvije stare jugoslavenske vrednote i miješaju s vrednotama talijanske okupacije, i ako je ovih bilo u dovoljnim količinama u depou direkcije u Cetinju. Moguće su fabrikanti želili, da ovim miješanjem naprave svoje proizvode filatelistički zanimljivijima. Drugo: Prva dva izdanja zadržala su talijansku valutu, koja je ostala iza talijanskog povlačenja stvarno platežno sredstvo. Treće i četvrto izdanje međutim glase na rajhsmarke, i ako ove nisu bile u Crnoj Gori uvedene kao sveopće platežno sredstvo. Njemačka vojska je plaćala t. zv. Kassenscheinima, koje su obračunska mjesta obračunavala po tečaju 1 Mk = 20 din. (Obračunski tečaj talijanske lire mi nije poznat). No ovi »Kassenscheini« nisu bili sveopće platežno sredstvo. Imamo dakle apsurd da su izdane tobožnje crnogorske marke u valuti, koja nije bila na tom području u vrijednosti. Da su njemački filatelistički krugovi bili nešto više oprezniji i kritičniji, svakako bi sljepare još 1944 razkrinkali i onemogućili pljačku svojih džepova. Treće, što upada u oči je naivno opsjenjivanje s dvojezičnim tekstom: »Crveni Krst / Montenegro«. Da se radilo o izdanju

s bilo kakvim službenim karakterom, tekst bi pretiska ispravno glasio ili »Rotes Kreuz / Montenegro« ili, »Crveni Krst / Crna Gora«. Dva su izdanja »dobrotvorna« s doplatom u korist Crvenog Krsta i bjegunaca. Interesantno bi bilo, da se utvrdi ovo: Da li je u onim prilikama funkcionirao kakav crnogorski Crveni Krst i ako jest, da li je primio doplatu. Kod izdanja za bjegunce, o kakvim se to bjeguncima radi i tko je primio doplatu. Peto: Prema mojim informacijama ta izdanja nisu vidjela poštanskog šaltera. Jedna informacija piše, da su ta izdanja primali samo »okupacioni filatelisti« i po gdjejoja domaća udvorica »Okupacioni filatelisti« prodavali su ih uz dobru zaradu i slali u Njemačku. Drugim riječima, metode fabrikacija su bile posve iste, kao kod njihovih kolega u Kotoru i Zadru i talijanskih predšasnika. Šesto: Normalno je naklada prigodnih izdanja manja od naklade redovnih maraka. Ako uzmemo prvo izdanje s pretiskom »Deutsche / Militaer / Verwaltung / Montenegro« kao redovno izdanje, vidimo, da je štampano točno u nakladi od 3000 serija (kao da se dve vrednote jednako troše!), a prigodna izdanja »Flüchtlingshilfe« i »Crveni Krst« u nakladi od 25.000 i 15.000 serija.

Filatelistička ocjena vrijednosti ispada ovako: Radi se o sljeparskim izdanjima. Scott ih spominje samo u »Tentative listings« bez brojeva i oznaka cijena. Yvert ih uopće ne donosi. Zumstein i Michel ih donose sva

s arapskim brojevima i bez ikakvog upozorenja, dakle kao punovažne marke!. Pri tome su karakteristične i cijene. Prvo izdanje računa Zumstein 14 fr., Michel 35,50 45,50 MK. Drugo izdanje (Verwaltungsaus-schuss) računa Zumstein 150 fr., Michel 120 MK, 180 MK. Treće izdanje (Flüchtlingshilfe) Zumstein 22.— fr. Michel 38.—, 38.— Mk. Četvrto izdanje (Crveni Krst) Zumstein 12.— fr. Michel 32.—, 49.— Mk. Napominjem, da se inače oba kataloga lupaju u prsa, da su najveći protivnici spekulativnih i sljeparskih izdanja.

Na kraj ujedno principijelno pitanje. U svim katalozima postoji pregled maraka slobodne Crne Gore od 1874—1918 god. Kad je trebalo riješiti grupaciju talijanskih i njemačkih okupacionih izdanja, redakcije su vrlo jednostavno riješile problem time, što su ta izdanja prikupile pregledu maraka Crne Gore. Ništa ih nije smetalo, što kod Njemačke i Italije imaju posebne grupe okupacionih izdanja iz oba svjetska rata. To je doduše najkomotnije, ali je ujedno i tendenciozno, a konvenira i špekulantima. Ispravno je međutim, da se talijanska okupaciona izdanja uvrste u pregled Italije, a njemačka u pregled Njemačke. Nota bene, Zumstein ima i kod Italije i kod Njemačke grupu »Okupirana strana područja« pa je n. pr. izdanja Protektorata i Generalgouvernementa ispravno uvrstio ovamo, a ne kao neku prikrpinu ili nastavak Čehoslovačkoj ili Poljskoj.

Инж. АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ - НЕПРАВИЛНОСТИ НА СЛИКАМА МАРАКА

Неправилности („грешке“) су одступања појединих марака од чисто, тачно, са исправним клишејима израђених марака.

Видели смо каквих неправилности, грешака може бити при штампању марака, које настају од њиховог положаја у табаку према суседним маркама (у „Филателисти“ бр. 8 за ову годину).

И код израде претиска може бити разних одступања с обзиром на њихов положај према сликама марака и на њихов међусобни положај; има претисака изврнутих, „тет-беш“, јако померених (у свима правцима), двојних, испалих (на појединим маркама), слепих.

У овом чланку ћемо да говоримо о неправилностима на појединим маркама. Њих може бити у свима битним елемен-

тима марака: у сликама, претисцима, папиру, водознаку, боји, зупчању и у лепку. Раније је било говора о одступањима код папира, водознака, боје, зупчања и лепка, а сада ћемо говорити о неправилностима на сликама и претисцима.

Неправилности на сликама су различите: а) неправилности на слици код целог издања једне марке или и код целе серије марака са истим сликама; б) одступања у појединим клишејима, која се преносе на одговарајуће марке у табакима у целом издању или у већем делу издања (док се не примете и отклоне) и в) неправилности које случајно наступају код појединих марака.

У првом случају неправилности су, тако рећи, постале правило, јер се прешка у слици провлачи кроз цело издање до-

тичне марке или серије; нпр. чувена је грешка на швајцарској марци са сликом дечака иза стреле, а тетива је њена с предње стране дршка; та се грешка јавља код вредности од 2, 3 и 5 сантима од 1909 године; — код целе серије албанских марака са Скендербеговом сликом налази се натпис у медаљону око његове слике, у коме је погрешка SKANDERBERGU уместо SKANDERBEGU.¹⁾

Неправилности у појединим клишејима, који се преносе на одговарајуће марке у целој наклади или издању, настају или при изради клишеа или при штампању. Ове неправилности су типичне. Оне настају или ако се за плоче за штампање, при самој изради клишеа, изради више основних печата, који неизбежно морају имати извесних неслагања зато што се руком израђују, или ако се неки клише оштети, или похаба услед дуже употребе, или се стари клишеи поправе (ретуцирају) на оштећеним или до трајалим местима и при томе се појаве разлике између њих и осталих непоправљених клишеа. Примера за израду марака од два клишеа имамо код аустријских марака од 5 крајцара из 1867 године; од поправљених клишеа код пољских марака од 3, 5, 10 и 15 гр. из 1926/27 год.

Неправилности, које случајно настају код појединих марака, постају од случајних оштећења клишеа од страних чврстих тела, која се причврсте дуже или краће време за клише.

Код слика или натписа често се наилази на оштећења било извесних делова слике или појединих слова у натпису, која потичу од оштећених клишеа. Такав је, на пример, случај са натписом ЈУГОСЛАВИЈА место ЈУГОСЛАВИЈА код марке за ваздушну пошту бр. 6 по кат. „Југофилателије“, или бела бразда преко краљевог лика на франко-марци Југославије бр. 9 по кат. „Југофилателије“.

При дужој употреби клишеа исти се могу деформисати — расплинути и у том случају слике марака могу постати већих димензија (у дужини и ширини).

Кад се марке израђују уз два или више наврата, дешава се да, на пример, оквири или средишни делови буду померени или изврнути.²⁾

¹⁾ В. чланак Ал. Ј. Петровића »Greške u crtežima i pretiscima na evropskim markama« у „FILATELISTI“ бр. 9 за 1950 годину.

²⁾ В. чланак Ал. Ј. Петровића „Европске марке с изврнутим средишним делом“ у „Југословенском Филателисти“ бр. 3 за 1941 год.

Код марака са нарочитом основом, израђеном у нарочитим мустрама или цртежима, може се десити да та основа буде померена у страну јаче или слабије или да буде изврнута, као н. пр. код врло ретке бугарске марке од 5 ст. из 1881 године.

Код претисака има нарочито много не правилности: употреба погрешних или друге врсте слова, погрешно употребљене бројке, испреметана, изврнута слова, испадање појединих слова, изврнути или јако померени у свима правцима делови претисака или цели претисци, недостатак појединих делова претисака, па и целих претисака, погрешно употребљене боје претисака итд.

При штампању марака још се често појављују, нарочито код књиготиска, отисци тањих и дебљих линија или других неправилних облика, који долазе од уметача — заглавака између клишеа; то су **заглавци** („шписови“), који се јављају између марака у оба правца (хоризонтално и вертикално) или око претиска. Код претисака они су многобројни и различитих облика.

Код истих марака са истим клишеима може бити разлике у сликама услед јачег или слабијег премаза боје, услед брижљивије и небрижљивије вршеног брисања плоча од преостале или сувишне боје, од јачег или слабијег претиска плоче на папир при штампању.

Код марака се често наилази на **двоструки тисак**. Он постаје, кад исти папир дође двапут под исту плочу за штам-

пање па се при другом штампању помери и, у колико је јаче померање другог тиска од првог, у толико јаче двоструки тисак пада у очи. У овом случају може да се јави један отисак без боје и он се назива **слепи отисак**. Двоструког тиска може бити само при штампању са плочом; са ваљком не може га бити.

Сличан двоструком тиску је **смакнут тисак**; разликује се од двоструког према свом постанку; овај постаје, кад папир дође само једанпут под плочу, а помери се при штампању; то бива на овај начин: кад се табак исече из ролне, остаје корубаст и кад дође под штампарску плочу, не развије се потпуно пре него што дође у додир са плочом, већ се тек под притиском плоче потпуно рашири, али се при томе и деси најпре један слабији отисак, па за њим поступно до другог јачег. Дакле, први отисак је увек слабији, често врло слаб и једва приметан.

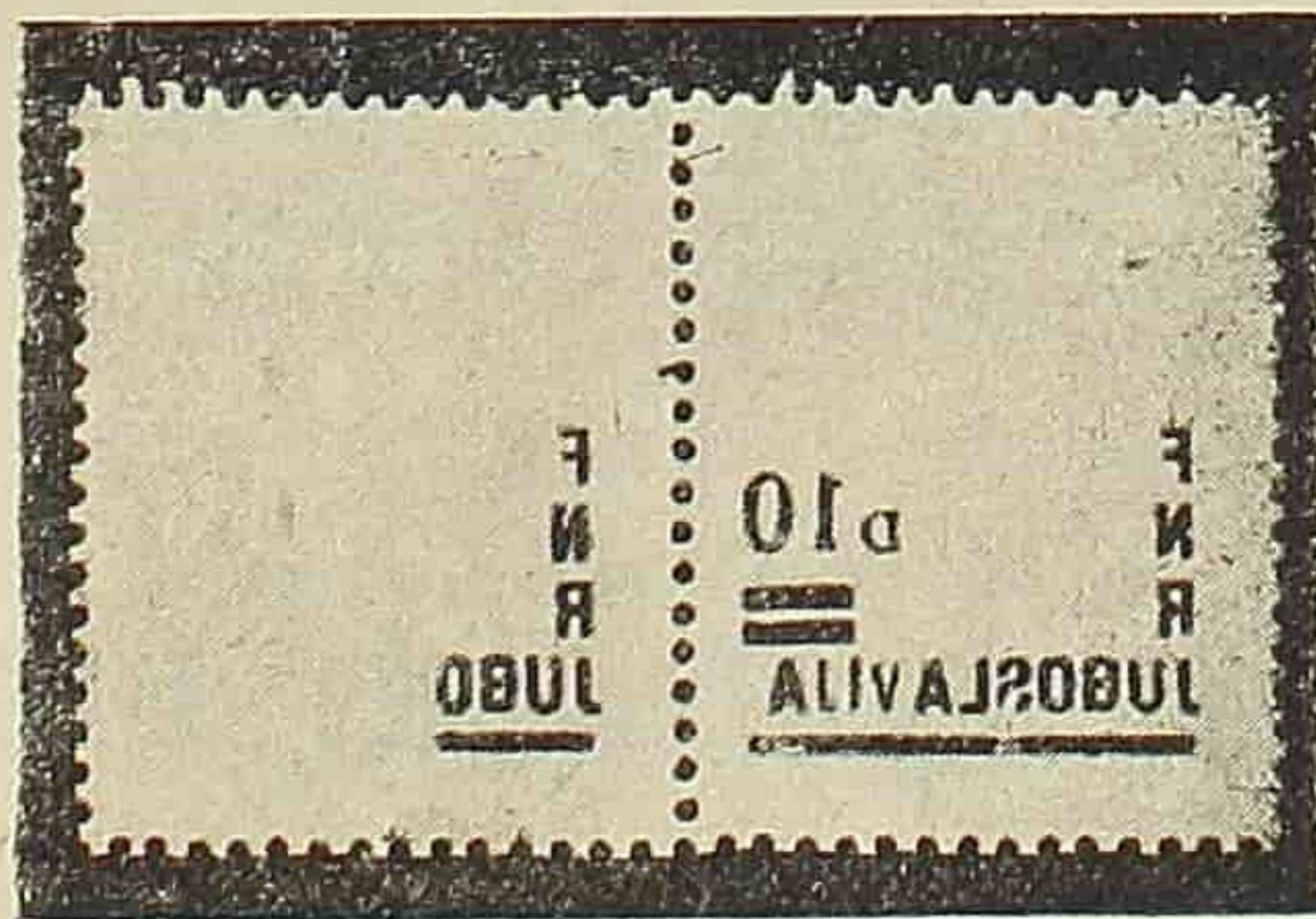

На маркама се налази и на **негативне отиске**. То су огледалске или нормалне слике марке пренесене на марке, најобичније на њеној задњој страни (наличју), — али дешава се и на предњој страни, — не непосредно са штампарске плоче. Негативан отисак може постати на разне начине: 1) кад се још свежа боја са једног табака пренесе на табак, који лежи на њему; 2) кад отштампани табак случајно остане у машини, па преко њега дође нови табак, на коме се отштампају с лица нове слике, а од заосталог табака пренесу се слике на налицје новог табака; 3) при празном ходу машине, кад

се не уметне папир, или кад се папир превије, пренесе се боја са целе штампарске плоче или једног њеног дела на ваљак машине, одакле се после пренесе на налицје табака који наиђе; 4) ако неки свеже отштампани табак дође по други пут у машину ради штампања друге стране, са прве се пренесу слике марака на штампарски ваљак или плочу, а са њих на налицје табака, који за овим наиђе; 5) од једног још свежег отштампаног табака, који се с лица и по други пут штампа, пренесе се боја од првог тиска на преносни ваљак, код тиска у офсету, и са њега на предњу страну табака који први затим наиђе. — Сlike, огледалске или нормалне, могу бити на задњој или предњој страни папира. Код првог и другог начина постанка јавља се огледалска слика на задњој страни марке; код трећег огледалска на задњој и врло ретко на предњој страни; код четвртог нормална слика на задњој страни; код петог нормална на предњој страни.

Негативни отисци могу, при гледању марке према светлости, да се потпуно поклапају са сликом марке на предњој страни или да одступају мање или више у свима правцима, па буду чак и у изврнутом положају.

Негативних отисака може бити врло различитих и код претисака.

Често се мешају негативни отисци са сликама добијеним на налицју марке од боје слике марке, која продре кроз папир (**продорни тисак**), али при пажљивом посматрању и без велике муке они се могу разликовати.

Ако неко страно тело упадне и учврсти се на неком клишеу и са њиме се врши штампање кроз целу накладу или издање или бар кроз већи број табака, постају марке са типичном маном; облика су различитог и неправилног. Код југословенских марака запажен је „горући авион“ код марке за ваздушну пошту бр. 5 (по кат. „Југофилателија“).

Може се десити да се неко страно тело (н. пр. комадић папира) прилепи за

папир и да оно прими боју, а доцније под утицајем влаге (воде при прању марака) и др. да отпадне па да на слици остане неотштампан (бео) део папира у оквиру слике.

Исто тако може да се деси да страно тело (кончић, длака и др.) упадне у бо-

ка марке, али кад се развију, види се неотштампане беле површине, већином праве, уже или шире пруге, траке, које се називају **набори**.

При изради марака дешава се да се на предњој страни папира неки део умаже гумом пре штампања, па се слика от-

ју, па се бојом пренесе на слику; кад се боја осуши, то страно тело отпадне, а остане на слици бела мрља.

Интересантно постају делимично неотштампани делови табака (дакле и целе марке и делови марака), који настају услед преврћања табака. Тада се слике отштампају на задњој страни преврћеног дела папира или мимо папира, на ваљку, па се са њега преноси на следећи табак, те, као што смо видели напред, на тај начин постају негативни отисци.

При штампању, због набораног папира, остају поједини већи или мањи делови неотштампани. Док су набори или гужвотине неразвијени, види се цела сли-

штампа преко те гуме; кад се таква марка (по употреби) опере, са гумом се опе-

ре и боја. Ово нарочито чешће бива код претисака.

SVETSKI POŠTANSKI SAVEZ

— Zbirka po motivima —
(nastavak sa str. 318)

166) INDONESIA: u spomen 75-godišnjice osnivanja Svetskog poštanskog saveza izdana je u decembru 1949 god. prigodna serija maraka od četiri vrednosti: 10 sen., svetlo ljubičaste, ljubičaste i zelene boje, sa natpisima u zatvoreno mrkoj boji; 20 sen., svetlo plave, plave i mrke boje, sa natpisima u crvenoj boji; 50 sen., svetlo zelene, zelene i smeđe boje sa natpisima u zatv. ljubičastoj boji; 1 r., oker, svetlo smeđe i zatv. ljubičaste boje, sa natpisima u zatv.-zelenoj boji. Sve vrednosti u seriji imaju isti oblik — veći uspravni pravougaonik, i isti crtež, koji predstavlja komponovanu sliku karte Indonezije, spomenika Svetskog poštanskog saveza u Bernu i bika sa pokidanim lancima.

Sem prigodne serije izdana su i dva prigodna bloka, jedan zupčan i jedan nezupčan, na kojima su sve četiri vrednosti iz serije, u istoj veličini i sa istim slikama, ali u promenjenim bojama: 10 sen. u oker, svetlo smeđoj i tamno ljubičastoj boji, sa natpisima u tamno zelenoj, 20 sen. u svetlo zelenoj i tamno smeđoj boji sa natpisima u ljubičastoj boji; 50 sen. u svetlo plavoj, plavoj i mrkoj boji, sa natpisima u crvenoj boji; 1 rup. u svetlo ljubičastoj, ljubičastoj i plavo zelenoj boji sa natpisima u tamno mrkoj boji.

Marke u bloku su uokvirene trostrukim okvirom. U vrhu bloka je detalj spomenika Svetskog poštanskog saveza u crvenoj smeđoj boji a sa strana detalja spomenika su

jubilarnе godine: 1874—1949. U dnu bloka su godine 1945—1949, kojima je obeležena i proslava 5-godišnjice osnivanja slobodne indonežanske republike.

Krajem marta 1950 god. opet povodom proslave 75-godišnjice Svetskog poštanskog saveza puštena je u tečaj prigodna serija maraka u istim bojama sa istim crtežima i u istoj veličini sa pretiskom u crnoj boji R I S (skraćenica od Republik Indonezia Serikat). Zatim je puštena u tečaj ista serija sa pretiskom u crnoj boji RIS Merdeka (reč Merdeka na indonežanskom jeziku znači sloboda). Konačno je puštena ista serija sa pretiskom u crnoj boji: RIS Djakarta.

Na vrednostima od 50 sen. i 1 rupije, u svim serijama i blokovima nalazi se u gornjem levom uglu još i natpis POS UDJARA. Prigodni blokovi nisu preštampani sa svima pretiscima kao serije maraka. Postoje samo blokovi bez ikakvog pretiska i blokovi sa pretiskom RIS.

kode zupčano i nezupčano. Posle neznatne količine prodane u zemlji, veći deo naklada svih tih maraka izvezen je u Ameriku.

167) JEMEN (Ministère des PTT, Sanaa, Yêmen) — izdane su dve prigodne serije od četiri vrednosti, jedna za redovnu poštu, a jedna za avionsku poštu. Sve četiri vrednosti u seriji oblika su položenog pravougaoika. Serija se sastoji od: 4 bog. u ružičastoj i tamno zelenoj boji; 6 bog. u tamno zelenoj i smeđoj boji; 10 bog. u naranđastoj i tamno zelenoj boji i 14 bog. u plavoj i ljubičasto crvenoj boji. Crtež na markama nosi lik vladara Jemena, sa leve strane lika je slika poštara konjanika, a sa desne slika aviona. Prigodni natpisi, kao i svi ostali su na arapskom i engleskom jeziku.

Serija avionskih maraka sastoji se od iste četiri vrednosti, iste veličine i oblika i sa istim crtežem, s tim što u gornjem desnom uglu ima još i natpis: Avion, u vertikalnom poretku slova. Avionska serija je u promenjenim bojama: 6 bog. u zelenoj i crnoj boji i 14 bog. u ljub. smeđoj i crnoj boji.

Obe ove serije su izdane i kao nezupčane. Zatim su obe izdane sa legendom, ta-

168) JUŽNA RODEZIJA — (Postmaster General, Salisbury, Rhodesia du Sud) — izdana je prigodna serija maraka od dve

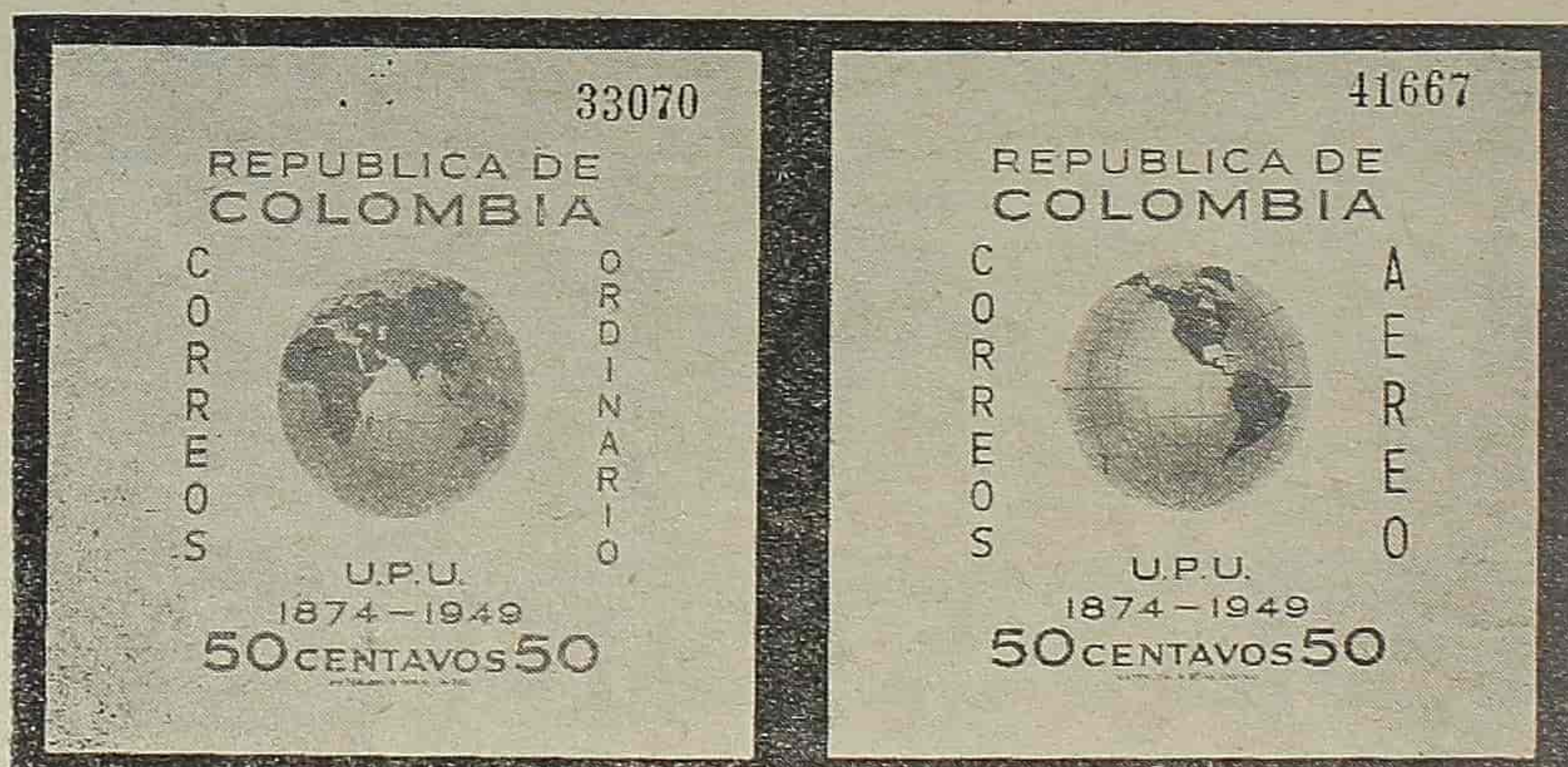

vrednosti i stilu maraka engleskih kolonija. Istog su oblika položenog pravougaonika i imaju iste crteže kao marke engleskih kolonija. Vrednosti serija su ove: 2 d, crno sive boje sa slikom zemaljske kugle; 3 d, sa slikom Merkura poštonoše.

169) KOLUMBIJA (Ministère des postes et télégraphes, Bogota, Colombie) — izdana je prigodna serija maraka od sedam vrednosti, oblika uspravnog pravougaonika sa

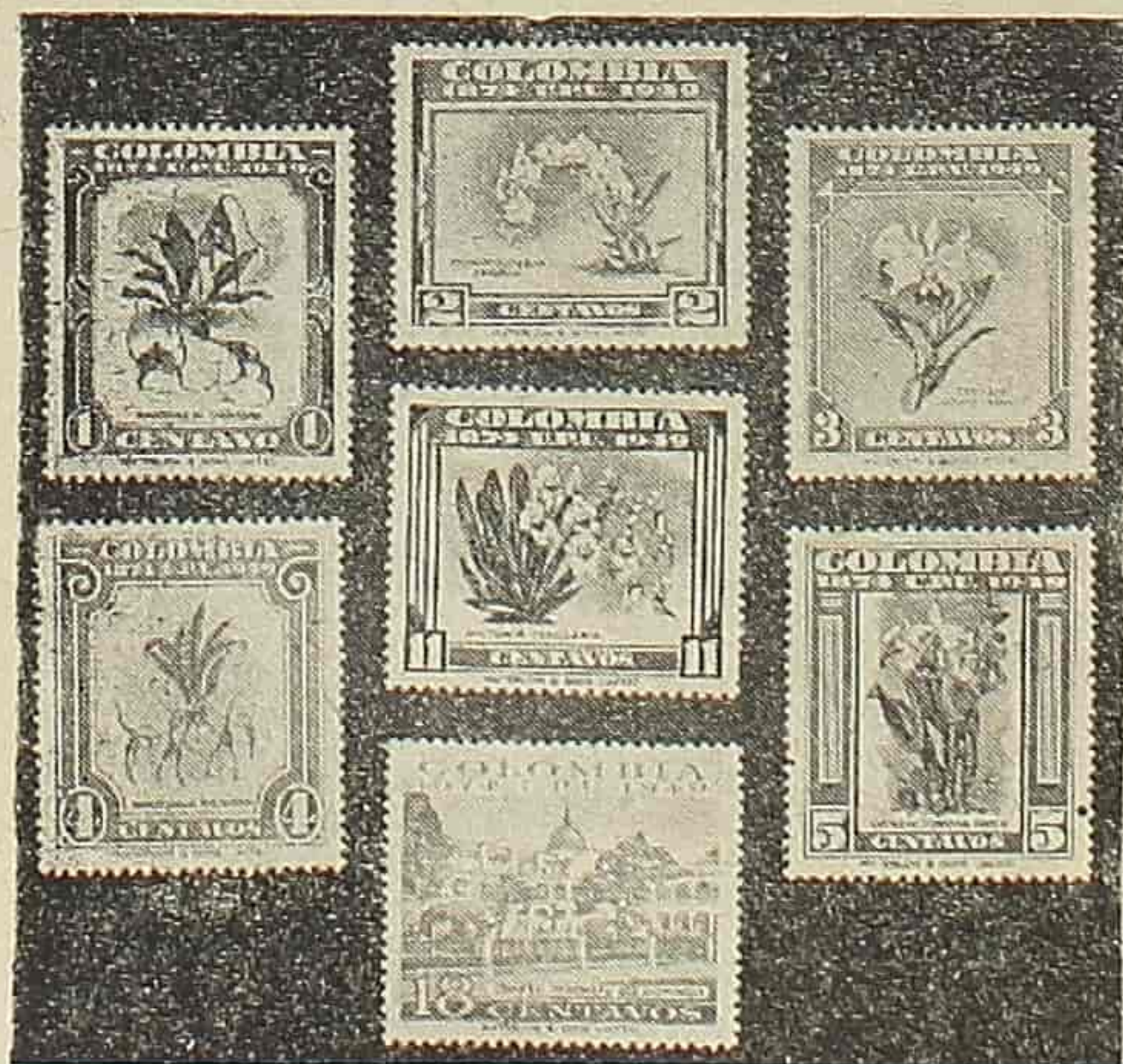
u plavoj boji, oblika položenog pravougaonika, sa slikom palate Kolonijalne pošte u St. Domingu. Prigodni natpisi sa jubilar-nim godinama, nalaze se iznad crteža mar-ke, ispod natpisa države.

Sem prigodne serije maraka izdana su i dva prigodna bloka, jedan za redovnu po-štu, a jedan za avionsku poštu. Blok za re-dovnu poštu od 50 c kvadratnog je oblika, narandžaste boje sa slikom zemaljske polu-

slikom cveta biljke *Masdevallia chimaera*; 2 c, u ljubičastoj boji, oblika položenog pravougaonika, sa slikom cveta biljke *Odontoglossum crispum*; 3 c, u crvenolilastoj boji, oblika uspravnog pravougaonika, sa slikom cveta biljke *Cattleya labiata trianae*; 4 c, u zelenoj boji, oblika uspravnog pravougaonika, sa slikom biljke *Masdevallia nycterina*;

kugle ispod koje su prigodni natpisi sa jubilar-nim godinama. Blok za avionsku poštu od 50 c istog je oblika, sa crtežem zemaljske polukugle ispod koje su prigodni natpisi i jubilarne godine. Na polukugli bloka za redovnu poštu su kontinenti: Afrika, Evropa, Azija i Australija, a na polukugli avionskog bloka Severna Amerika i Južna Amerika. Oba su bloka nezupčana.

5 c, u crvenonarandžastoj boji, oblika uspravnog pravougaonika, sa slikom cveta biljke *Cattleya dowiana aurea*; 11 c, u crvenoj boji, oblika položenog pravougaonika, sa slikom cveta biljke *Miltonia vexillaria*; 18 c,

170) LIBERIJA (Post office Departement, Monrovia, Liberia) — 21-IV-1950 izdane su dve prigodne serije, jedna za redovnu i jedna za vazdušnu poštu. Serija maraka za redovnu poštu sastoji se od dve vrednosti: 5 c, u zelenoj i crnoj boji, oblika položenog pravougaonika sa slikom spomenika Svetskog poštanskog saveza u Bernu sa leve strane, i prigodnim natpisima i jubilar-nim godinama sa desne strane; 10 c, u ljubičastoj i crnoj boji, oblika položenog pravougaonika sa slikom palate u kojoj je stvo-ren Svetski poštanski savez. Desno od te slike su prigodni natpisi i jubilarne godine.

Za avionsku poštu izdana je samo jedna vrednost od 25 c, u zatvoreno narandžastoj i ljubičastoj boji. Marka je oblika uspravnog pravougaonika sa slikom spomenika Svetskog poštanskog saveza u Bernu ispod kojeg su prigodni natpisi sa jubilar-nim godinama.

Sem prigodnih serija izdan je i jedan prigodni blok sastavljen od sve tri vredno-sti u istim bojama sa natpisima na rubu

bloka: 1874 Universal postal union — 1949 Liberia Joined U.P.U. april 1879.

171) MAROKO (španski — Inspection lalifiene des postes, Tetuan, Maroc) — 15-II-1950 god. izdana je prigodna serija od 12 vrednosti i jednom vrednošću za ekspresna pisma. Sve su marke dvobojne, oblika uspravnog pravougaonika. Sastav serije za redovnu poštu po vrednostima je ovaj: 5 c, u crnoj i plavoj boji, sa slikom kurira-

kom poštanskog automobila iz 1914 god. (visina naklade 30.000 kom.); 45 c, u smeđoj i crnoj boji sa slikom poštara na konju iz 1906 god. (visina naklade 1,420.000 kom.); 50 c, u zelenoj i crnoj boji sa slikom pismo- noše na konju (visina naklade 50.000 kom.); 75 c, u svetlo plavoj i zatvoreno plavoj boji, sa slikom poštanskog automobila iz 1914 god. (visina naklade 100.000 kom.); 90 c, sa slikom pismo- noše kurira (visina

pismo- noše iz 1890 god (visina naklade 1,200.000 kom.); 10 c, u plavoj i crnoj boji, sa slikom poštara na konju iz 1906 god. (vi- sina naklade 1,000.000 kom.); 15 c, u crnoj i zelenoj boji, sa slikom poštanskog dili- žansa iz 1906 god. (visina naklade 50.000 kom.) 35 c, u crvenoj i crnoj boji, sa sli-

naklade 60.000 kom.); 1 pes., u smeđoj i crnoj boji, sa slikom kurira na konju iz 1906 god. (visina naklade 40.000 kom.); 1,50 pes., u plavoj i crvenoj boji, sa slikom po- štanskog automobila iz 1914 god. (visina na- klade 40.000 kom.); 5 pes. sa visinom nakla- de od 30.000 kom.; 10 pes. u crvenoj i crnoj

bcji, sa slikom železničke pošte iz 1918 god. (visina naklade 20.000 kom.). Marka za ekspresna pisma od 25 c, u crvenoj i crnoj boji ima crtež avionske pošte iz 1935 god.

Na red. br. 130 (»Filatelista« br. 8) zabeležena su prigodna izdanja Bahawalpura, serija za redovnu poštu i serije službenih maraka. Od obe ove serije postoje serije maraka sa zupčanjem 13 i sa zupčanjem 16, što znači da Bahawalpur ima dve serije prigodnih UPU maraka za redovnu poštu, a isto tako i dve serije službenih UPU maraka.

Na red. br. 132 (»Filatelista« br. 8) zabeleženo je prigodno izdanje Izraela. Prigodno UPU izdanje Izraela ima nekoliko istih serija obzirom na razne kombinacije štampanja. Tako imamo seriju bez legende, zatim seriju sa legendom, tété-béché, položaj iste vrednosti sa praznim poljem, između

ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА У САРАЈЕВУ

За изложбу у Сарајеву биће штампане пригодне коверте, које ће бити франкиране маркама „Дана морнарице“. — Серија марака и пригодна коверта стајаће 80 динара. Претплату слати на Подружницу Сарајево, Пошт. факс 57.

maraka tété-béché položaj dvaju različitih maraka. U svim ovim kombinacijama radi se uvek o istim osnovnim markama, iste boje, istog formata, istog crteža i istih cena.

(Nastaviće se)

Инж. БР. МАЗАЛОВИЋ

ZUMSTEIN 1951

Почетком септембра изашао је из штампе Цумштајнов каталог за 1951 годину. Овај каталог је добро познат нашим филателистима, те није потребан приказ каталога као целине. Новина у овогодишњем каталогу је та, да је дат Увод у каталог и на енглеском језику, — поред увода на немачком и француском језику.

Цена каталога је 12 швајц. франака.

На овом месту ћемо се осврнути само на каталогизацију марака Југославије. И у овом издању су филателистичка подручја из времена окупације Југославије 1941—1945 расута по целом каталогу, и то са мало логике. Требало је дати поједина подручја уз државу, која је вршила окупацију или груписати сва подручја на једном месту под насловом „Окупација Југославије“, како је то учинила „Југофилателија“ у своме каталогу. — Да би се марке из времена окупације Југославије правилно каталогизирале у страним каталозима, потребно

би било да „Југофилателија“ да једно издање свога каталога и на једном страном језику (енглеском или француском). Код Иверовог каталога имамо случај да су у једну серију стављене две прве серије са ликом Маршала Тита (окупациски иДФЈ — динари).

Цумштајн и даље даје места у своме каталогу спекулативним издањима: Задар, Зона Купе и италијански провизорији у Црној Гори. Некима чак и повећава цену.

Код скоро свих издања Југославије има разлике у ценама на више или на мање. У приложеном табеларном прегледу дате су све веће разлике у ценама. У истој табели дате су и цене за нова издања, — све упоређене са ценама по истом каталогу за прошлу годину. Сама табела најречитије говори о ценама наших марака, те није ни потребан никакав коментар.

Novac na ime pretplate za časopis ili neka druga dugovanja u vezi sa časopisom treba uvek slati samo na naš ček. rač. 104-903.317

Бројеви у каталогу	КРАТАК НАЗИВ	Цене за 1950 г.		Цене за 1951 г.	
		*	○	*	○
21	Босанске новејске — 2,6 Н.	10,—	10,—	40,—	40,—
22	„ — — 2/10 Н.	3,50	3,50	15,—	15,—
30—47	„ — Краљевство СХС	24,—	25,—	30,—	30,—
48—50	„ — за инвалиде	2,75	3,50	3,25	3,25
191—195	Краљ Александар 1923	51,20	0,49	62,50	0,52
212—223	„ — 1926	12,—	1,75	140,—	0,80
224—235	За поплављење 1916	6,—	12,—	70,—	10,—
236—245	Иксоване „XXXX“	115,—	15,—	130,—	11,—
246—248	Хрватско краљевство	1,75	2,—	2,25	1,90
255—264	Краљ Александар 1931				
265—274	(са Вагнером)	58,—	0,60	75,—	0,85
	Краљ Александар 1932				
277—282	(без Вагнера)	65,—	1,—	75,—	1,—
	Веслачки шампионат	26,—	26,—	22,—	20,—
291—302	Са претиском „ЈУГОСЛАВИЈА“	45,—	2,50	55,—	2,20
320—333	Са црним оквиром	40,—	2,25	50,—	2,—
335—347	Петар II — мали формат	25,80	2,83	21,55	1,12
348—352	Адмиралска	6,—	5,25	6,—	4,50
355—358	Краљица Марија	5,25	5,—	5,25	3,50
372 I—IV	„ЗЕФИБ“	3,25	3,50	2,25	2,50
373—380	Авионска 1937 (мале вредности)	11,—	7,50	10,—	6,—
442—446	П. Т. Т. — зван. и служ. 1940	5,50	5,50	6,25	5,50
456—459	Балканска антанта 1940	3,75	2,20	3,—	2,60
462	Гутенберг	5,50	5,50	5,50	4,—
468—471	Бојовници	3,5	3,25	3,—	2,60
476—480	Манастири са претиском 1944	1,60	2,—	1,40	1,10
481—484	Тито I (у окупаци. динарима)	1,—	0,60	0,75	0,45
493	Илинден	0,35	0,30	0,35	0,20
494—495	Црвени Крст 1915	0,75	0,65	0,75	0,75
536—535	Пруга Брчко-Бановићи	5,50	5,50	8,50	7,50
578—580	Туберкулоза 1948	2,—	2,75	1,40	1,40
613—614	Планица	2,—	1,35	2,—	1,60
615—617	Петогодишњица Македоније	3,—	2,60	4,25	3,75
618—620	Петогодишњица Македоније — авионска	7,—	7,—	11,—	11,—
621—623	Светски пошт. савез	—	—	10,—	10,—
624—625	Служб. марке са смањеним вредн.	—	—	0,40	0,12
626	Црвени Крст 1949	—	—	0,06	0,05
627—631	Железнице са блок-вима	—	—	8,50	8,—
632—633	Смањене вредности 3/8 и 10/20	—	—	1,05	0,45
634—641	Са претиском ФНРЈ	—	—	4,50	1,30
642—644	Аутопут	—	—	1,40	1,40
645—648	Са претис ФНРЈ и са пром. бојама	—	—	0,85	0,18
649—652	1 мај 1950	—	—	4,—	2,50
653	Деча недеља	—	—	0,30	0,18
654—658	Слет у Руми	—	—	5,50	5,50
659—663	Шаховска олимпијада	—	—	5,50	5,50

ВЈЕКОСЛАВ ТРБАРИЋ

Сабирање редовних поштанских жигова и „R“ наљепница

Многи сабирачи поштанских марака, а нарочито лаици у филателији, изјасниће се да је сабирање редовних поштанских жигова, а нарочито „R“ наљепница удаљавање од праве филателије.

Сабирање редовних поштанских жигова и „R“ наљепница интересантно је, а за млађе филателисте још и поучно, нарочито ако су предмет сабирања жигова и наљепнице своје земље. Сабирач упознаје поближе места своје домовине, те тиме старији освјежава знање, а млађи недопуњује оно што у школи учи.

Много и много више имамо у држави поштанских постаја него што је мјеста означено на нашим географским картама.

Југословенски сабирачи ових објеката могу редовно жигове и „R“ наљепнице сврстати у 3 велике временске групе:

I. Југославија од 1918 до 1941.

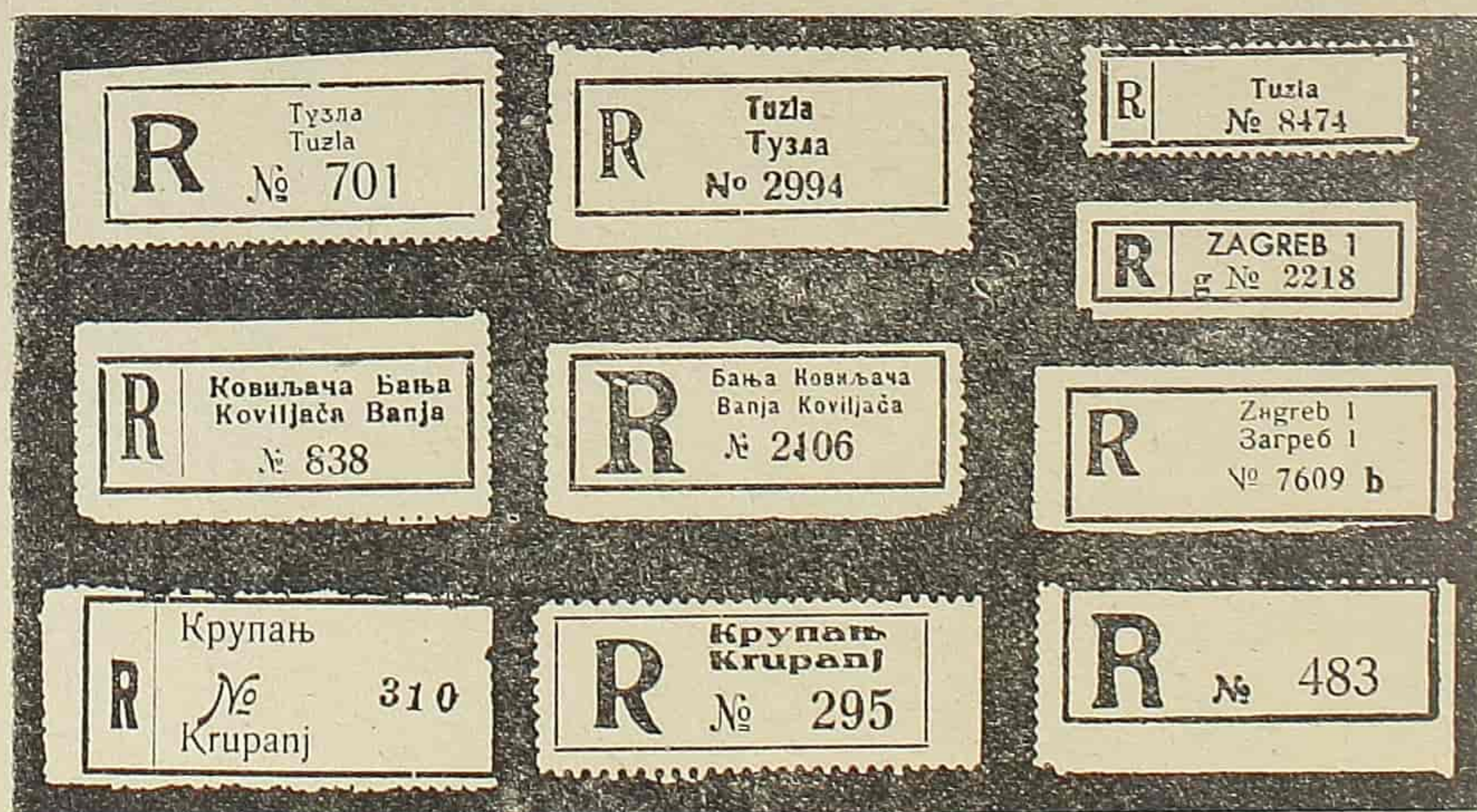
II. ФНР Југославија од ослобођења до данас и

III Наше земље под окупацијом.

Друга група може се сврстати абecedним редом имена пошта по дирекцијама пошта или по републикама. Трећа група сама по себи захтјева груписање по покрајинама, односно онако како је поједина покрајина била окупирана.

За попис пошта можемо се лако помоћи за преглед сабирања редовних поштанских жигова и „R“ наљепница, јер свака поштанска установа у држави има попис свих поштанских постаја у земљи. Код неких је постаја овај попис и на видном мјесту на зиду истакнут. Осим тога у већим библиотекама постоје и рјечници мјеста са ознаком постојања пошта код дотичног мјеста. Постоје и пописи пошта у посебним издањима Министарства пошта, а допуне у П.Т.Т. Вјеснику.

За сврставање жигова у главне групе могу нам служити сами жигови, јер имају свој облик, датум и обиљежје, затим и марка под жигом, а за сврставање „R“ наљепница облик натпис и ознаке.

Ове се групе могу раздијелити у подгрупе по покрајинама, односно, за II групу, по републикама, а нарочито је потребна та подела у III групи.

Сврставање редовних поштанских жигова и „R“ наљепница по поштанским постајама можемо извршити овако: Прва група може бити разврстана по срезовима и областима, односно за вријеме од године 1918 до 1926 и по покрајинама.

Разумљиво је да одресци са жиговима, као и „R“ наљепницама треба да су за збирку чисти, читки и исправни, исто као и поштанске марке, које се за збирку припремају.

Код сабирања жигова и „R“ наљепница наићи ћемо на многе интересантне различитости: двојаки називи поштанских постаја, нпр. Бања Ковиљача и Ковиљача Бања; затим промјена назива мјеста,

као Краљево и Ранковићево итд. Зато има предност сврставање жигова и „R” наљепница по срезовима или окрузима, па и по покрајинама.

Постоје и различитости у жиговима и „R” наљепницама једне поште за вријеме једног раздобља, нарочито од 1918 до 1941 године; наравно да се све те различитости групишу под једну одговарајућу поштанску постају.

У доба одмах иза рата многе поште употребљавали, нарочито мање и ратом оштећене поште, „R” наљепнице без имена поште; оне имају наштампано само слово „R” и редни број листића, — или ручни жиг са словом „R” без броја и натписа мјеста, па се број редовито, док име мјеста слабије, накнадно руком дописује или се удара жиг те поште преко наљепнице.

Овде је интересно споменути да неке иностране поште имају сталне комбинирани „R” жигове. У тим жиговима је непомично слово „R” и име мјеста, а на једном покретном ваљку је један нумератор, који отискује редне бројеве дотичних препоручених пошиљака.

Код жигова имамо многе различитости у облику, код круга, мостића и других

ознака; понеки жиг има мостић, друга га нема; један је са два круга, други само са једним итд. Затим једна пошта има више бројева жигова те са посебним словима, звјездама и сл. Нарочите разлике постоје у писму текста: постоје жигови са латиницом и ћирилицом или само у једном писму. Има их гдје је једно писмо састругано са жига, па остала мрља од тога на жигу, што је тешка успомена од окупације, али, на жалост, на неким поштама ови жигови нису ни до данас, након пуних пет година, од ослобођења, измјењени.

Ето за наше специјалне сабираче наших марака још једно врло обимно, интересно и поучно поље рада.

На поштанским маркама је, осим осталог као и мотива, у главном приказан преглед историских датума и догађаја; па када у збирку марака своје домовине поред марака стављамо и редовне поштанске жигове и „R” наљепнице, онда се ти историски датуми и догађаји још јасније изражавају и показују нам нашу тешку, али славну прошлост, нашу борбу кроз рат за ослобођење од окупатора, те побједу и стварање наше нове социјалистичке домовине Федеративне Народне Републике Југославије.

ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА У ЗАГРЕБУ

Хрватско филателистичко друштво у Загребу прославило је педесету годишњицу оснивања и том приликом, у просторијама Главне поште у Јуришићевој улици, приредило и двадесету јубиларну изложбу, која је, одмах да кажемо, успела у сваком погледу. Поред осталог, изложба је показала велику активност чланова Х. Ф. друштва, као и висок филателистички ниво, на коме се налази чланство, чиме је убедљиво доказано да у Загребу, а можда и у целој земљи, исто заузима једно од водећих положаја.

И ако је ово, за кратко време, већ друга изложба ове године у Загребу, иста је побудила веома велику пажњу, и била врло добро посећена.

Пошто је у те дане падало и отварање загребачког велесајма, посета је била врло разноврсна: ту су вам били омладинци, старији филателистички сладокусци, интелектуалци, мануелни радници, доста странаца, посетиоци и излагачи са сајма, припадници Ј. А. и многи други из унутрашњости наше земље.

Свакако успеху изложбе мора се приписати чињеница да су чланови Х. Ф. друштва неуморно и несебично радили на овој лепиј приредби, зашто су добили видно признање мнопобројних посетилаца. Треба нагласити да је изложба и са декоративне стране била врло укусно и зналачки проведена.

Прилично скучене просторије (једна сала) нису дозвољавале да Х. Ф. друштво изложи више, али и оно што је показано посетиоцима, без мало изузетака, било је од прворазредног значаја. То у првом реду важи за збирку жигова на целим писмима наше прве тзв. „партизанске поште“, где је на леп и прикладан начин приказан развој и зачетак будуће поште ФНР Југославије. Ту је било јединствених примерака, униката, које су филателисти спасли од пропасти и заборава, а који очито документују борбу наших народа за време непријатељске окупације наше земље.

Затим, ту је скупочена специјална збирка марака Босне и Херцеговине, вр-

ло укусно и прегледно приказана, коју је изложила „Југофилателија“. Онда је вредна пажње збирка ваздушне поште на целим писмима, где нарочито падају у очи коверте са првог путовања „Графа Цепелина“ и много других писама „првог дана лета“. Ту су неколико збирки са посебним мотивима, од којих су врло добре „лијечници“, спортске и др.

Било је и реткости: Балбов лет Рим-Њу-Јорк у оригиналним табацима и много других.

Наравно да су најмногобројније изложене марке наше земље, приказане на више начина, од којих су неки врло оригинални и веома успели.

Нарочито живо било је у вестибилу изложбе, где је „Југофилателија“ имала овоју привремену продавницу, и пред поштанским уредом у изложбеним про-

сторијама, где су се употребљавали посебни пригодни жигови, чије слике доносимо под „НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ“.

Изложбу је отворио председник Х. Ф. друштва, друг Рудолф Адамик пригодним говором, у коме је евоцирао рад друштва кроз минулих 50 година, нарочито истичући везе и присну сарадњу са филателистима из Србије, које потичу још од 1906 године, дакле из времена, када је Хрватска стењала под игом хапсбуршке монархије.

С обзиром на обим просторија, обиље и разноврсност изложака, приказан материјал задовољио је многе посетиоце и познате „специјалисте“, тако да је изложба, у целини, остварила интиман, ненаметљив и нарасве пријатан утисак.

С. О.

Инж. АЛ. Ј ПЕТРОВИЋ

Јубиларни дани Хрватског филателистичког друштва у Загребу

Ове године приређује Хрватско Филателистичко Друштво своју јубиларну двадесету филателистичку изложбу и прославља педесетогодишњицу свог живота и плодносног рада на пољу филателије.

Прошло је педесет година, како се са-стадоше у Загребу неколико љубитеља филателије, видевши да без једне солидне заједнице филателија не може напредовати, а знајући, према раду и успеси-ма иностраних филателистичких органи-зација, да се збирке марака могу ствара-ти само у организованим друштвима, — договорише се и створише Хрватско Фи-лателистичко Друштво.

Од првог дана приступило се раду са искреним, чистим намерама, а имајући у своме кругу солидне и увиђавне људе, пуне идеала, од почетка је рад друштва био упућен добрим путем.

Педесет година деловало је ово друштво и одгојило многе генерације добрих филателиста, који су филателију после преносили кроз целу Хрватску и кроз све југословенске земље. Ниједно фила-телистичко друштво у Југославији не мо-же да покаже толико успеха у пропаги-рању и омасовљењу филателије, колико га је имало Х. Ф. Д. Оно је оснивало своје подружнице по Босни и Херцегови-ни и по Словеначкој; од тих подружница

после су постајала самостална друштва. Чланови овог друштва, где су се год по-јављивали, били су вредни сарадници на оснивању нових или у раду већ постоје-ћих друштава.

Х. Ф. Д. није упућивало своје чланове да само стварају што веће збирке; оно је настојало да сваки његов члан буде упућен што дубље у филателију: да у-позна марку од њеног постајања до ње-не употребе, да уђе у живот марке; да се позабави са свим елементима, од ко-јих је марка створена; да изучава поли-тичку и културну историју земаља које издају марке, да упозна културни при-вредни живот сваке од тих земаља; да буде свестан користи коју му филате-лија може донети.

Имајући увек у свом руководству о-дабране људе и вредне, несебичне, иде-алне филателисте, ово је друштво и мо-гло тако рећи од самог почетка да раз-вија по друштво користан рад. Природ-но је да су први дани протicali у ор-ганизационим радовима, али и ако ла-ганијим темпом, било је напредовања и у свима другим правцима, тако да је, прослављајући своју десетогодишњицу, Х. Ф. Д. већ могло да приреди са за-видним успехом, своју прву, али једну међународну изложбу.

Политичке прилике нису биле повољне за југословенске народе, па је и њихова делатност у свима правцима трпела; али, и ако је трпела, није малаксавала. Жилави југословенски народи су трпели, али нису сагивали главу ни пред каквом опасношћу. Њихов је напредак био само кочен.

Оно што се дешавало у другим грама делатности, дешавало се и у филателији, — у њеном једином представнику, у Хрватском Филателистичком Друштву. И Х. Ф. Д. је успорило свој напредак; успорило, али није малаксало. И кад су југословенски народи почели да живе својим животом, Х. Ф. Д. показује такву активност, да се видело, да се стално оспособљавало и да је стварало солидан темељ за плодан рад и да је чекало само свој тренутак, па да се појави у својој снази. Тада су се почеле оснивати напред поменуте подружнице, и већ 15 априла 1919 год. почиње издавати свој гласник „Филателисту“, а изложбе се нижу из године у годину. Поред пропаганде и упућивања својих чланова преко свога листа, вредни чланови овог друштва држе предавања, пишу по домаћим и страним листовима и тако крче путеве филателији у широким масама и одгајају нова поколења филателиста. Захваљујући члановима овог друштва развијао се у целој Југославији солидан филателистички живот.

И у стварању предратног Југословенског Филателистичког Савеза играли су значајну улогу чланови Х. Ф. Д.-а. У раду Савеза и његовом гласилу „Филате-

листи“ сарађивали су у знатној мери загребачки филателисти све до злокобне појаве II светског рата, када се у редове Савеза убризга политика и изазва подвојеност, коју су искрени идеални филателисти у души тешко осећали.

Други светски рат унео је доста пометње међу филателисте, па и у Х. Ф. Д. Његов се живот био стишао; стишао се био, али се није угасио. Х. Ф. Д. се по ослобођењу и даље јавља и са пуно снаге ради и, ево, тачно десет година после последње своје изложбе опет приређује своју наредну двадесету, јубиларну изложбу.

Душе идеалних првобораца у филателији Дуката, Рачића, Филиповића, Грегорчића и многих других биће блажене, јер њихов труд није био узалудан; њихово је дело настављено у правцу, који су они одредили.

Сви пак данашњи југословенски филателисти уверени су да ће братско Х. Ф. Д. ићи путем који су му, трасирали његови идеални оснивачи и да ће и данас и у будуће Х. Ф. Д. бити увек међу првоборцима за сложан конструктиван и позитиван рад на добро свих југословенских филателиста, на добро наше домовине Федеративне Народне Републике Југославије.

И уредништво „Филателисте“ са свима својим читаоцима жели Х. Ф. Д.-у да на том путу истраје као чувар идеалне филателије, и искрено, братски честита му ово славље — педесетогодишњицу живота и двадесету изложбу.

Филателистичко саветовање у Министарству пошта

У решавању разних филателистичких проблема и питања наше филателије уопште, у разговорима и дебатама чешће се долазило до закључака, да се они могу успешно и корисно решавати само у сарадњи, споразуму и саветовањима између филателистичких организација и Министарства пошта, а преко тога Министарства и са осталим Министарствима, која ти проблеми тангирају и интересују. Долазећи кроз разговоре све више до убеђења, да је сарадња у напред реченом смислу више него потребна, тражио се пут и начин за остварење те сарадње, која не само да би решила многе проблеме, разна порућа питања, него и поставила филателију на њено право место, дала јој њен прави значај у нашем

културном, спортском и привредном животу и одредила правац, у којем би требала она да се развија обзиром на нов, социјалистички поредак, који се изграђује код нас.

Настојања око остварења сарадње, као заједничка тежња свих наших савеза, први пут су дошла до стварнијег изражаја на заједничком ручку после овогодишње редовне скупштине Савеза филателиста Србије. Говорећи о потреби те сарадње, друг Радослав Хорват, председник Филателистичког Савеза Хрватске, нагласио је, да би саветовања између Министарства пошта и наших филателистичких организација преко републичких савеза по свим филателистичким питањима, увек доносила најкориснија, најпот-

пунија и најцелисходнија решења, јер би увек биле саслушане обе стране, свака стручна по својој линији. Таква саветовања онемогућила би доношење једностраних одлука која по неки пут нису била у интересу наше филателије с једне, или у интересу Министарства пошта с друге стране, већ према томе са које су стране те одлуке долазиле. Пошто су се сви присутни сложили с тим, да би предложена саветовања била један од најважнијих видова сарадње, предлог је примљен и од присутног претставника Министарства пошта друга Владимира Шенка, па је тада био одређен дан првога саветовања, које је требало бити одржано 9 јула о. г. Из извесних разних и оправданих разлога саветовање је морало бити одгођено и ново је заказано за 9 септембар о. г., када је и одржано.

Саветовање на дан 9 септембра о. г. развијало се по унапред утврђеном реду, који је обухватио све актуелне проблеме и питања наше филателије и претстављао платформу за остварење предвиђене, пуне сарадње. Дневни ред саветовања био је овај:

- 1) Сарадња између Министарства пошта и филателистичких савеза;
- 2) Кратак извештај о раду савеза, стање и структура чланства;
- 3) Емисиона политика Министарства пошта — критика, предлози и сугестије;
- 4) План издавања марака у 1951 години;
- 5) Снабдевање, размена и трговина са филателистичким маркама;
- 6) Оснивање Савеза филателиста ФНРЈ — предлози;
- 7) Упутства о историјском развоју п. т. струке;
- 8) Реферат о Ловренцу Коширу, идејном творцу прве поштанске марке;
- 9) Разно.

Саветовању су присуствовали претставници Министарства пошта, претставници филателистичких савеза и познати, виђенији и истакнутији филателисти. Од стране Министарства пошта присуствовали су: Владимир Шенк, помоћник Министра пошта, Милутин Ракетић, секретар Министарства пошта, Милутин Илић, управник поштанског музеја, Дејан Тубиновић, шеф Бироа за филателију при Министарству пошта и Мирослав Шојат, директор државног трговачког предузећа „Југофилателија“.

Значај саветовања схватили су и сви филателистички савези, који су без изузетка, послали своје делегате. У име тих савеза саветовању су присуствовали: у име Савеза филателиста Србије: Борислав Ст. Мрђа, претседник СФС-а, Ми-

хајло Јанић, потпретседник СФС-а и Јован Јојкић, секретар СФС-а;

у име Филателистичког савеза Хрватске: Радослав Хорват, претседник ФСХ, Рудолф Адамик, потпретседник ФСХ, Драган Новак, уредник „Филателије“ и инж. Владимир Флек, члан управног одбора ФСХ;

у име Савеза филателиста Босне и Херцеговине: Анте Милиновић, претседник СФБ и Х;

у име Филателистичког савеза Словеније: инж. Душан Груден, потпретседник ФЗС; Маријан Штебих, секретар ФЗС, Др. Анте Лаврић, Стојан Пунтар и Н. Смеркар, чланови управног одбора ФЗС;

у име Филателистичког савеза Македоније: Светолик Наумовски, претседник ФСМ и Богоје Богојевски, секретар ФСМ.

Сем ових званичних делегата Савеза, саветовању су присуствовали као позвани наши познатији филателисти: инж. Александар Петровић, Синиша Остојић и Велимир Цизел из Београда, Звонимир Крелиус из Загреба, Фердо Кобал и Павле Андерлић из Љубљане. Затим Петар Шоћ, као известиоц по тач. 7 дневног реда, друг Глигоријевић као записничар, а од стране Министарства и „Југофилателије“ још и другови Станко Шојић, Љуба Цветковић, Богдан Петровић и Ђорђе Лужанин.

Саветовање је отворио друг Владимир Шенк поздравивши све присутне са жељом, да са успехом заврше посао, који их је окупио на сарадњи за једну корисну ствар. Затим се одмах прешло на дневни ред и претседник саветовања друг Шенк дао је реч другу Дејану Тубиновићу.

Друг Тубиновић поднео је извештај о досадањој сарадњи између Министарства пошта са филателистичким савезима преко Бироа за филателију. Говорио је о приликама и ранијем стању у нашој филателији, затим о оснивању Бироа и његовим задацима, о отварању и улози филателистичког шалтера, о редовном обавештавању о издавању нових марака, и давању других обавештења потребних и значајних за филателију и на концу констатовао, да у сарадњи види највиши степен сарадње.

Излагања друга Тубиновића праћена су са пажњом и интересовањем, тим пре, што се сва досадања сарадња огледала у сарадњи са Бироом.

По другој тачки дневног реда, Савези су један за другим поднели своје кратке извештаје о раду савеза, стању и структури њиховог чланства. Савез филателиста Србије поднео је овај извештај:

У извештају, који овде подносимо, неможемо а да се не осврнемо у неколико речи на положај у коме се филателија у Србији налазила пре оснивања Савеза филателиста Србије, како би добили одговор, зашто у Србији седам и по година није било никаквих филателистичких организација.

У раздобљу од седам и по година које је наступило најездом окупатора, филателији у Србији је нанета велика штета. Србија је била за време рата врло тешко погођена. У осталим крајевима Југославије могли су се филателисти колико толико организовано да помажу, док је у Србији прави филателистички живот замро, а филателистичке организације биле од окупатора забрањене. Састајали су се само они, који су научили увек да у мутноме рибу лове и трговали са маркама, преко ондашњих власти.

После ослобођења са наслеђеним болесним стањем у филателији јављају се први покушаји, да се филателисти организују и да узму сређивање и обнављање својих збирки поново на дневни ред, те да наставе оно што су за време окупације морали да напусте услед тешкоћа око набавке исхранбених производа у циљу одржања живота свог и своје породице.

У таквим приказима, тј. покушајима за организовање филателије покушали су да узму учешћа и људи, који су очекивали да ће филателистичке организације послужити као канал за њихове себичне намере. Народна власт у таквој ситуацији није могла одмах да пристане на предлоге о оснивању Савеза и да без испитивања одобри правила и рад филателистичких удружења.

Када је надлежно државно руководство у Министарству пошта — филателији као спорту, а пре свега привредној грани, указало одговарајућу пажњу, оснивањем Бироа за филателију на заузимање истог и после коректуре властима предложених правила, добивено је одобрење за оснивање СФС.

На дан 22 августа 1948 године одржана је оснивачка скупштина, на којој је било присутно око 30 филателиста и који су усвојили предложена правила те изабрали нову Управу савеза.

Оснивањем савеза филателиста Србије обновљена је ратом прекинута филателистичка делатност а мерама народне власти скинута са дневног реда негативна филателија наслеђена од окупације. Све мере, које је предузела народна власт, прави филателисти, па и наш Савез, поздравили су, јер њима не само да није филателија погођена, већ је филателији дата пуна могућност правилног и

нормалног развоја, аматерској филателији се од стране надлежних указује сва пажња и пружа свестрана подршка.

После конституисања прве управе, одмах се приступило оснивању подружница и омогућивању њиховог успешног рада и развитака. На тај начин је створена могућност за јачање филателистичког живота на подручју НР Србије. Првој управи стављено је у задатак: лечити ране и подићи филателију до те висине, да постане у правом смислу речи користан чинилац у друштвеном животу заједнице.

Резултат таквог рада види се из чињенице, да је од оснивања па до данас број подружница и чланства у њима растао према следећем:

	Подр.	Ред. чл.	Омлад.	Укупно чланова
I г.	14	1.014	245	1.259
II г.	29	2.217	863	3.080
III г.	40	2.083	537	2.620

Из овог кратког прегледа види се да је последње бројно стање чланства од претходног (у истој години) смањено за 460 чланова. Ово смањење је настало услед тога што је донета у пролеће о. г. одлука о ревизији чланства у циљу чишћења од оних који се небаве правом филателијом, а небудношћу филателистичких организација, уписали су се само ради добијања следовања марака.

Социјална структура чланова Савеза у 40 подружница и повереништава изгледа овако:

1) Физичких радника	235
2) Службеника (међу које спадају) државни чиновници, задружни намештеници, трговачки помоћници, руководиоци предузећа, начелници одељења итд.	1.146
3) Војних лица (војника и официра) милиционара, војних музаканта и свих лица запослених код војних установа	51
4) Лекара, адвоката, инжењера, ветеринара, судија, апотекара и осталих лица са високом школском наобразбом	213
5) Професора, наставника, стручних учитеља	106
6) Свештеника	12
7) Министара, пом. министра, дипломатских претставника	7
8) Самосталних занатлија	132
9) Земљорадника	14
10) Ученика средњих и виших школа	685
11) Ученика у привреди	23
12) Пензионера, домаћица и осталих	207

Савез филателиста у својој организационој структури има следеће секторе и то:

Секретаријат, благајну, а затим секцију: културно пропагандну за размену марка у унутрашњости, за размену марка са иностранством, библиотеку, чувара савезне збирке, редакциони одбор „Филателисте“, руководиоца омладинских секција за везу са Министарством пошта и „Југофилателијом“.

Још приликом оснивања Савеза, као врло важан задатак, постављено је питање издавања стручног часописа, да би се искористила пропагандна моћ штампе у сврху популарисања праве, аматерске филателије као културног и корисног спорта. Управа савеза је овом питању увек посвећивала пуну пажњу и после много настојања и труда, постављени задатак је решен са жељеним успехом, тако да је у септембру 1949 године, изашао први број савезног часописа „Филателиста“, који до данас редовно и непрекидно излази. Остварење овог задатка спада у највеће и најзапаженије успехе Савеза.

Часопис уређује редакциони одбор са задатком да га квалитативно стално уздиже и прикупи што већи број сарадника. У овом погледу редакциони одбор показао је добре успехе. На часопису је до сада сарађивало 32 сарадника, а исто толико разних безимених сарадника, који су редакционом одбору давали разне податке о нашим маркама, њиховим особинама и давали марке, целине, жигове као и друге филателистичке објекте ради израде клишеа у сврху илустровања часописа.

Часопис се штампа у 2000 примерака од чега филателисти из унутрашњости узимају 75% а остало филателисти из Београда. Филателиста из Београда, обзиром на своје бројно стање према подружницама, заостаје у односу на филателисте из унутрашњости односно узимања и читања часописа.

Цена часописа је 15 динара, а штампа се на 24—48 страница. До данас је издао 13 бројева, 4 у прошлој и 9 у овој години. Број претплатника још увек расте, што је најбољи доказ о потреби његовог издавања и најбоља сатисфакција уложеном труду редакционог одбора, да одговори потребама читалаца и претплатника. До недавно се часопис издржавао дотацијама од Савеза и претплате, али је у том погледу постигнут потпун успех, јер је потреба за дотацијама отпала, тако да се часопис сам издржава.

Омладинска секција у Београду, као посебан орган Савеза, била је такође предмет пуне пажње Савеза. Најбројнија секција у земљи, у својим почецима

је добро вођена и очекивало се од ње да буде узор омладинских секција код нас. Међутим масовно приступање омладинаца у чланство секције, онемогућило је једног руководиоца да влада са њом, али се питање реорганизације руковођења одуговлачило, тако да је секција временом све више добијала изглед једне недисциплиноване групе, чему је све више доприносио сталан прилив омладинаца.

Питање ове секције је несрећно решено тим, што је секцију од Савеза преузела тадања београдска подружница, у којој се омладинска секција сасвим изгубила. Каснијим расформирањем београдске подружнице, расформирана је и омладинска секција на београдске подружнице, које немају ни своје локале за рад, а још мање могућности за успешан и користан рад са омладинском секцијом.

Овакво стање омладинске секције поново је стављено пред Управу савеза, као један важан проблем, који очекује своје брзо позитивно решење.

Омладинске секције у унутрашњости раде са успехом, а као пример добрих секција може се поменути Ваљево, Лесковац, Нови Сад, Зрењанин и Суботица.

Подружнице у нутрашњости показују задовољавајућу филателистичку активност. Примера ради помињемо локалне изложбе пропагандног значаја, које су приредиле наше подружнице у Лесковцу и Земуну.

У горе изнетом, најкраћем могућем извештају, виде се организациони успеси Савеза, но не можемо пропустити прилику, а да данас не поменемо и то, да смо у нашем раду наилазили на прилично велике тешкоће. На пример: већ две године нисмо успели добити одговарајуће просторије и Савез се налази у врло трошним и неугледним просторијама у улици Маршала Тита у заједници са једном фронтовском организацијом. Друго што наш савез кочи у раду јесте и то што се на тржишту осећа велика оскудица филателистичког прибора као што су класери, албуми, пинцете и друго, па се чланови обраћају на Савез те је тако створена огромна администрација, а у недостатку особља није могуће исту редовно обављати, због тога се запостављају многа друга важнија питања, као што су организациона, просветна и политичка питања данашњице.

Извештај савеза подносили су претседници савеза.

По трећој тачци дневног реда развила се дискусија, јер је емисиона политика Министарства пошта увек била у центру пажње свих филателиста. О исправној е-

мисионој политици зависио је углед наше филателије, а преко ње и углед наше државе. Сви присутни делегати Савеза сложили су се у мишљењима о политици малих наклада, сматрајући такву политику штетном и за филателију као спорт и за филателију као привредну грану. Све емисије малих наклада, а нарочито када се ради о пригодним маркама, које увек имају свој одређени пропагандни циљ, никада не могу постићи тај свој циљ. Пропаганда преко марке упућена је широким народним масама, које те марке употребљавају. Такве марке могу допсти у широке народне масе само путем великих наклада, тако да марка дође до руку и оног потрошача, који једанпут годишње пише писмо. Издања са малим накладама долазе до руку само извесног броја људи, у главном по већим центрима, и редовно промаше своју пропагандну сврху.

За нас је ово врло важно, јер наше пригодне марке имају увек за задатак упознавање широке јавности са стварношћу наше данашњице, али због малих наклада увек без успеха. Сем филателиста, широка јавност у главном и незна за издавање пригодних марака, није ни видела и није преко њих ништа сазнала и научила. У страном филателистичком свету, пригодна издања са малим накладама гледају се као спекулантака, такве се марке нерадо скупљају и убијају интересовање за њих. Губљење интересовања за нашу филателију штетно је и за филателију као привредну грану из простог разлога: што је мање интересовање за наше марке, мање ће бити тражене. Издања са малим накладама су главни узрок спекулација са маркама против које се боре сви савези, али са недовољним успехом. У тој борби против спекулације дошло се до сазнања, да је прво потребно уништити њен извор, чиме би била уништена и спекулација. Борба против спекулације мора почети борбом против малих наклада. Када се одустане од погрешне политике малих наклада, задаће се смртни ударац спекулацији, која ће једним потезом бити скинута са дневног реда.

У току дискусије констатовано је, да је пропагандна страна филателије, приоритетног значаја и да се тој страни мора обратити пуна пажња. Филателија може бити корисна привредна грана само онда, ако се као спорт води правилно. Када престане бити спорт, она сама по себи мора престати бити привредна грана. Нарочито према иностранству.

По питању висине наклада наших пригодних издања, постигнута је сагласност, да висина наклада не треба да буде и-

спод 300.000 серија, док већа може и треба да буде. Нарочито је осуђена политика тзв. „кључ марке”. То је она марка у серији, која се штампа у сасвим малој наклада, да би подигла цену целе серије. Због сасвим ниске наклада „кључ марка” се више симболично пушта на шалтер, у сасвим малим количинама и редовно постиже обратне резултате од жељених. Чешће не котира у страним каталозима, убија интересовање за целу серију, и нарочито је штетна за углед наше филателије, као што је и била штетна за углед филателије оних земаља, које су и биле почеле спекулисати са „кључ марком”, као и схватање, да корисну пропаганду за нашу филателију могу да изврше само филателисти путем нормалне размене допирањем у све крајеве света. Такође је критиковано и необјављивање висине наклада, као једног од података о односној емисији, коју домаћи филателисти сазнају из стране штампе и ако код куће имају своју стручну штампу.

Дискусија по тач. 4 дневног реда кретала се у знаку избегавања пречестих издања тзв. филателистичких поплава. Веће је интересовање за марке оне земље која их ређе издаје, у већим накладама. Дискусија се дотакла и израде наших марака, избора цртежа и учешћу уметника. Путем расписаних конкурса долази се до већег избора, а већи избор је гаранција за већи успех у том погледу.

У погледу броја емисија пригодних марака постигнута је сагласност, да број пригодних емисија годишње не треба да буде већи од четири. Једна емисија увек треба да буде посвећена нашим великим и знаменитим људима и њиховим делима. Затим треба издавати сваке године марке за пропаганду спорта. Једна емисија треба да има политички карактер, којом ће се пропагирати наша стварност. Једна емисија треба увек да остане слободна, унапред неодређена и резервисана за неки евентуални догађај, који може наступити у току године. Сем те четири предвиђене пригодне емисије, марке Црвеног крста и марке загревачког велесајма биће увек издаване као редовна, већ устаљена издања. Када се узму у обзир још и редовне франко, порто и авионске марке број наших издања претставља цифру преко које се у току године никако не би смело прећи.

Пета тачка дневног реда такође је била предмет живље и дуже дискусије. Ради вршења пропаганде за наше марке у иностранству, потребно је омогућити филателистима да ту пропаганду разменом и врше. Ово се може постићи само на тај начин, ако предвиђено снабдевање

филателиста пружа могућности за то. Досадање снабдевање са 1—2 серије, није у том погледу пружало никакве могућности, размена са иностранством је опала а са њом и интересовање за наше марке. У погледу снабдевања филателиста, исправка је апсолутно потребна. Претставници филателистичких савеза су се сложили, да би просечно 5 серија задовољили потребе у погледу размене са иностранством и у том смислу апелују на исправку у погледу снабдевања.

Да би филателистичке подружнице могле образовати своје збирке, а затим да би имале марака за награђивање и сл. предложено је, да се увек подружницама издаје по једно следовање више. Овај је предлог примљен и даје веће могућности подружницама за филателистичку делатност.

Пошто је констатовано, да Наредба о размени са иностранством није довољно јасна, предложено је, да се напише званично тумачење и објашњење Наредбе, да би се избегли неспоразуми и олакшао рад око размене и контроле слања марака у духу те Наредбе.

Оштрој критици подлегао је термин „филателистичка марка“, јер то уопште није марка пошто се издаје за продају филателистима, а не због стварних поштанских потреба. Та се врста марака никако не препоручује нашој Дирекцији пошта, јер би знатно наштетила угледу наше филателије. Ми таквих марака немамо, нетреба да их имамо па треба тај термин избегавати, односно избрисати га из наше филателистичке терминологије.

По шестој тачци дневног реда, једној од најважнијих, донесено је решење, пошто је питање о оснивању Савеза филателиста ФНРЈ сазрело, да се образује иницијативни одбор, који ће извршити све потребне припреме за оснивање тог Савеза. У иницијативни одбор ушла су по три члана сваког републичког Савеза, што значи, да се иницијативни одбор састоји од 15 чланова.

По републичким Савезима у иницијативни одбор су ушли:

Савез филателиста Србије: Владимир Шенк, Борислав Ст. Мрђа и Јован Јојкић.

Савез филателиста Босне и Херцеговине: Анте Милиновић, Франо Микуш и Измаил Черкез;

Филателистички савез Хрватске: Радослав Хорват, Рудолф Адамик и Драган Новак;

Филателистички савез Македоније: Светолик Наумовски, Ристо Емилов и Богоје Богојевски;

Филателистички савез Словеније: инж. Душан Груден, Маријан Штебих и Др. Анте Лаврић.

Упутство о историском развоју птт. струке саопштио је присутнима друг Петар Шоћ са апелом за помоћ свих филателистичких организација, као и сваког филателисте на прикупљању историске грађе о птт струци. Друг Шоћ се већ дуже времена бави истраживањем те грађе, која ће сва бити прикупљена у једно монументално дело о птт. струци. Другу Шоћу је обећана помоћ и сарадња филателистичких организација.

Реферат о Ловренцу Коширу, идејном творцу прве поштанске марке, поднео је друг Фердо Кобал. У свом истраживању о Коширу, друг Кобал је у свом реферату изнео нове моменте, који све више иду у прилог нашој тези о творцу прве марке. Досадањи резултати су сасвим озбиљно довели у питање првенство Ројланда Хила, који је заузео прво место захваљујући недовољној пажњи поклоњеној тој ствари. Више интересовања за постанак поштанске марке даје резултате, који не иду у прилог Ројланду Хиду, а све више иду у прилог нашем земљаку Ловренцу Коширу. Напоран, дуготрајан, али истрајан и успешан рад друга Кобала коначно ће решити питање о постанку прве поштанске марке решењем питања њеног творца.

Последња тачка дневног реда обухватила је многе на око мање значајне, али ипак важне проблеме, који нису могли остати нерешени. У дискусији по тим питањима, постигнут је споразум, да се филателистички савези консултују по питању броја емисија, затим да се код сваке емисије консултују о мотивима на маркама, а с тим у вези и о бројном саставу серије, облику и величини марака, комбинацији боја и висини накладе. У стручној комисији за оцену и пријем радова добивених путем конкурса, устаљено је место за чланове Савеза.

У вези са нападима информбировских земаља на нашу земљу, који се углавном базирају на измишљотинама и лажима, без дискусије је примљено мишљење, да наша марка мора путем филателистичке размене продрети у све крајеве света и целом свету говорити истину о нама и нашој земљи. Наше марке су носиоци те истине и она мора бити изнешена ван наших граница.

По завршеном саветовању конституисан је иницијативни одбор за оснивање Савеза филателиста ФНРЈ. За председника је изабран друг Владимир Шенк, за потпредседника друг Радослав Хорват, а за секретара Јован Јојкић.

Саветовање је одржано у Министарству пошта и трајало је цео дан. После завршеног саветовања приређена је заједничка вечера код „Мажестика“, којој су присуствовали сви учесници саветовања.

У филателистичком свету полажу се велике наде у резултате са саветовања, који би дали један сасвим нов вид фи-

лателистичком животу код нас. Ове наде имају и своју реалну подлогу, а прве резултате филателисти су већ осетили. Ти први позитивни резултати само још више потврђују, да су саветовања стварно највиши степен сарадње између Министарства пошта и филателистичких организација.

Б. М

БРАН. НОВАКОВИЋ

Борба против туберкулозе на нашим маркама и целинама

Свакако да је данас туберкулоза најраспрострањенија болест и да претставља за човечанство најопаснијег непријатеља. Борба против ње је тешка и упорна; мобилишу се све снаге и сва средства, па онда није ни чудо да и у филателији наилазимо на одразе те борбе. У низу земаља, чије су поштанске управе обележиле на својим издањима борбу против ове тешке болести, налази се и наша земља.

Прво се појавила, 23 децембра 1940, серија добротворних марака у корист Југословенске лиге против туберкулозе. За ово издање биле су употребљене тадашње марке за ваздушни саобраћај од 5, 10, 20 и 30 дин. са претиском двоструког крста, међународног знака друштава за борбу против туберкулозе, нове вредности и доплатног вишка у црвеној боји. Серија се састојала из 4 вредности:

- 1) 0.50+0.50 / 5 дин. тамно-пурпурна,
- 2) 1+1/10 дин. вишњева,
- 3) 1.50+1.50/20 дин. тамно-зелена,
- 4) 2+2/30 дин. ултрамаринска.

Величина издања 100.000 серија.

Ове марке су биле у течају од 23 до 31 XII 1940.

На дан пуштања у течај употребљаван је на пошти Београд 1 за њихово поништавање специјалан једнокружан жиг са са натписом „ЈУГОСЛОВЕНСКА ЛИГА ПРОТИВ ТУБЕРКУЛОЗЕ“ у црвеној боји.

За време окупације земље и ово издање постаје предмет разних провизорија. Тешко да је од ових провизорија доплатни вишак отишао за намењене сврхе антитуберкулозне борбе. Мање више ови провизорији имају само историску

интересантност и доказују безобзирне спекулације поробљивача наше земље и њихових помагача, сарадника:

У Словенији издато је:

а) 10 маја 1941 све вредности са црним претиском »R Commissariato/Civile/Territori Sloveni / occupati / Lubiana« у пет редова и са црним квадратићима преко назива државе. Издато 5.700 пуних серија.

б) 26 јуна 1941 све 4 вредности са црним претиском »Alto Commissariato per la Provincia di Lubiana«. Издато 1106 серија.

Код обадве провизорије доплатни вишак важи.

У Црној Гори:

а) 1942 све 4 вредности са црвеним претиском »Governatorato del Montenegro«. Издање од 200 серија.

б) 1942 све 4 вредности са истим претиском као под а) у црној боји. Издато 400 серија.

1. априла 1948 појавила се на поштанским шалтерима у целој нашој земљи серија добротворних марака под именом: „Борба против туберкулозе“. Интересан-

тно је да је ово последње наше издање са доплатом. Све три вредности овог издања носе двоструки крст — знак против туберкулозе". Издато је 200.000 серија која се састоји из три вредности:

1) 1.50+1 дин. тамно-шкриљаста, црвена; ова вредност симболише BCG-акцију, кроз лик малог детета, које држи рука, на чијем рукаву белог мантила стоји двоструки крст; испод тога три слова француске азбуке BCG (=bacillus Calmette-Guerin).

2) 2.50+2 дин. маслинасто-сива, црвена. На слици напред млада једра гранчица, а позади у магли изломљена гранчица.

3) 5+3 дин. тамно-плава, црвена. Слика: Двоструки крст својим трозупцем пробада змију.

Упоредо са овом емисијом марака издато је и осам пропагандних дописница, на којима су наштамpane пароле у црној боји на адресној страни карте у левом слободном простору, одређеном за адресу пошиљаоца. Отштампане су две различне пароле на сва четири југословенска језика и са одговарајућим писмима (ћирилицом или латиницом). Расподела карата је била стриктна за одређене републике. Непромењена номинална цена карте одговарала је пропагандној намени карата до утрошка.

Издања ових пропагандних карата:

I. За Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину употребљена тадања дописница од 1.50 дин., са текстом најпре у ћирици, а потом у латиници у зеленој боји. Парола на српском језику у ћирилици у црној боји:

- 1) Бе-Се-Же-ВАКЦИНА / ШТИТИ ОД ТУБЕРКУЛОЗЕ стога захтевај да се / твоје дете црпи.
- 2) Посећујте редовно / АНТИТУБЕРКУЛОЗНИ ДИСПАНЗЕР / Само благовремено лечење / омогућава оздрављење.

II. За Хрватску израђене су на курсирајућим картама од 1.50 дин., са текстом најпре у латиници, па у ћирилици у зеленој боји. Обе пароле у латиници у црној боји:

- 3) Be-Se-že VAKCINA / ŠTITI OD TUBERKULOZE / stoga zahtjevaj da se tvoje dijete cijepi
- 4) POSEĆUJTE REDOVITO / ANTITUBERKULOZNI DISPANZER / Samo pravovremeno liječenje / omogućava ozdravljenje

III. За Словенију су издате обе пропагандне дописнице са паролем на тадањој карти од 1.50 дин. са словеначким текстом у латиници у зеленој боји. Текст парола словеначки у латиници у црној боји:

- 5) Be-Se-že VAKCINA / VARVJE PRED JETIKO / zaradi tega zahtevaj da se / tvoj otrok cepi
- 6) Redovno obisnujte / ANTITUBERKULOZNI DISPANZER / Samo pravčasno zdravljenje omoguci ozdravljenje

IV. За Македонију са текућом картом од 1.50 дин., са текстом на македонском језику у зеленој боји и са обе пароле у ћирилици на македонском језику у црној боји:

- 7) Бе-Се-Же ВАКЦИНА / ЗАПАЗУЕ ОД ТУБЕРКУЛОЗА / затоа барај твоето дете да се црпи
- 8) Посетујте го редовно / АНТИТУБЕРКУЛОЗНИОТ ДИСПАНЗЕР / само лечењеток на време / дава можност за оздравуење

Како је 1 априла 1948 г. ступила на снагу нова поштанска тарифа, те је цена дописници повишена на 2 дин., употребљене карте су надофранкиране маркама од 0.50 дин.

САДРЖАЈ ЗА 1950 ГОДИНУ

(II ГОДИШТЕ)

ОПШТИ ЧЛАНЦИ:

- На прагу 1950 године — 1.
- Испитивачки и гарантни знаци — 116.
- Пет година после победе — 177.
- Бројер Р.: Један поглед у највећу филателистичку библиотеку — 78.
- Вернер М.: Организација и рад пионирске поште у Новом Саду — 224.
- Вујков Ст.: Хемија и филателија — 114.
- Grdešić V.: Vrsti oštećenja i nekulturno žigisanje maraka — 6.
- Деља Т.: Размена марака — 229.
- Б. Б.: Поводом једне педесетогодишњице — 193.
- Јојкић Јов.: Дан републике — 337.
- Јојкић Јов. Т.: Двадесети октобар — 305.
- Јојкић Јов. Т.: Седми јули — 209.
- Јојкић Јов. Т.: Споменица хрватског филателистичког друштва — 339.
- Јојкић Јов. Т.: Такмичење филателиста — 273.
- Мрђа Бор. Ст.: Изложба марака филателистичког клуба у Дубровнику — 321.
- Мрђа Бор Ст.: Непотребна и спекулативна издања марака — 366.
- Мрђа Бор.: Ст.: Претераности у специјализирању — 99.
- Мрђа Бор. Ст.: Филателистичко саветовање у Министарству пошта — 357.
- Новак Д.: Организирајмо колективни рад на истраживању и проучавању наших Марака — 111.
- Новаковић Бран.: Дечија недеља — 253.
- Остојић С.: Филателистичка изложба у Загребу — 355.
- Петровић Ал. Ј.: Јубиларна година за пренос поште ваздушним путем — 292.
- Петровић Ал. Ј.: Јубиларни дани Х. Ф. друштва у Загребу — 356.
- Петровић Ал. Ј.: Евжен Дероко — 139.
- Петровић Ал. Ј.: Кореја — 254.
- Петровић Роман: Неискоришћене могућности код нас за филателију — 115.
- Петровић Роман: Помоћна средства у филателији — 287.
- Петровић Роман: Сузбијање спекулације у филателији — 365.
- Петровић Роман: Уплаћивање депозита савезу — 257.
- Пећинар П.: Улога и задаци филателије — 368.
- Пјал: Разне филателистичке збирке — 327.
- Пјал: Филателија у Израелу — 325.
- Прикић Влад.: Гијнемер — 371.
- Раичевић Драг. М.: Догађаји кроз наше марке — Две омладинске пруге — 107.
- Раичевић Драг. М.: Масовност — Основни задатак наше филателије — 33.
- Раичевић Драг. М.: Наши народи прослављају 58 рођендан друга Тита — 137.
- Раичевић Драг. М.: Први мај — празник радног народа Југославије — 97.
- Раичевић Драг. М.: Трећи савезни ваздухопловни слет у Руми — 220.
- Спајић Д. Б. Задаци иностране службе савеза филателиста Србије — 372.
- Spajić D. B.: Kontrolne marke za novac — 296.
- Spajić D. B.: Filatelisti u borbi protiv laži kleveta — 256.
- Трбарић Вјек.: О пошти у Србији пре 80 година — 60.
- Трбарић Вјек.: Отпрема поште са Далеког Истока у Европу концем XIX века — 12.
- Харашлић Ибро Х.: За здраву и корисну филателистич. делатност омладине — 290.
- Христов Ст.: Научно-педагошки значај филателије — 179.
- Цизел В.: Значај избора за народну скупштину — 65.
- Cizel V.: Lovrenc Košir — 242.
- ху —: Marke istoriski dokumenti — 226.

ИЗ СТРУЧНЕ ФИЛАТЕЛИЈЕ:

- Arhangeljski E.: Kratka istorija osvajanja vazduha — 187.
Verner M.: Da li smo na ispravnom putu u specijaliziranju...? — 66.
Вернер М.: Да ли треба правити разлику између гумирања „В” и „С” код специјалне обраде партизанске серије, — 258.
Verner M.: Specijalna obrada »Partizanske serije« — 35.
Вернер М.: Студија наших марака са претиском — 100.
Ekeš A.: Dopuna »Specijalnoj obradi Partizanske serije« ing. Vernerа — 280.
Manželej S.: Zaštićeni papir kod maraka Jugoslavije — 250.
Манжлеј С.: Како треба специјализирати — 275, 312.
Мрђа Бор. Ст.: Експона наклада наших издања за зону „Б” СТТ — 283.
Мрђа Бор. Ст.: Светски поштански савез — 2, 38, 68, 102, 143, 181, 218, 245, 284, 315, 348.
Novak Dragan: Njemačka okupaciona izdanja za Crnu Goru (1943—1944) — 344.
Novak Dragan: Talijanska okupaciona izdanja za Crnu Goru 1941—1943 — 211.
Новаковић Бран.: Борба против туберкулозе на нашим маркама — 363.
Новаковић Бран.: Наше целине — Масовне коверте — 154.
Новаковић Бран.: Прилози историји партизанских пошта — 222.
Новаковић Бран.: Сарајевско издање из 1945 године — 192.
Остојић С.: Из историје српске поште — 9, 41, 71.
Остојић С.: О српским маркама за новине — 145, 183, 213, 243, 277, 306, 342.
Петровић Ал. Ј.: Албанија, њене поште и поштанске вредности — 4.
Петровић Ал. Ј.: Српске дописне карте — 215, 309, 339.
Петровић Ал. Ј.: Упути у филателију:
 О папиру — 43.
 О водознацима — 74.
 Боје — 112.
 Растављање марака — 150.
 Лепак — 186.
 Израда марака — 222, 248.
 Слике и претисци на маркама — 281.
 Разда издања марака — 319.
 Неправилности на сликама марака — 345.
Раичевић Драг. М.: Кратак преглед свих издања марака ФНРЈ — 30.
Stubica M.: Okupatorsko izdanje maraka za Kosovo — 79.
Stubica M.: Puljsko izdanje maraka s pretiskom »Istra« — 73.
Трбарић В.: Сабирање редовних поштанских жигова и „Р” наљепница — 354.
Чубински А.: Занемарено подручје — 13.

НАШЕ МАРКЕ:

Блок издат о стогодишњици железница у Југославији са набором. 24. —
Вредност од 2 дин. у зеленој боји без претиска FNR JUGOSLAVIJA. 231. —
Вредност од 16 дин. у новој франко-серији. 376. — Врсте папира код порто-марака издања Црв. крста за 1949. 50. — Грешка плоче код III порто-издања ФНРЈ. 53. — Грешке на марци од 3.— дин. из серије издате за V Конгрес КПЈ. 24. — Грешке штампања код партизанске серије. 381. — Двојни претисак на маркама од 16 дин. 51. — Двоструки претисак код блокова издања VUJA поводом стогодишњице железница. 261. — Двоструки претисак на блоку стогодишњице железница, издања VUJA. 231. — Двоструки претисак на марци 2.50 на 6 дин. допунске партизанске серије. 379. — Двоструки тисак на блоку стогодишњице железница издања VUJA-STT. 376. — Делимичан отисак слике на полеђини марке од 3 дин. из допунске серије са претиском Ф. Н. Р. 262. — Делимично изостала зупчања код допунског издања партизанске серије у промењеним бојама. 380. — Делимично незупчана вредност од 1.50 дин. издања 1933 год. на танком папиру. 297. — До-

платне франко и порто марке Црв. Крста. 330. — Доплатне франко и порто марке Црв. Крста за 1950. год. 376. — Емисиони програм наше поштанске управе. 196. — Интересантна померања зупчања. 160. — Јако померање зупчања код серије издања поводом сазива Уставотворне скупштине у Београду. 381. — Јако померање претиска код марака са претиском F N R. 261. — Јако померен претисак на маркама $3/8$ дин. 84. — Јако померен претисак на марци од 1.— дин. 121. — Још једна реткост — преокренути претисак на провизорној марци од $3/8$ дин. из партизанске серије. 161. — „Комета“ на вредности од 0.50 дин. издања „Словенски конгрес“ у Београду. 297. — Коначан састав серије провизорних франко-марака са претиском новог назива државе. 51. — Марка за ваздушну пошту Ф Н Р Југославије са мрљом. 379. — Марка од 3 дин. из пригодне серије издате о стогодишњици железница у Југославији. 24. — Марка од 4 дин. плава са сликом Маршала Тита са белом мрљом. 122. — Марка од 2.50/6 без тачке у претиску. 332. — Марка од 10/20 дин. из серије марака са претисцима са непотпуним претиском. 377. — Марке без доњег дела претиска на $3/8$ дин. 84. — Марке Црв. Крста за С Т Т. 120. — Мешовито зупчање код марака предокупационе Југославије. 160. — Мешовито зупчање код ружичасте марке од 3 дин. са претиском. 231. — Мрља на црвеним маркама од 2 дин. 160. — Мрље на слици партизанке од 2.50 дин. неранцасте боје. 121. — Набор на зеленој марци од 5 дин. 197. — Набор на марци од 5 дин. из серије Н Р Македоније. 83. — Набори на авионским маркама. 122. — Набори на маркама. 52. — Нађена је марка са преокренутим претиском F N R JUGOSLAVIJA од 10 на 20 дин. 261. — Негативан отисак Ф Н Р Југославија на провизорној марци од 2 дин. зелене боје. 123. — Негативни отисци претиска код најновијих издања. 53. — Незупчана марка од 4 дин. из издања 14. V. 1945. 161. — Непотпун претисак код вредности од 1 дин. у зеленој боји. 231. — Непотпун претисак на марци од 20 дин. 197. — Непотпуне слике марке од 3 дин. из редовне серије. 121. — Непотпуни натписи на црвеној франко-марци од 2 дин. из трећег редовног издања. 378. — Неправилно зупчање код ружичасте марке од 3 дин. са претиском. 231. — Неправилности претисака код провизорног издања са претиском новог имена државе. 196. — Нова провизорна издања марака у течају. 50. — Нове вредности провизорних издања у течају. 23. — Нове пригодне авионске марке за III савезни ваздухопловни слет. 195. — Нове пригодне марке за „Дечју недељу“. 195. — Нове провизорне марке са претиском у промењеној боји. 51. — Нове франко марке VUJA-STT. 330. — Ново издање редовних франко-марака. 328. — Оквирна линија код блокова пригодних издања стогодишњице железница. 50. — Отисак на полећини марке од $3/8$ дин. (од служб. марке). 122. — Отисак претиска на лицу марака од 3 дин. 122. — Померен претисак код зелене марке од 1 дин. 196. — Померен претисак код провизорне марке од 1 дин. зелене. 83. — Померен претисак на маркама од 2 дин. 159, 197. — Померен претисак на маркама 3+2 д. „манастири“. 86. — Померен претисак на марци од 2.50 дин. прикључења Истре Југославији. 53. — Померен претисак на марци од 1+1 дин. из серије „за нашу децу“ за 1938. г. 122. — Померен тисак на марци за ваздушну пошту од 10 дин. 332. — Померен тисак на марци од 2 дин. из серије V. Конгреса КПЈ. 378. — Померено зупчање код марке од 25 пара из првог заједничког издања Југославије. 379. — Поремећени претисци на маркама од 1 дин. жуто-смеђе боје. 297. — Преокренут претисак код вредности $3/12$ дин. 121. — Преокренут претисак на зеленој марци од 1 дин. 121. — Преокренути претисак из издања VUJA. 84. — Преокренути претисак на марци од $3/12$ дин. провизорног издања. 161. — Преокренути претисак на марци од 16 дин. из партизанске серије. 162. — Претисци без појединих слова. 159. — Пригодна франко марка „Загребачки велесајам 1950“. 329. — Пригодне марке за „Дан морнарице“. 375. — Пригодне марке за „Дечју недељу“. 230. — Пригодне марке за 1 мај 1950. 120, 159. — Пригодне марке STT-VUJA за 1 мај 1950. 160. — Пригодно издање „Аутопут Братства Јединства“. 20. — Пригодно

издање франко-марака поводом олимпијаде у Дубровнику. 260. — Пробојни отисак на франко-марци Црв. Крста 1949 издања VUJA-STT. 377. — Провизорне порто марке у течају. 51. — Провизорне франко марке у промењеним бојама. 83. — Провизорно издање са претиском новог имена државе. 20. — Пронађене су неке вредноте са отиском претиска на полећини марке. 262. — Ретка случајност код издања VUJA. 23. — Случајна грешка на порто-марци од 2 дин. 378. — Случајна грешка у виду беле мрље на вредности од 16 дин. редовног франко-издања. 372. — Случајна грешка у виду мрље преко ознаке вредности код марке од 5 дин. авионског издања. 378. — Случајне грешке код авионских марака. 379. — Случајне грешке код марака од 1.50+0.50 д. из пригодног издања за „Балканијаду“ у Љубљани. 51. — Типична грешка на порто-марци Црв. Крста издања VUJA-STT. 376. — Троструки претисак на блоку стогодишњице железница издања VUJA-STT. 376. — Употреба порто-марака ФНРЈ на место франко-марака. 197. — Употреба преполовљених српских марака. 378. — Употреба српске преполовљене марке. 197. — Употреба српских порто наместо франко-марака. 197.

НАШЕ ЦЕЛИНЕ:

Авионска коверта са неотштампаним делом вредносне ознаке. 87. — Авионске коверте са белом траком преко вредносне ознаке. 232. — Дописница од 1.50 дин. са натписом испод линија за адресу. 25. — Дописнице од 1. X. 1949. са разним особеностима. 381. — Допуна списка коверата за унутрашњи промет. 381. — Допуне у списку коверата. 232. — Друго издање коверата са вредносном ознаком рибарством. 87. — Загребачко и београдско штампање масовних коверата. 298. — Интересантности код авионских коверата. 164. — Још једна нова дописница од 2 дин. 163. — Још једно ново издање коверата за унутрашњи промет. 263. — Коверта са делимичним отиском на адресној страни. 163. — Коверте масовних издања без икаквих ознака. 298. — Коверте са наборима. 232. — Коверте с паролом. 87. — Масовне коверте. 24. — Нова дописница за унутарњу службу. 162. — Нове дописнице. 24. — Нове коверте са паролом. 163. — Нови коверат са паролом. 298. — Ново издање коверата за унутарњи промет са хрватским текстом. 263. — Ново издање коверата са паролом. 54. — Отисак на задњој страни дописнице од 2 дин. 87. — Отисци на унутарњој страни коверата. 163. — Погрешан натпис на дописници од 3 дин. 87. — Померене вредносне ознаке код авионских коверата. 232. — Слика Маршала Тита са белим праменом косе на дописници. 163. — Специјалне коверте за народни устанак у Ораховици. 298. — III. издање коверата за унутрашњи промет. 232.

НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ:

Љубљана. 15. XII. 1949. о стогодишњици железница. 26.
Београд. 8 — 12. XI. 1946., жигови Словенског конгреса. 54.
Ратече — Планица. 2. III. 1950. За међународно смучарско такмичење. 123.
Загреб. 2 — 6. IV. 1950. За филателистичку изложбу. 123.
Нови Сад. 1. V. 1950. Пионирска пошта у Каменици. 164.
Београд. 4 — 11. VI. 1950. За „Дечју недељу“. 198.
Рума. 2 — 11. VII. 1950. За III. савезни ваздухопловни слет. 198, 264, 332.
Сплит. 6 — 16. VII. 1950. „Јадранска регата“. 198, 264.
Шибеник. 6 — 16. VII. 1950. „Јадранска регата“. 198, 299.
Вис. 6 — 16. VII. 1950. „Јадранска регата“. 198, 299.
Кикинда. 21. V. 1950. Први дан пионирске поште.
Ораховица. 27. VII. 1950. О прослави дана народног устанка у Хрватској. 264, 299.
Дубровник. Шаховска олимпијада. 264, 333.
Нанос (при Постојни). 5 и 6. VIII. 1950. Планински табор. 332.
Дубровник. 21. VIII. 1950. За филателистичку изложбу. 333.

Гуштањ. 17. XI. 1950. За V. Корушки фестивал. 333, 382.

Загреб. За време филателистичке изложбе. 333, 382.

Загреб. За велесајам. 333, 382.

Марибор. Пригодни жиг из 1920. г. 383.

Сарајево. Пригодни жиг филателистичке изложбе у Сарајеву. 383.

Ријека. Пригодни жиг филателистичке смотре на Ријеци. 383.

Сплит. Да ли је и ово пригодан жиг. 300.

Челић. Провизорни жиг. 123.

КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ:

Шпанска Западна Африка. 14. — Престанак издавања двоструких марака у Јужној Африци. 14. — Холандски Антили. 14. — Аустралиске марке без водознака. 15. — Из Ирске. 15. — За какве се сврхе порезују филателисти. 15. — Њуфундленд. 15. — Фридрих Р. Харис. 15. — Светски пошт. савез у енглеским колонијама. 15. — Новост у чехословачкој филателији. 15. — Тешке прилике у међународној филателији. 15. — Југословенске марке на страним тржиштима. 16. — Филателистичка будућност Трста. 16. — Ватикан и његова издања за Светски пошт. савез и за Свету годину. 48. — Русија и руске марке. 48. — Америка и бојкот марака држава народних демократија. 48. — Амерички филателисти и курсеви валута држава народних демократија. 48. — „Липин“ каталог марака слободног тршћанског територија. 48. — Инострана филателистичка штампа о Коширу. 49, 260. — Браћа Wright. 49. — Висећи мост у Будимпешти. 49. — Из Западне федеративне републике Немачке. 49. — Бројно стање издања марака у свету у 1949. години. 49. — Најређа и најскупља марка на свету. 82. — Немачка федеративна западна република. 82. — Из једног старог писма. 82. — Палестина. 82. — У. П. У. 82. — Маршал Стаљин на маркама. 82. — Из Холандије. 82. — Мана са руског неба. 82. — Утицај гуме на папир. 120. — Збирке наших марака на изложби у Брислу. 120. — Бројно стање издања поштанских марака у свету у 1949. години. 158. — Међународна изложба у Лондону. 158. — Марке француских колонија за Светски пошт. савез. 158. — Забрањен увоз поштанских марака у Бугарску. 158. — У Јужној Африци укинута ограничења увоза и извоза поштанских марака. 158. — „Девисов куп“ у филателији. 159. — Евгенија Архангелског 25-годишњица филателистичког књижевног рада. 194. — Неограничена продаја поштанских марака у Чехословачкој. 194. — Извоз поштанских марака из Румуније. 194. — Стогодишњица аустријских поштанских марака. 194. — Поштански музеј кроз Француску. 194. — Фалсификати виших вредности марака Израела. 234. — Неограничена продаја чехословачких марака у Чехословачкој. 234. — Један италијански каталог марака наших крајева. 234. — Продаја најређе европске марке. 234. — Са лондонске изложбе. 259. — Међународна филателистичка изложба у Лајпцигу. 259. — Како ће Никарагуа прославити 75-годишњицу Светског пошт. савеза. 259. — Фалсификати једне скупе перуанске марке. 259. — Висина накладе аргентинског издања У. П. У. 259. — Корејанско издање У. П. У. 259. — Марке Друштва Народа. 260. — Висина накладе У. П. У. издања. 324. — Краљевске збирке на дражби. 324. — Мајска филателистичка изложба у Лондону. 324. — Међународна филателистичка изложба у Лајпцигу „Debria 1950“. 324. — Спекулативна страна У. П. У. марака. 324. — Марка која је била у течају само један дан. 325. — Марке за сиромаше и казне у Португалији. 325. — Филателија у радио-емисији. 325. — Тридесетогодишњица корушког плебисцита. 373. — Јеремија Станојевић. 373. — Психопатија у филателији. 374. — Фрнџеови фалсификати у Србији. 374. — Најскупље предфилателистичко писмо. 374. — Аустријска издања до краја ове године. 374. — Висина накладе У. П. У. издања Португалије и њених колонија. 374. — Филателистичка обавештења преко радија у Канади. 375.

ЗАБАВНА СТРАНА:

Марке против туберкулозе. 336.

ОМЛАДИНСКА СТРАНА:

Јанковић Петар: Како да организујемо неорганизоване омладинце и да их покренемо на продубљење знања из филателије. 233.

Јанковић Петар: О омладинским „тематским“ збиркама. 47.

Јеленц Марјан: Омладинска секција Филат. савеза Словеније. 18.

Лазаревић Душан: Потреба оснивања филателистичког друштва у Т. Ужицу. 169.

Миљинковић Спасоје: Развитак филателије у нашем селу. 46.

Миљинковић Спасоје: Филателисти на селу. 89.

Мрђа Б. Миодраг: Београдска омладинска секција С. Ф. Србије. 17.

Мрђа Б. Миодраг: Повезивање омладинаца из разних подружница путем дописивања. 169.

— Омладинцима од уредништва. 47.

ПРАВИЛА, НАРЕДБЕ И ДР.:

Правила на филателистичкиот Сојуз на Н. Р. Македонија. 301.

Размена поштанских марака са иностранством. На корицама после стр. 136, 176.

Унутрашња размена марака. 202.

ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА:

18, 62, 96, 136, 176, на корицама после стр. 208, 237, 272, на корицама после стр. 304 и 336, 390.

— Штампач о „Филателисти“. 19.

— Каталог марака југословенских земаља. 61.

Архангелски Е.: Нови каталог ваздушне поште „SANABRIA“ 1950. 295.

Деља Т.: STANLEY GIBBONS 1950. 7.

Деља Т.: „SILOMBRA 1950“. 156.

Мазаловић Бр.: ZUMSTEIN 1951. 352.

Остојић С.: Михелов каталог за 1950 годину. 117.

Петровић Р.: Закон о поштанско-телеграфско-телефонској тарифи. 128.

Секел А.: За побољшање домаћег каталога. 293.

Трбарих В.: Криминални роман о филателистима. 326.

ОДГОВОРИ НАШИМ ЧИТАОЦИМА:

64, на корицама после стр. 176 и 336, 240, 271, 391.

ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ И ЊЕГОВИХ ПОДРУЖНИЦА:

Бројно стање чланова Савеза: 19, 62, 96, 136, 176, 272, 383, на корицама после стр. 336. — Вести из Савеза. 136. — Годишња скупштина подружнице Београд. 91. — Годишња скупштина подружнице у Н. Саду. 205. — Годишња скупштина подружнице у Срем. Митровици. 93. — Годишња скупштина Савеза филателиста Србије. 204. — Годишња скупштина подружнице у Бечеју. 132. — Драг. Раичевић: Реорганизација подружнице Београд. 80. — Драг. Раичевић: После извршене ревизије чланства у Београду. 228. — Драг. Цонић: Популарисање филателије. 169. — Из Новог Кнежевца. 131. — Из подружнице Апатин. 92. — Из подружнице Пожаревац. 130. — Из подружнице Сомбор. 64. — Из подружнице Топчидер. 238. — Из подружнице у Земуну. 130. — Из подружнице у Зрењанину. 131. — Из подружнице у Кикинди. 93. — Из подружнице у Кули. 128. — Из подружнице у Оџацима. 92. — Из подружнице у Сенти. 129. — Из пријаве за оснивање подружнице Бор. 92. — Набавка марака провизорних издања за потребе филателиста. 64. — Нарочита упозорења. 91. — Нова подружница у Светозареву. 269. — Нове подружнице у Београду. 128. — Нове подружнице Савеза филателиста Србије. 63. — Обавештење о размени марака са иностранством. 170. — Обавештење о ревизији

чланства и пријему нових чланова. 170. — Одржавање годишње скупштине по подружницама у јануару 1950. године. 31. — Оснивање подружнице С. Ф. С. у Белој Цркви. 300. — Оснивачка скупштина Ф. Д. „Сава“. 171. — Оснивачка скупштина Ф. Д. „Евжен Дероко“. 172. — Оснивачка скупштина Ф. Д. II. рејона. 173. — Оснивачка скупштина филателиста IV. рејона. 171. — Основана нова Подружница у Врбасу. 206. — Подружница у Ваљеву. 93. — Подружница у Вршцу. 129. — Подружница Земун — Омладинско такмичење. 31. — Подружница С. Ф. С. у Крагујевцу. 336. — Подружница С. Ф. С. у Смедереву. 389. — Прва седница Ф. Д. „Сава“. 171. — Промене у управном одбору Савеза филателиста Србије. 238. — Промене у редакционом одбору часописа „Филателиста“. 239. — Расподела марака из Копра. 90. — Са годишње скупштине подружнице у Суботици. — Са скупштине подружнице у Лесковцу. 129. — Састанци чланства београдских филателистичких друштава. 206. — Свима подружницама и члановима Савеза. 31. — У Београду је основано филател. друштво „Ловренц Кошир“. 173. — Упозорење благајницима подружница. 90. — Упозорење благајника С. Ф. С. 90. — Филателистичко друштво у Бачкој Тополи. 388. — Филателистичка изложба у Лесковцу. 236. — Филателистичке приредбе у Земуну у част 58 рођендана Маршала Тита. 236. — II. редовна главна скупштина Савеза филателиста Србије. 90.

ИЗ Н. Р. БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ:

Годишња скупштина подружнице Савеза филателиста Б. и Х. у Сарајеву. 94. — Годишња скупштина подружнице у Бањалуци. 208. — Годишња скупштина Савеза филателиста Босне и Херцеговине. 207. — Организовање филателиста у Црној Гори. 63. — Подружница у Бањалуци. 32. — Подружница у Дервенти. 32. — Подружница у Мостару у оснивању. 32. — Подружница у Тузли. 32. — Рад Савеза филателиста Босне и Херцеговине у 1949. години. 134. — Филателистичка изложба града Сарајева. 304, 392.

ИЗ Н. Р. ХРВАТСКЕ:

Годишња скупштина Филателистичког Савеза Хрватске. 174. — Изложба марака Хрватског филателист. клуба у Дубровнику. 321. — Изложба у Загребу. 270. — Једна локална филателистичка изложба. 95. — Јубиларна изложба Хрватског филателистичког Друштва у Загребу. 270. — Нова подружница Х. Ф. С. у Дубровнику. 270. — Прослава у Ораховици. 270. — Хрватско филателистичко Друштво у Слав. Броду. 63.

ИЗ Н. Р. МАКЕДОНИЈЕ:

Организација и бројно стање филателиста у Н. Р. Македонији. 239. — Основан је Савез филателиста Македоније. 94. — Основана је подружница у Битољу. 133. — Основана је подружница у Скопљу. 240. — Основана је подружница у Т. Велесу. 175. — Правила на филателистичкиот Сојуз на Н. Р. Македонија. 301.

ИЗ Н. Р. СЛОВЕНИЈЕ:

Омладинска секција Филателистичког Савеза Словеније. 18. — Почасни чланови Филателистичког Савеза Словеније. 175. — Прва редовна годишња скупштина Ф. С. Словеније. 132.

ИЗ Н. Р. ЦРНЕ ГОРЕ:

Организовање филателиста у Црној Гори. 63. — Учлањивање филателиста. 135.

РАЗНО:

Каталог ZUMSTEIN 1951. 389. — Марке VUJA из Копра. 390. — Нашим претплатницима 19, 227, на корицама после 304. — Пошиљке са таксеним маркама не подлежу контроли. 304. — Пријава чланова за размену. 390. — Размена марака путем дописивања. На корицама после стр. 64, 96, 136, 208, 304. — Увођење огласа у „Филателисти“. 392. — Црна листа. На корицама после стр. 32, 64, 136.

НОВЕ МАРКЕ

- Авганистан. 333.
 Албанија. 26, 87, 124, 265
 Алжир. 384.
 Ангола. 165.
 Андора (фр.). 87.
 Антили хол. 26, 198.
 Арабија Сауд. 26, 165.
 Аргентина. 26, 55, 384.
 Аустралија. 26, 55, 124, 165, 265, 384.
 Аустрија. 55, 87, 198.
 Африка Западна Шп. 60, 233.
 Африка Југозападна. 56.
 Африка Јужна. 56, 385.
 Белгија. 55, 124, 199, 333, 384.
 Бирманија. 55.
 Боливија. 124, 265.
 Борнео Сев. 265.
 Бразилија. 26, 55, 124, 165, 199, 385.
 Ватикан. 60, 87.
 Вел. Британија. 233.
 Венецуела. 165.
 Гватемала. 27, 124.
 Гвинеја (Шп.). 27.
 Гибралтар. 385.
 Гренланд. 385.
 Грчка. 165.
 Данска. 27, 55, 88, 124, 199, 265.
 Египат. 265.
 Еквадор. 27, 124.
 Еритреја. 124.
 Етиопија. 125, 334.
 Израел. 56, 125, 233, 265, 385.
 Индија. 125, 385.
 Индија Порт. 265.
 Индонезија. 27, 125, 265.
 Ирак. 56.
 Иран. 56, 125, 233.
 Ирска. 27.
 Италија. 27, 88, 165, 199, 234, 334, 385.
 Ифни. 27.
 Јапан. 27, 56, 125, 165, 265, 385.
 Јемен. 199.
 Канада. 266, 334.
 Кедах. 266.
 Кина. 57.
 Киренајка. 125.
 Колумбија. 57, 166, 334.
 Конго Белг.. 57.
 Кореја. 57, 165.
 Костарика. 57, 334.
 Кошин. 57.
 Куба. 125, 166, 385.
 Либан Вел. 385.
 Либерија. 126, 199, 234.
 Лихтенштајн. 27, 88.
 Луксенбург. 27, 88, 334.
 Мађарска. 27, 57, 88, 166, 199, 266, 386.
 Мароко (шп.). 126.
 Маурицијус. 266.
 Мексико. 199, 266, 334.
 Монако. 58, 88.
 Немачка. 27, 58, 126, 199, 266, 334, 386.
 Ниуе. 387.
 Нова Гвинеја (хол.). 166.
 Норвешка. 58, 199, 387.
 Пакистан. 58.
 Палестина. 58.
 Панама. 127.
 Парагвај. 266.
 Персија. 199, 267.
 Перу. 59, 126, 167.
 Пољска. 59, 88, 167, 200, 267, 334.
 Португалија. 59, 200.
 Португалске кол. 59, 267.
 Риу-Киу. 167.
 Родезија Јужна. 57.
 Румунија. 27, 88, 127, 167, 200, 267, 387.
 Русија. 24, 88, 167, 267, 334, 387.
 САД. 59, 89, 267.
 Салвадор. 59, 127.
 Сан Марино. 127, 168, 200.
 Саравак. 127.
 Сарска обл. 59, 89, 168, 200, 267, 334.
 Св. Луција. 127.
 Сирија. 59.
 Сомалија. 127, 200, 267.
 Судан. 387.
 Суринам. 59, 268.
 Тренгану. 127.
 Триполитанија. 168.
 Трст (зона А). 200, 268, 387.
 Тунис. 168.
 Туркс и Кајкос о. 387.
 Турска. 27, 200.
 Уругвај. 168.
 Филиппини. 127, 268.
 Финска. 168, 268, 334.
 Француска. 55, 168, 200, 268, 334.
 Хаити. 56, 127.
 Холандија. 27, 56, 127, 200, 269, 388.
 Хондурас. 56.
 Цејлон. 55.
 Чехословачка. 27, 55, 89, 168, 201, 269, 334, 388.
 Чиле. 55.
 Швајцарска. 27, 60, 168, 201.
 Шведска. 89.
 Шпанија. 59, 89, 127, 388.

Инж. Р. ПЕТРОВИЋ

Сузбијање шпекулације у филателији

Суштина шпекулације (па и са поштанским маркама) састоји се у несразмери између понуде и потражње одређене врсте робе. У овом случају за шпекуланте постоји поред могућности лаке зараде и доста привлачности, поготово ако за појединца, који се бави шпекулацијом, постоји и могућност повољног снабдевања.

Већ и сама појава шпекулације штетно делује на сваки здрав посао. Шпекулација садржи у себи много негативних особина, које поред набијања цена и ограничења могућности повољног снабдевања свих интересаната, тј. потрошача, истовремено и одбијају од себе велики круг евентуалних и могућих интересаната.

Која су средства и начини борбе противу шпекулације? Постоје два основна начела сузбијања шпекулације, а то су: а) повећање производње све до задовољења потреба и последњег потрошача и б) ограничења (рационисање) производње и потражње. Оба начина имају и предности и недостатака.

Сматрам да је пре излагања начина борбе противу шпекулације потребно указати на узроке и штетне последице у филателији.

Поштанска марка има функцију да поред потврде о плаћеној поштарини прикаже у слици и евентуалном пригодном тексту неки важан догађај. Широм целог света разасути су сакупљачи марака — филателисти, који заменом марака своје земље долазе до марака других земаља, те се на тај начин упознају са многим моментима привреде, историје, науке, културе и сл., што им дневна штампа и књиге у много случајева не могу пружити. Да би филателиста постигао тај циљ, да преко марака упознаје друге земље, треба да располаже, поред марака за своју збирку, и довољном залихом за размену са својим партнерима у тим земаљама.

Уобичајило се од стране поштанских управа (односно органа који издају — штампају поштанске марке) да се штампају ограничене накладе, а много пута са високом номиналном вредношћу. У овој чињеници лежи први зачетак шпекулације. Већ учење старе — класичне — економије упућује да повећање производње и задовољење свих потреба елиминише шпекулацију. На жалост, иде се

другим путем. На место наклада које би задовољиле укупне потребе уз приступачну номиналу, бира се други, погрешан пут и начин.

Продајна цена робе у слободном промету формира се односом понуде и потражње. У случају малих наклада уз велику потражњу, даје се шпекулантима само још више маха. Исправнији и много кориснији био би други пут, великих наклада уз одговарајућу потражњу, тј. накладе у висини стварних потреба и ниске номинале.

Шпекулација је одлика капиталистичке трговине, где се поставља као главно питање зараде и профита, на штету потрошача. У социјализму и трговина служи интересима потрошача, те се не јавља, као у капитализму, са главним циљем зарадом, већ задовољењем потреба. Права филателија не сме имати ничега заједничког са одликама капиталистичке трговине, те се мора од ове јасно и разликовати — као две супротности.

Други начин сузбијања шпекулације, увођењем ограничења, показује се само у почетку као делимично повољан. Организованим филателистима обезбеђује се извесна количина серија сваке емисије, а филателиста је сигуран да ће без икаквог залагања и муке доћи до гарантованих количина емисије. Овај начин пружа истовремено могућност да филателисти, који немају интереса за поједине емисије, користећи повољну ситуацију, у којој су се, без свога нарочитог залагања, нашли, под разним видовима шпекулишу са примљеним емисијама.

Поред тога овај начин није ни чисто филателистички. Филателија тражи, а то је истовремено и сврха и главно обележје марке да се поштанске марке продају на пошти, јер се скупљају поштанска издања, која имају своју функцију, да служе за франкирање, а не сличице које ову функцију нису вршиле.

Приговара се и указује на штетност шпекулације. Штетне последице су, на жалост, биле и пре добро познате правим филателистима. Питање је да ли су само сви приговори, који се чине филателистима, који се окривљују као шпекуланти, оправдани и на месту.

Велики број правих филателиста оправдано и исправно указује на чињеницу да ће шпекулација у филателији нестати, када се од поштанске марке опет

направи оно, зашто је и створена, када ће се марке набављати на поштама у количинама довољним за подмирење свих потреба поштанског саобраћаја и филателиста, а то ће настати, када се буду штампале довољно високе накладе за задовољење свих потреба.

Како и на који начин одредити висину накладе код пригодних издања? Наше Министарство пошта ФНРЈ могло би са једном од предвиђених емисија за ову годину направити покушај претходног уписивања и претплате. Филателисте би свакако пријавили у реалној висини своје потребе, а шпекуланти не би имали рачуна да рескирају у послу, где се не указује унапред могућност лаке и неоправдане зараде. Поред тога и Министарство пошта могло би на накладу према претходним пријавама додати извесну потребну количину за потребе редовног саобраћаја, те на тај начин емисију само још повећати.

Код нас постоје сви потребни предуслови за спровођење оваког покушаја. Министарство пошта обавестило би претходно филателистичке савезе о сврси издања, броју марака у серији и номиналној вредности серије. До одређеног рока савези би доставили податке о количи-

нама и одговарајућу претплату. По изласку емисије, филателисти, који су се пријавили и уплатили претплату, подигли би емисију преко пошта (ев. својих подружница), те би се и у томе сачувао прави карактер филателије, јер би имали довољну количину за задовољење својих потреба: за своју збирку, за размену и за редовне поштанске потребе.

Овај систем није нов. Практикован је раније у неким државама, а и данас се још примењује. Оправдано је да филателисти одређују висину накладе, а не орган који издаје (штампа) марке.

У тражењу мера и начина како да се сузбије шпекулација, свакако постоји више начина. Ако је жеља да се шпекулација у филателији сузбије и да се филателији поврати прави смисао и значај, потребно је да и надлежни приме и спроведу предлоге филателиста, јер сузбијање шпекулације у филателији лежи највише у интересу самих филателиста, који штетност шпекулације највише осећају, а према томе су и најпозванији да предложе средства и начине сузбијања шпекулације, да се поврати поверење у наше марке и да наше марке задобију у иностраним филателистичким круговима своје право место, које им и припада.

Б. М.

Непотребна и шпекулативна издања марака

Прошли рат је оставио врло видних и тешких трагова не само на уништавању материјалних добара, него и на уништавању културних добара, као и на свим пољима људске делатности. Ти се трагови одражавају у разним видовима са негативним последицама. Између осталих није остала поштеђена ни филателија, коју су неке земље и многи људи почели експлоатисати као извор материјалних средстава. Негативне последице рата у филателији су се одразиле у виду спекулације. Услед тога углед филателије као спорта почео је да пада, јер је тај културни и корисни спорт са ратом инфилтрираним спекулативним примесам, почео да губи у погледу интересовања за њега код правих спортиста-аматера. С друге опет стране, осетило се веће интересовање за њега код нефилателиста, који су кроз тај спорт желели остварити разне своје спекулативне циљеве, у чему су често успевали. На жалост, за

овим примером повеле су се и некоје поштанске дирекције запостављајући углед филателије као спорта и пропагандну моћ марке пред тренутном материјалном коришћу и добитком.

На прилив разних нефилателистичких елемената у редове филателиста, прави филателисти нису лепо гледали, и у циљу очувања угледа филателије увек су се трудили, да те нежељене елементе уклоне. На овом послу раде све филателистичке организације, свака у свом делокругу, а борбом против спекулације у филателији уопште руководи Међународна филателистичка федерација (FIP = Fédération Internationale de Philatelie). У тој борби енергичнија интервенција ове међународне организације постала је већ била врло нужна и чим се осетила на делу поздрављена је од стране правих филателиста са одушевљењем.

Међународна филателистичка федерација је у последње време у више махова

дизала свој глас против разних непотребних и спекулативних издања марака, каква су у неким државама много. учестала и претстављају читаве штетне филателистичке поплаве. Осетило се, да је крајње време, да се тим поплавама стане на пут да се испитају њихови узроци и при констатацији, да није постајала никаква стварна потреба за издавање, као и при констатацији нарочито упадљивог и истакнутог спекулативног момента, да се у таквим случајевима та издања огласе непотребним и спекулативним, којима нема места у филателистичким албумима и збиркама, и која немају никакве везе са правом филателијом. У ту сврху су донете и одредбе, које регулишу, која се издања марака имају сматрати као марке ван филателистичког интересовања. Према тим одредбама, као непотребна и спекулативна издања сматрају се:

а) сва издања, која нису званично издана од стране државних органа и установа, које су надлежне за издавање марака;

б) сва издања у целости, или делимично, која се нису продавала на поштанским шалтерима у стварно потребним и довољним количинама, него су претерано мале количине пуштене у промет преко шалтера имале више симболичан значај, заправо прикривање њиховог нешалтерског карактера.

в) сва издања са доплатним вишком, код којих је тај вишак за најмање 50% већи од номиналне вредности саме марке;

г) све оне марке, које се издају из разних других мотива, само не због стварних поштанских потреба. Овај се моменат оцењује и најбоље види из тога, колико је времена и у којој количини односна марка била у стварној поштанској употреби.

Међународна филателистичка федерација је уједно одредила и доста ефикасне санкције, односно мере против издавања таквих марака. Те се мере у првом реду огледају у одлукама, да се сва напред набројана издања марака немогу излагати на изложбама, које се приређују под патронатом Међународне филателистичке федерације, као и да се те марке ничим не препоручују филателистима за скупљање. Ове ће мере свакако утицати и на уврштавање тих марака у велике светске каталоге, што би у многом помогло ефикаснијем спровођењу предузетих мера, а те би мере на сваки начин требало помоћи. То је у интересу праве филателије, која несме имати никаквих обзира према онима, који хоће да је компромитују својим настојањима,

да преко ње остваре разне своје спекулативне намере у вези са материјалним добитком.

Привођењем предузетих мера у дело, Међународна филателистичка федерација већ је издала свој први списак ових издања марака које су уврштене у ред оних побројаних у напред поменутих тачкама. У том су списку ове марке:

1) БЕЛГИЈА:

1946/8 — издање *Damian Vandervelde* и *Bovesse* перфориране са »Imaba«, јер су приватна махинација;

1947 — 5 марака издања Антитуберкулоза, јер је доплатни вишак већи од 50% од номиналне вредности тих марака, од сваке појединачне;

1948 — 4 марке издања манастир *Achel*;

1948 — 4 марке издања манастир *Chevromont*;

1948 — 4 марке издања *Anseele*;

1948 — 1 марка издања са спомеником ослобођења Антверпена;

1948 — 1 марка издања са спомеником отпора Лијежа;

1949 — 2 блока издања *Jordaens* и *Vanden Venden*;

1950 — 3 марке издања: Света година, а све зато, што је доплатни вишак већи од 50% од номиналне вредности поменутих марака.

2) САРСКА ОБЛАСТ:

1948 — 4 марке издања Поплава;

1948 — 2 блока издања Поплава;

1948 — 1 марка издања Поплава, авионска, све зато што је доплатни вишак већи од 50% од номиналне вредности поменутих марака.

3) ФРАНЦУСКА:

1949 — 1 блок издања Уједињене нације, зато што није продаван на поштама.

4) ФРАНЦ. МАРОКО:

1948 — 1 блок издања *Solidarité*;

1950 — 1 марка издања генерал *Leclerc*;

1950 — 1 марка издања Дан марке;

1950 — 1 марка издања *Solidarité*; све зато што је доплатни вишак већи од 50% од номиналне вредности поменутих марака.

Пада у очи, да у овом првом списку непотребних и спекулативних издања предњачи Белгија, која је спадала у ред оних држава чије су се марке радо скупљале.

Такође пада у очи, да се ту ради углавном о издањима којима је сврха била велике зараде путем доплатног вишка за разне циљеве. Сврха је овог пута можда постигнута, али по цену да се та издања бришу из списка објеката филателистичких интересовања, што ће негативно деловати на скупљаче белгиских марака. Сем тога, сврха је постигнута и на уштрб угледа белгиске филателије у опште, што ће утицати на интересовање за белгиске марке, дакле у крајњој линији права

сврха је промашена. И ако су у први списак непотребних и спекулативних издања у главном ушле марке са превисоким доплатним вишком, интересантно је напоменути случај са издавањем блока Уједињених нација, који на поштама није ни продаван.

Можда ће предузете мере Међународне филателистичке федерације утицати на дирекције пошта, којима је стало да сачувају углед своје филателије, а преко ње и углед своје земље.

П. ПЕЋИНАР

УЛОГА И ЗАДАЦИ ФИЛАТЕЛИЈЕ

У развоју друштва тежило се увек да се унапреде све оне појаве, које доприносе душевном, културном и физичком развоју људи, па тиме и целе заједнице. Посматрана кроз призму данашњице, филателија се појављује не више као несхватљива ствар и забава приступачна малом броју људи, већ као друштвена појава од значаја и користи по заједницу. Од појаве прве поштанске марке 1840 г., а десетак година доцније, и од првих филателистичких састанака филателија се развијала и пролазила кроз разне фазе. Поникла као чиста забава, она се нагло развила, тако да се данас број организованих и неорганизованих филателиста у свету цени на три милиона. Уношење трговине и шпекулације у филателију, издавање непотребних емисија од стране поштанских управа, као и хаотично стање у издавању марака у току и после II светског рата оставили су доста трагова и мрља на стварном лику филателије. Па ипак, не може се ни за једну друштвену појаву, која у суштини има исправну и корисну улогу, па према томе ни за филателију, рећи да је штетна зато што су времена, кроз која се она развила, оставила лошег трага на њој и што и данас има појединаца, који ради својих личних циљева покушавају да јој изврну смисао. И поред свега тога филателија остаје и данас привлачна забава, која неосетно врши свој васпитни и пропагандни утицај на друштво.

Средина овога столећа обележава прославе стогодишњице првих поштанских марака. У филателистичком животу она је обележена новим маркама, које ће поносно стајати на новим страницама албума. Окренемо ли претходне стране

збирке, векови историје једне земље, њени успони и падови, њен рад и стремљења ту су, пред нама, на домак руке приказани у разним сликама, натписима, цифрама и бојама. И док листамо страницу за страницом, пред нама ничу историски догађаји, ликови великих људи, подухвати, обнове и изградње, једном речју осећамо ход времена. Узмите збирку ФНРЈ! Пред вама су документа једне херојске борбе, борбе која се са бојног поља пренела на борбу за изградњу лепшег живота и сретније будућности. И свака марка, било да документује стварања наших народа у прошлости или приказује неки значајан моменат из њиховог данашњег живота, говори о њиховој вери и љубави за слободом, о снази поколења, која су свикла да својим рукама стварају свој живот. Рекло би се да гледамо неки филм. Није ни најмање претерано, ако кажемо да свака марка претставља слику из филма о некој земљи и да нас побуђује на даље интересовање на догађај, личност или ствар коју претставља и потстиче нас да о томе размишљамо. И ово је један од разлога да су се јавиле тематске збирке које обрађују поједине мотиве. Интересовање за марку не зауставља се само на ономе што она приказује, већ залази и у њену техничку обраду. Нису ретке дискусије о начину израде и о обради идеје коју марка претставља обухватајући тиме рад и знање многих људи, почев од уметника до штампара. Сређивање збирке захтева доста труда и маште, поготову ако је збирка тематска. Погледамо ли неку лепо сређену и илустровану збирку, свака њена страница говориће о стрпљењу, смислу за лепоту и о раду онога који ју је

сређивао. Спукљањем марака почињу људи да се баве још у младим данима, као деца и ђаци. Почев са скидањем марака са писама и стављањем у неку кутију, па преко првог албума до сређене збирке, од почетника постаје озбиљан филателиста. Марка у рукама једног омладинца заинтересоваће га за многе ствари. Објашњавање догађаја, лица и ствари приказаних на маркама у многоме ће му помоћи у савлађивању основних знања из науке и културе. Збирка марака претставља неку врсту уџбеника из многих његових предмета. Тематске збирке које обрађују поједине мотиве — набројмо само најчешће: историју, технику, географију, спорт, саобраћај, цвеће — претстављају већ помоћне уџбенике за поједине предмете. Није ни најмање чудно стога, што су многе земље, схватајући утицај филателије на образовање омладине, захватиле филателију и као предмет у школама. И од омладинца, који је почео да скупља те шарене хартијнице, схватајући тек доцније њихову улогу, постаће временом човек, део опште заједнице, а упоредо са његовим развојем марке ће на један приступачан и лак начин употпуњавати његова знања и развијати смисао за лепо, уредност и стрпљивост у раду, доказујући тиме своју васпитну и културну улогу кроз цео живот човека.

Сваки човек данас зна да ће му писмо, које шаље, стићи до онога, коме је намењено — и у најудаљенији крај света, захваљујући једном сложном организму, названом пошта. Прво што на писму човеку пада у очи, то је оно шарено парче хартије — марка. Замислимо сада кроз колико руку прође наше писмо на свом дугачком путу, колико се погледа заустави на њему и колико се људи замисли прочитавши, натписе на маркама, било да су филателисти или не. А писма свакодневно путују разносећи у све крајеве света хиљаде и хиљаде марака са именом наше земље, које говоре својим садржајем о борби наших народа и о њиховим успесима у изградњи слободне домовине. А о овоме није никада доста поговорити. И писма стижу тако и до страних филателиста, који, можда, и не скупљају марке наше земље. Лепа обрада и занимљив садржај привући ће његову пажњу, заинтересоваће га да скупља марке наше земље и да у њој тражи некога с ким би се дописивао. Неко је једном лепо рекао да су марке ви-

зиткарте једне земље. У колико је та визиткарта лепша и интересантнија, у толико је привлачнија и изазива веће интересовање. И тако, неосетно, свака наша марка, послана у неки крај света, говориће речито о нашој земљи, њеном напретку и стварности, природним лепотама и култури; заинтересоваће постепено страног филателисту за нашу земљу, њену историју и догађаје у њој, навешће га да прати у штампи вести из наше земље, да оорати пажњу на неку књигу или културну манифестацију о њој, једном речју, да стекне симпатије према нама. Постепено се развија пријатељство међу дописничарима; золижавају се људи из разних крајева света, различитих занимања и порекла, људи који се само са фотографија знају; а те везе, ако се погледа мало даље, значе много; увек су користиле бољем разумевању међу људима и оиле једна од препрека покушајима да се народи раздвоје. Могло би нам се овде рећи да је довољно омогућити страним филателистима да у својој земљи купе наше марке и да је тиме задатак марке испуњен. Деценијама људи већ скупљају марке, годинама већ постоје радње за трговину маркама, па ипак стално ничу клупови за размену и на хиљаде филателиста врши размену са иностранством. И зашто све то? Људи воле да се дописују, да кроз писма мењају марке, а са маркама и мисли; желе лични контакт; радују се што ће свог дописника тамо далеко обрадовати неком лепом серијом и жељно очекују писма. Реклама трговца о малом тиражу и доброј цена, коју је истакао, привући ће најчешће онога, који очекује да те марке опет по скупље паре прода. Дуж те марке, идеја коју она претставља и земља из које долази од малог су значаја и за једног и за другог. Данас, када је више него икада потребно говорити о оном, што се за последњих десет година у овој земљи десило, о ономе што се свакодневно дешава, као и о ономе што ће се сутра десити, данас када је потребно стварати пријатеље овој земљи широм света, пропагандни карактер филателије, а поготову размене са иностранством истиче се више него икада.

Изградњом нових друштвених облика у нашој земљи прешла је сва трговина из приватних у државне руке, па према томе и трговина маркама. У доба када се води не мало значајна борба за изградњу наше земље, када су стране де-

визе преко потребне, дошло се на идеју да се наше марке користе за њихову набавку. Са успесима филателије као привредне гране филателисти нису упознати, те се у разматрање овога питања не можемо детаљније упуштати. Успех трговине марака са иностранством зависиће од реалности наше емисионе политике, као и од схватања да тамо, где она не може да допре, допиру филателисти. Ако се к томе дода и чињеница да је данас неопходно потребно да се за нашу марку, а преко ње и за нашу земљу интересује што већи број људи размена са иностранством од великог је значаја, јасно је да и привредни и пропагандни карактер наше марке упућује на што тешњу сарадњу и филателиста и трговине маркама.

Излагање о особинама и о карактеру филателије не би било потпуно, ако се не би поменула и њена једна мана, против које је уперена сва борба филателиста, а то је трговина и шпекулисање с маркама. Развој и популарност филателије искористили су многи људи у своје личне интересе, чему су много допринели поремећаји у току рата, као и послератна ограничења у набавци марака. Јасно је да у овом друштву сва трговина маркама мора лежати у државним рукама. Међутим, неоспорно је такође да се до жељених марака не може увек доћи само разменом и да се поједина марка мора купити, да би се попунила збирка. Намеће се према томе потреба одређивања границе између набављања марака за збирку и трговине маркама, и овим се проблемом треба озбиљно позабавити. Намеће се међутим такође потреба уклањања из филателистичких организација оних људи, за које марка значи само онолико колико и новац, који се може добити за њу, чија је најомиленија тема девиза и курсеви и за које је васпитни и пропагандни карактер филателије од малог значаја. Њихов утицај је врло штетан, нарочито за омладину, с једне стране, што су они врло склони да баш са њима „мењају”, а с друге стране, што дају лош пример стварајући код омладине утисак, да је филателија само један лак начин да се дође до новца и ништа више. Стална борба про-

тив ове негативне појаве у филателији, а поготову брижљив рад са омладином, омогућиће њено уклањање. Несумњиво је да ће ублажење ограничења у набавци марака овоме много помоћи.

Горњи редови имали су за циљ да прикажу и објасне карактер и улогу филателије. Развијање ових битних црта и отстрањивање њене главне и једине мане спада у прве задатке филателистичких организација поред самог организовања филателиста, јер ниједна организација не постоји ради саме себе, већ служи општој заједници. Путевима, начинима за остваривање ових задатака многобројни су. Стална предавања и чланци о историским и културним приказима на нашим маркама, о догађајима и личностима од општег значаја на страним маркама, стручна литература и предавања, нарочита и свестрана пажња у упућивању омладине путем редовних курсева, који би оохватили и културну и стручну страну филателије, — оствариће културну и васпитну улогу филателије. Упознавање шире јавности кроз штампу и изложбе, увођење дана марке и сарадње са осталим културно-просветним организацијама допринеће развоју ове оитне црте филателије. Развијање што шире размене са иностранством, а преко ње и упознавање стране јавности са стварношћу и развојем наше земље, као и репрезентовање наше филателије у иностранству допринеће остварењу и јачању пропагандног карактера филателије. Започета сарадња са надлежнима по питању емисионе политике и размене са иностранством побољшаће и успехе филателије као привредне гране. Борба против шпекулантских тенденција, као и учествовања што већег броја чланова у раду организације намеће се као сталан и неопходан задатак. Јасно је да су горњи задаци обимни и да њихово остварење не зависи само од руководства, већ захтева предан рад и залагање свих филателиста. Упоран рад од стране сваког појединца на објашњавању улоге филателије, изграђивању њене идејне и организационе форме допринеће да се отклоне и последњи остаци сумње у њену корисност и да се филателија попне на ону висину, коју по својим идејама и заслужује.

ВЛАД. ПРИКИЋ

ГИЈНЕМЕР

Жорж Мари Лодовик Жил Гијнемер, рођен је у Паризу, уочи Божића, 24 децембра 1894 године. Две старије сестре и мајка, јако су пазиле на њега, јер је био слабог здравља. Лепо је васпитан, као син имућних родитеља. У школи се нарочито не истиче. У вишим разредима показује наклоност за физику, те се спрема да иде на Политехничку школу. Јако се интересује за авијацију. Болест га спречава да студира Политехнику. Неко време путује ради опоравка, те води угодан живот богатог младића. На питања родитеља какву је каријеру изабрао, изражава жељу да буде авијатичар, што они сматрају за крајње неозбиљно. Али Гијнемер остаје упорно при томе. Ускоро му се пружа прилика да постане авијатичар: избија I светски рат. Из Биарица Гијнемер путује у Бајону, да се јави у добровољце, али овде га очекује тешко разочарење: одбијају га као привремено неспособног. Гијнемер је постигнут, али не одбацује своју намеру. После извесног времена успева да га приме по очевој препоруци, у пилотску школу у Поу, одакле излази са дипломом војног пилота, после обуке од пет месеци. 8 јуна 1915 каплар Жорж Гијнемер упућен је у трећу ескадрилу у Весијену. Ова ескадрила, доцније позната под именом „Ескадрила рода“, прославила се многобројним победама у ваздуху током целог рата. 13 јуна млади каплар прима ватрено крштење, од топовске паљбе. Читав месец протиче у летовима, под дејством непријатељске артиљерије, ради извиђања. Своју прву победу слави будући ас 19 јула. „...Немац бежи и спушта се ка Лаону... Пратимо га и чим је у нашим линијама, сјуримо се и постављамо се на педесет метара испод њега, карабином... При последњим метцима, пилот се стропоштава у седиште, осматрач диже руке и „Авистик“ пада главачке, сав у пламену, међу наше ровове. „Старешине га похваљују. Добива нов апарат, једносед, Извршава специјалне задатке, спуштања на окупирану територију. Шест месеци доцније — друга победа, коју Војна контрола не признаје. „Добро, добићете другог“ — каже Гијнемер, љут. Крајем 1915 и почетком 1916, води низ борби и постиже још неколико победа. Марта 1916 рањен је у вилицу, образ; очни капак је повређен. То се дешава током битке за Верден, где је упућена и ескадрила „Рода“. Крајем априла враћа се у јединицу

и постиже низ победа, док се одиграва битка на Соми. У фебруару 1917 „Рода“ су упућене у Лорену, где Гијнемер слави нове победе, а 25 маја постиже врхунац — обара четири авиона. Враћајући се у логор, он је прекидањем рада мотора у такту „Песме лампиона“, давао друговима до знања да је постигао победу. Овог дана ово се поновило четири пута — значи четири победе, нешто нечувено за то време. Маса света долази да га поздрави. Постаје официр Легије части, у двадесет другој години, са похвалом: „Елитни официр, пилот вичан борби, врло храбар, учинио сјајне услуге отаџбини... Извршио 25 маја 1917 најсјанији подвиг, оборивши у једном минуту два непријатеља, а истог дана још двојицу“. 25 јула Гијнемер обара свој педесети авион. Одбија да се одмори, говорећи да нико нема права да иде с фронта, док траје рат. Последњи лет: 11 септембар 1917. Гијнемер и један његов друг узлећу, сваки на свом апарату. Ускоро, наилази непријатељски двосед, Гијнемер се упушта у борбу с њим, а његов друг полази у сусрет ескадрили Немаца, која се појављује у даљини. Ескадрила је растурена, где је Гијнемер? Можда се вратио? Не! Вративши се, друг је сазнао да Гијнемера нема. Није никад нађен. Више пута је говорио: „Швабе ме неће добити живог“. „Ишчезао у току борбе с непријатељем, изнад Пелкапеле у Бельгији.“ Постигао је 54 победе.

Његово име уклесано је у Мрамору, у Пантеону, месту где су сахрањени најславнији Французи.

Пре десет година, 1940, поново у борби са Немцима, Француска је, издавши марку од 50 фр. са ликом Жоржа Гијнемера, поново одала признање своме великом сину.

Д. Б. СПАЈИЋ

ЗАДАЦИ ИНОСТРАНЕ СЛУЖБЕ СФС-а

О разним проблемима наше филателије у земљи расправљају и старају се да их правилно реше земаљски савези филателиста, који су основани готово у свим центрима народних република. Тим проблемима бави се Биро за филателију при Министарству пошта ФНРЈ, као и државно предузеће „Југофилателија“. Они су до данас с више или мање успеха решавани, а има питања која треба још решити.

Једно је тачно, да је филателија код нас постављена данас на здраве темеље и она се данас несметано развија захваљујући потпуном разумевању о њеном значају од стране претставника народних власти.

Већина филателиста правилно схвата задатке филателије у нашој социјалистичкој отаџбини, а и онај мали број, који је из дана у дан све мањи, ускоро ће бити користан члан филателистичке заједнице.

Пошто су многа питања наше филателије у земљи успешно решена, наши задаци могу данас несметано да је прошире и на једном ванредно значајном пољу — у иностранству.

Правилан рад ван граница земље захтевају, како државни интереси, тако и интереси самих филателиста.

Покушаћу да неке од тих задатака изнесем и објасним.

Задаци, који се постављају пред инострану службу СФС-а били би следећи: да развија и регулише инострану размену, да штити интересе наше филателије у иностранству, да штити интересе сваког појединог скупљача, да врши пропаганду за наше марке и да се бори против лажи и клевета које шире информбировске земље против наше социјалистичке отаџбине, нашег државног и партиског руководства.

Инострана филателистичка размена.

Путем адресара, који излазе у многим страним земљама, филателисти долазе у непосредну везу и врше размену.

Овакве адресаре у страним земљама издају већином поједина лица, а ређе филателистичке организације, а у томе и леже разлози да интервенција у евентуалним споровима проистеклим разменом, није довољно ефикасна.

Многи наши филателисти, који врше размену са иностранством штампају сво-

је адресе у адресарима готово свих земаља света. Знатне добре серије наших марака отишле су у иностранство у ту сврху. Оне ће и у будуће ићи, али, верујем, знатно мање.

Инострана служба СФС-а разматра питање издавања „Југословенског филателистичког адресара“, у којем ће се штампати адресе свих наших филателиста који желе размену са иностранством. Поред тога адресар би доносио адресе страних филателиста, с којима ће наши филателисти ступити у непосредну размену. Затим би доносио чланке о нашим маркама на страним језицима намењене иностраним филателистима, огласе за филателистичку размену, огласе наше „Југофилателије“, као и страних филателиста, филателистичких листова, каталога и тако даље.

Заштита наше филателије.

И ако филателистички листови у иностранству нису политички листови, нити се баве питањима која не заседају у делокруг филателије, није редак случај да се протури по који чланак или белешка са изразито непријатељским ставом против наше земље и филателије (позиви филателистима да не шаљу филат. пошिल्ке у Југославију, јер се оне конфискују; тенденциозно писање о Ловренцу Коширу; писање да се поједине вредности наших марака не продају на поштама итд. итд.).

Инострана служба пратиће инострану филателистичку штампу, а путем повремених билтена на страним језицима настојаће да издавачи листова, брошура, каталога, као и истакнути филателисти, буду правилно обавештени о свим за иностранство значајним питањима из наше филателије и о нашим маркама.

Заштита наших филателиста

„Филателиста“ је у неколико бројева доносио у рубрици „црна листа“ имена страних филателиста, који су у размени оштетили наше чланове. Изнете цифре нису ни мало безначајне, као што није ни мали број многих других наших чланова, који нису објавили имена страних филателиста, који им нису одговорили на њихове пошिल्ке. У таквим случајевима потребна је интервенција, било преко филателистичких организација у зе-

мљи, одакле су овакви непоштени филателисти или преко државних органа у тим земљама.

Пропаганда наших марака.

Поред самих филателиста, који разменом пропaгирају наше марке међу страним филателистима, још знатнија улога лежала би на иностраној служби СФС-а.

Мотиви наших марака пружају нам историју херојске борбе наших партизана, успехе те борбе — ослобођење земље од фашистичких зликоваца — и тековине социјалистичке изградње земље.

Путем кратких чланака на страним језицима треба истицати значај наших марака. Овакве описе наших марака треба што масовније растурати међу страним издавачима филателистичких листова, брошура, каталога, па и међу страним филателистима.

Поред марака треба вршити пропаганду за наше максимум-карте, коверте првог дана (F.D.C.), целине и таксене марке — чијих скупљача има у знатном броју у страним земљама.

Борба против лажи и клевета.

Један од начина како филателисти могу да се боре против лажи и клевета које шири против наше земље СССР са својим сателитима, изнео сам у једном посебном чланку.

Рад на упознавању иностранства са стварним стањем у нашој земљи може се спроводити на најразноврсније начине, али у главном он би био усмерен на слање литературе на страним језицима, која је објављена код нас, а с којом у лепом избору располаже наше издавачко предузеће „Југословенска књига“. Разуме се да би се такав материјал слао онима који се интересују о начину како су регулисана разна питања у нашој земљи.

И друге разне услуге и жеље од стране филателиста треба у границама могућности испуњавати.

У таквим и сличним случајевима добро је консултовање са својим друштвом, односно са иностраном службом СФС-а када иста буде оформљена, а у циљу што прикладнијег избора и регистрација.

По једном од задатака, који се постављају пред инострану службу СФС-а — инострана филателистичка размена — филателистичко друштво „САВА“ има организовану службу посредовања између наших филателиста и страних скупљача у циљу непосредне размене.

Формирањем иностране службе при СФС-у и издавањем нашег адресара, послове, које сада обавља „Сава“, преузео би Савез филателиста Србије, који има задуженог члана за инострану размену, са својом комисијом.

КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ

ТРИДЕСЕТОГОДИШЊИЦА КОРУШКОГ ПЛЕБИСЦИТА

10 октобра навршава се 30 година од дана обављеног плебисцита у Јужној Корушкој, по коме је плебисцитна зона А додељена Аустрији.

За тај дан Аустрија припрема једну јубиларну серију марака.

Аустрија хоће да прослави дан победе неистине над истином, неправде над правдом; хоће да прослави дан, када је под нарочито удешеним, злонамерним махинацијама Италије и других тадањих великих сила и, нарочито, Ватикана, вечитог аустријског пријатеља, 22.800 Немаца надгласало 49.600 Словенаца, који су живели на тој територији, некадањем срцу Словеније, са које су их раније немачки ритери потискивали, а сада их гоне и гуше, заједно с Немцима, и „прија-

тељи“ и непријатељи слободе, помогнути са првоборцима за слободе народа, Јудима који су за сребрнике продали своју браћу.

Да ли ће се Аустрија достојно одужити свима тим својим пријатељима, који су јој били на руци да се докопа Јужне Корушке, почевши од Италије и Ватикана из 1920 године, па до учесника у Паризу, који су јој понова бацили у наручје ове чисто словеначке крајеве — да њиховим сликама овековечи на овим маркама овај „честити“ посао, јер би само са њиховим сликама нова серија марака постигла жељени циљ — прославила данашње стање потлаченог словеначког народа у Корушкој.

† Јеремија Станојевић (1882—1950), некадањи претседник Српског филателистичког клуба (1937—1938), испитивач

српских марака, добар познавалац старих издања српских марака, а нарочито издања 1869—80, о којима је написао једну запажену расправу „ЗУПЧАЊЕ СРПСКИХ МАРАКА ИЗДАЊА 1869—80” у „Филателисти” бр. 9 за 1937 г.

И као филателиста, и као друг оставио је лепу успомену код старијих филателиста, који, заједно са његовом породицом, жале губитак драгог Јеше. Лака му српска земља!

ПСИХОПАТИЈА И ФИЛАТЕЛИЈА

Када је на београдском Среском суду, 1936 године, вршен процес за старатељство над једним шабачким богаташем, милионаром, неки су лекари стручњаци, да би навели, да он није способан управљати својом имовином изјавили да дотичан милионар пати од психопатије.

Један од чувених београдских лекара, осим осталог, рекао је:

— Психопатија је и лаж, пијанство, па чак и страсно бављење филателијом.

Саопштио В. Т.

ФУРНИЈЕ-ОВИ ФАЛСИФИКАТИ У СРБИЈИ

И. Свјетов из Пећи послао нам је последњи лист из књиге „Пусто острво”, приповетке Жила Верна, штампане у Краљ. Срп. Државној Штампарији у Београду 1893 на коме је отштампан оглас књиговезнице Ђоке Анастасијевића, у коме он, поред препоруке своје књиговезнице и књижаре, препоручује и поштанске марке; у њему је отштапао и две слике марака од 1 и 20 пара са ликом кнеза Михаила.

У овим сликама је баш и нарочита интересантност. Кад се пажљиво разгледају те слике, видеће се да су рађене према Фурнијеовим фалсификатима што је утврђено поређењем тих слика са оригиналом и Фурнијеовим фалсификатом марке од 1 паре; то је утврђено према словима „БСКА” и „ПАРА” и према кнежевом лику.

Та чињеница, да су слике рађене према овим фалсификатима, показује да је тада већ било пошло за руком овом опретном Швајцарцу да протури и у самој Србији своје продукте, које је он називао факсимилима. Није презао још тога да ће наћи у Србији на кога који би могао утврдити да су ови јевтини продукти били фалсификати. Изгледа да је био добро обавештен о стању филателије у Србији и, не презајући са те стране, а ни од законских последица, јер су те марке биле тада повучене из течаја и због тога се није ни излагао опасности казне за извршење и растурање фалси-

фиката. Изгледа да је у то време и унесена у Србију велика количина тих фалсификата и, због недовољног познавања марака од стране тадашњих филателиста, ушли су ти фалсификати и у многе тадање збирке. — Ово је један од капицика, кроз који су ти фалсификати, можда и без зле намере ове књижаре или из неупућености у право стање марака, ушли у српске збирке.

НАЈСКУПЉЕ ПРЕДФИЛАТЕЛИСТИЧКО ПИСМО

У фебруару ове године продато је код фирме Robson Low једно предфилателистичко писмо лондонске градске поште из 1682 године са до сада јединим познатим жигом TEMPLE за 220 фунти. То је до сада највиша позната цена за једно предфилателистичко писмо.

АУСТРИСКА ИЗДАЊА ДО КРАЈА ОВЕ ГОДИНЕ

L'OFFICIEL DE LA PHILATELIE објављује листу аустријских издања предвиђених до краја 1950 године:

1) једну марку од 60 гр. са сликом Ј. Мардерсбергера, проналазача шиваће машине;

2) Једну марку од 60 гр. са сликом Александра Гирарди, славног глумца;

3) Једну марку са сликом Мартина Шмита, реномираног сликара.

4) Једну марку за „Дан марке 1950”;

5) Добротворну серију са доплатком у корист борбе против туберкулозе: четири вредности са сликама цвећа;

6) Једну серију са доплатком у корист обнове: са сликама комерцијалних и индустријских предмета;

7) Дефинитивну серију за ваздушну пошту; на свакој марци биће слика једне птице која живи у Аустрији.

А. П.

ВИСИНА НАКЛАДА У. П. У. ИЗДАЊА ПОРТУГАЛИЈЕ И ЊЕНИХ КОЛОНИЈА

Поводом прославе 75 годишњице оснивања Светског поштанског савеза Португалија је издала пригодну серију марака од четири вредности у овим накладама:

1 еск	6.000.000 ком.
2 еск	2.000.000 ком.
2,50 еск	1.000.000 ком.
4 еск	500.000 ком.

Према накладама појединих вредности издала је пола милиона комплетних серија, дакле у количини, која је ствар-

но могла послужити популарисању те важне светске институције.

Истим поводом су португалске колоније издале по једну спомен марку у овим накладама:

Ангола	200.000 ком.
Зелени Рт	50.000 ком.
Гвинеја	50.000 ком.
Индија португал.	50.000 ком.
Макао	50.000 ком.
Мозамбик	250.000 ком.
Св. Тома и Принс	25.000 ком.
Тимор	25.000 ком.

И ако су накладе појединих колонија ниске, оне одговарају стварној поштанској потреби тих колонија према њихо-

вој величини, а са тим и развијености поштанског саобраћаја.

Б. М.

ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ОБАВЕШТЕЊА ПРЕКО РАДИЈА У КАНАДИ

„Радио-Београд“, бр. 88 од 1-X-1950 доноси вест да је „канадски радио, један од ретких у свету који даје сваке друге недеље по једну емисију посвећену само филателији. Из ње се може сазнати за сва нова издања марака у свету, за све ретке марке које су изложене продаји. Она доноси податке о чувеним приватним збиркама итд.“

А

НАШЕ МАРКЕ

ПРИГОДНЕ МАРКЕ ЗА „ДАН МОРНАРИЦЕ“

Према решењу Министарства пошта бр. 21.720/50 пустиће се у течај 29 новембра 1950 године нове пригодне марке у спомен југословенске морнарице.

Једна серија ових марака састоји се из 6 вредности:

3) од 5 дин. сиво-зелене боје, са сликом трговачког брода за време искрцавања робе на пристаништу;

4) од 10 дин. плаве боје са сликом југословенског океанског брода и земаљске кугле;

5) од 12 дин. црно-плаве боје, са сликом спортских једрилица;

1) од 2 дин. црвено-љубичасте боје, са сликом старе дубровачке јахте и географским цртежом Југословенског приморја;

2) од 3 дин. смеђе боје, са сликом партизанског борбеног чамца у борби;

6) од 20 дин. вишњеве боје, са сликом ратног брода и морнара поред топа.

На свима маркама налазе се натписи: изнад слике „ДАН МОРНАРИЦЕ 1950“, док ознаке вредности стоје у доњем десном углу. Натписи на маркама од 2, 5

и 12 дин. су у латиници, а на маркама 3, 10 и 20 дин. у ћирилици.

Идејне цртеже за марке од 2, 3, 5 и 10 дин. израдио је Ото Антонини, акад. сликар из Загреба, за марку од 12 дин. Јанез Трпин, графичар из Љубљане, а за марку од 20 дин. Др. Павло Гавранић, акад. сликар из Загреба. Све цртеже прерадио је за штампу Ото Антонини.

Марке се штампају у дубокој растер штампи у Заводу за израду новчаница у Београду, у табацима по 25 комада. Формат слике на марци 29/20 м. м., перфорација чешљаста, гумирање са белим декстрином.

Све марке биће у продаји код свих већих пошта у земљи до њиховог утрошка, а за франкирање важиће неограничено време, до доношења решења и њиховом повлачењу из течаја.

ДОПЛАТНЕ ФРАНКО И ПОРТО МАРКЕ ЦРВЕНОГ КРСТА ЗА 1950 ГОДИНУ

У одређено време, 1 октобра, пуштене су ове марке у течај. Доносимо њихову слику и допуну описа, коју смо донели у прошлом броју.

Франко марка израђена је у две боје: тамно-зелена и црвена; тамно-зелене боје има у разним тоновима: црно, тамно и мутно зелена; сем поменутог црвеног крста у горњем левом углу налази се црвен крстић и на насловној страни књиге, коју, отворену, држи жена и која има наслов »НИГИЈЕНА«.

Порто марка је такође израђена у две боје: у мркој и црвеној.

Обе марке имају чешљасто зупчање 12½.

А. П.

ВРЕДНОСТ ОД 16.— ДИН. У НОВОЈ ФРАНКО СЕРИЈИ МАРАКА

Нова франко серија марака, која се сукцесивно пушта у течај, биће попуњена се још једном новом вредношћу од

16.— дин. која у првобитној серији није била предвиђена. Према томе, ова ће се серија марака састојати од 12 вредности место предвиђених 11 вредности. Цртеж и боја ове марке биће одређени и објављени накнадно, као и решење о њеном пуштању у течај. За овом вредношћу појавила се потреба обзиром на тарифу, која регулише франкирање поштанских пошиљака.

Б. М.

ТИПИЧНА ГРЕШКА НА ПОРТО МАРКИ ЦРВЕНОГ КРСТА ИЗДАЊА ВУЈА — СТТ

На 47 марки нашег издања порто марака Црвеног Крста јавља се типична грешка у виду веће округле мрље на марами болничарке. Пошто су за издање марака Црвеног Крста ВУЈА — СТТ употребљене наше марке и прештампане, то се иста ова грешка јавља и код тог издања, на истој марки.

Б. М.

ДВОСТРУКИ ПРЕТИСАК НА БЛОКУ 100-ГОДИШЊИЦЕ ЖЕЛЕЗНИЦА ИЗДАЊА ВУЈА — СТТ

Инж. Роман Петровић, члан Филателистичког друштва „АВАЛА“ у Београду, нашао је блок 100-годишњице железница издања ВУЈА-СТТ, са двоструким претиском. Други претисак је померен с лева у десно нешто на ниже. На овом блоку, на полећини се види пробојни тисак од двоструког претиска. Блок је незупчан.

Б. М.

ТРОСТРУКИ ПРЕТИСАК НА БЛОКУ 100-ГОДИШЊИЦЕ ЖЕЛЕЗНИЦА ИЗДАЊА ВУЈА — СТТ

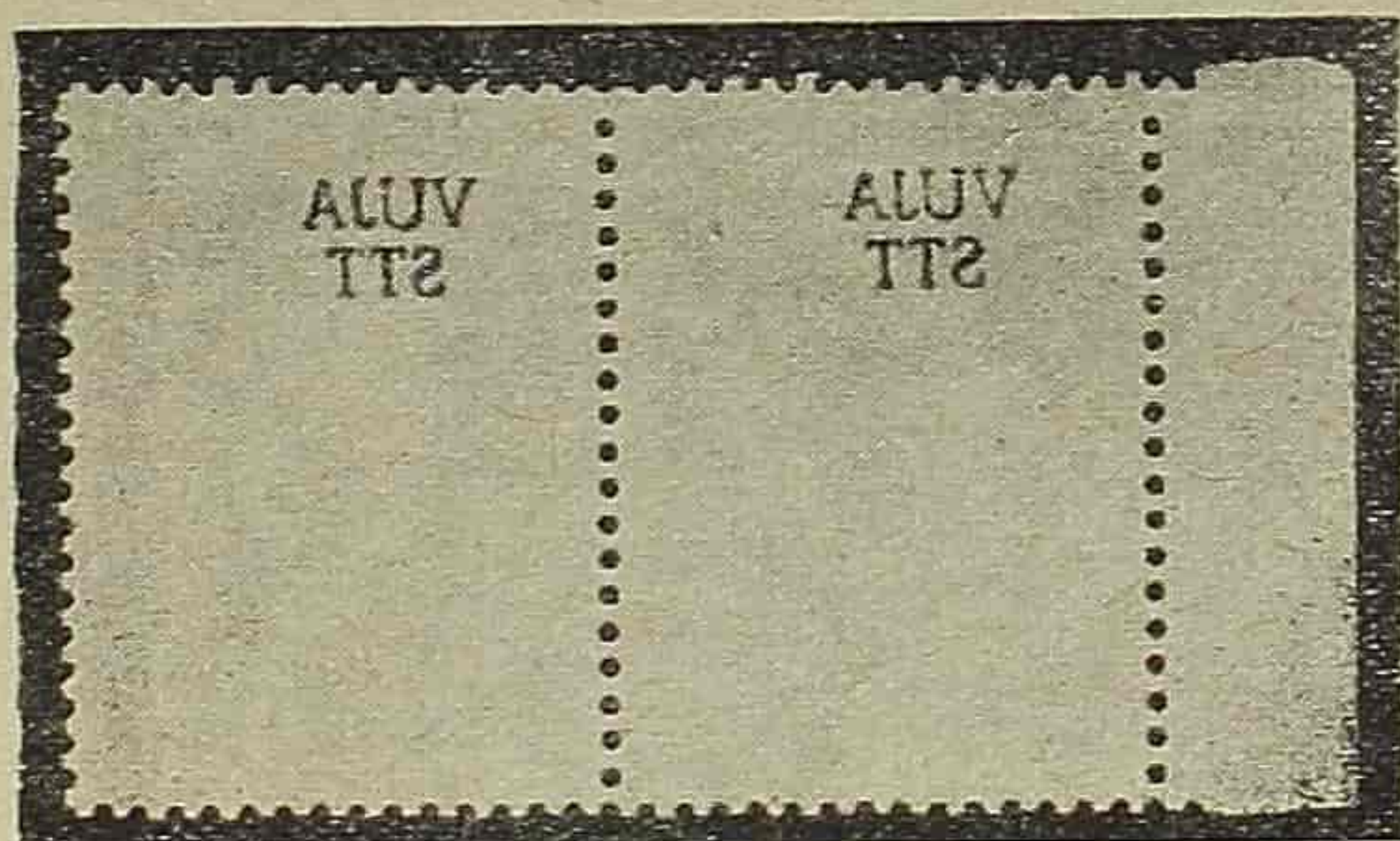
Друг Ђорђе Панић, члан Филателистичког друштва „Ловренц Кошир“ у Београду, приликом деобе марака члановима друштва нашао је незупчан блок 100-годишњице железница издања ВУЈА — СТТ са троструким претиском. Други претисак у односу на нормални је у хоризонталном положају померен са лева у десно, а трећи је у вертикалном положају тачно изнад нормалног претиска. На полећини блока је пробојни отисак тог троструког претиска.

Друг Панић је овај блок предао за савезну збирку. Овај његов похвалан гест заслужује да се стави као пример свима друштвеним делиоцима марака, да приликом деобе обрате пажњу на евентуалне особине и грешке, које треба вра-

ћати за савезну збирку, да би се у тој збирци прикупили по могућности све особине наших марака, и на тај начин пружали могућност сваком члану, који се бави студирањем и проучавањем наших марака, да увек има увид у што богатију збирку. У збирци савеза филателистички значај разних особина много је већи, него када се те особине налазе

ко марака са пробојним тиском на полеђини марке. Пробојни тисак је врло леп и јасан, али се не налази на целом табаку, него само на прва четири водоравна реда.

МАРКА ОД 10/20 ДИН. ИЗ СЕРИЈЕ МАРАКА СА ПРЕТИСЦИМА СА НЕПОТПУНИМ ПРЕТИСКОМ

Један члан Филателистичког друштва „АВАЛА“, примио је на препорученом писму марку од 10/20 дин. из серије марака са претисцима, без претиска нове вредности, тако да је остала стара вредност од 20.— дин. И остали део претиска је такође непотпун. У речи „Југославија“ недостају последња три слова, „ија“, дугачка хоризонтална линија, којом је поништен ранији назив државе не допире на десном делу до краја, него је за четвртину краћи, затим сасвим недостају обе црте, са којима је поништена ранија вредност, а од ознаке вредности са монетом сасвим недостаје бројка „10“, док се слово „д“ налази на своме месту. Ово је случајна грешка, која је

код појединаца затворене у класерима и љубоморно чуване, а тим и за увек отстрањене од ширег публицитета. С тога се гест друга Панића мора похвалити, јер је у пуном смислу филателистички, без и мало себичности, стављајући опште интересе целог колектива испред личних интереса.

Б. М.

ПРОБОЈНИ ОТИСАК НА ФРАНКО МАРКИ ЦРВЕНОГ КРСТА 1949 ИЗДАЊА ВУЈА СТТ

Приликом расподеле марака Црвеног Крста 1949 издања ВУЈА-СТТ, подружницама СФС-а, нађен је један табак фран-

настала услед тога, што се на марки приликом штампања налазио неки предмет, највероватније парче папира, који је после штампања пао. Марка је купљена и употребљена у Алексинцу.

Б. М.

СЛУЧАЈНА ГРЕШКА У ВИДУ МРЉЕ ПРЕКО ОЗНАКЕ ВРЕДНОСТИ КОД МАРКЕ ОД 5.— ДИН. АВИОНСКОГ ИЗДАЊА

Друг Бруно Белај из Обилића на Косову, члан Филателистичког друштва „Ловренц Кошир“ у Београду, нашао је марку од 5.— дин. нашег редовног авионског издања, са особином у виду веће мрље зелене боје, која ознаку вредности

добрим делом покрива. Друг Белај није могао утврдити, која је то марка у табак, као ни то, да ли је то типична грешка. Грешка је интересантна, велика је, а највероватније је, да је случајна. Мрља од зелене боје није пуна, има местимично белих места и тешко је рећи услед чега је настала.

Б. М.

СЛУЧАЈНА ГРЕШКА У ВИДУ БЕЛЕ МРЉЕ НА ВРЕДНОСТИ ОД 16.— ДИН. РЕДОВНОГ ФРАНКО ИЗДАЊА

Друг Анте Милиновић из Сарајева, нашао је марку од 16.— дин. редовног франко издања са партизанским мотивима, са већом белом мрљом, која се налази у крошњи дрвета у белој боји. Мрља је прилепљена са десне стране бројке 6, тако да јој је ту страну и оштетила. Одмах иза те веће беле мрље, у де-

сно се налази још једна мања мрља, која је сасвим покрила слова „ин“ у ознаци монете у ћирилици. Прва мрља је прекрила половицу слова „д“ у истој

ознаци, тако да реч „дин“ у ћирилици скоро и не постоји. Друг Милиновић није могао да утврди, која је то марка у табак и сматра, да је то случајна грешка настала приликом штампања, неком случајношћу, коју није могао тачно утврдити.

Б. М.

ПОМЕРЕН ТИСАК НА МАРЦИ ОД 2 ДИН. ИЗ СЕРИЈЕ V КОНГРЕСА КПЈ

Друг Д. Лазаревић из Т. Ужица послао нам је марку од 2.— дин. из серије издате за V конгрес КПЈ са интересантним померањем штампарских плоча при тиску, тако да се добија утисак двојног тиска. Зелени и тамно-зелени су исправно отштампани, а црно-зелени померен је на ниже тачно у вертикалном правцу.

НЕПОТПУНИ НАТПИСИ НА ЦРВЕНОЈ ФРАНКО-МАРЦИ ОД 2 ДИН. ИЗ ТРЕЋЕГ РЕДОВНОГ ИЗДАЊА

Друг Д. Лазаревић из Т. Ужица послао је марку од 2.— дин. (бр. 126 по каталогу „Југофилателије“, на којој су непотпуни натписи у ћирилици: у слову „М“ у речи „ДЕМОКРАТСКА“ недостају косе црте; од слова „Д“ у речи „ФЕДЕРАТИВНА“ нема већег дела; у речи „ЈУГОСЛАВИЈА“ нема другог слова „У“.

СЛУЧАЈНА ГРЕШКА НА ПОРТО- МАРЦИ ОД 2 ДИН.

Друг Д. Лазаревић из Т. Ужица послао нам је једну плаву порто-марку од 2 дин. (бр. 25 по каталогу „Југофилателије“ на којој се испод слова „Ф“ у горњем натпису налази косо „О“ од јако тамно-плаве боје са блећим средњим делом. Ово је настало од неког страног делића овалног облика у маси папира, који због испупчености и тврдоће није могао примити боју, већ се она окупила у већој количини око њега, те се тако образавало слово „О“ од јаче боје.

УПОТРЕБА ПРЕПОЛОВЉЕНИХ СРПСКИХ МАРАКА

Један наш читалац и члан СФС-а поднео нам је две коверте на исти начин таксирани: са двама целим и једном преполовљеном марком краљевине Србије од 10 пара из београдског издања са двојном сликом краља Петра и регента Александра. Оба писма потичу из Београда и носе исте жигове од 19 и 21. 7. 20. Преполовљене марке од 10 пара употребљене у недостатку марака од 5 пара половљене су у вертикалном правцу по средини марке.

А. П.

ПОМЕРЕНО ЗУПЧАЊЕ НА 25 ПАРА ИЗ ПРВОГ ЗАЈЕДНИЧКОГ ИЗДАЊА ЈУГОСЛАВИЈЕ

В. Прохоров из Т. Ужица приказује једну марку од 25 пара плаву, из првог заједничког издања Југославије, код које

су вертикални редови зупчања померени у десно толико, да прелазе преко овалног оквира слике; хоризонтални редови зупчања су на своме месту.

МАРКА ЗА ВАЗДУШНУ ПОШТУ ФНР ЈУГОСЛАВИЈЕ ОД 10 ДИНАРА СА МРЉОМ

В. Прохоров из Т. Ужица приказао нам је једну марку за ваздушну пошту од 10 динара, са називом државе у латиници горе, са једном већом мрљом изнад авиона — у облику зеца. Ово је случајна грешка, којој се не зна место у табаку.

А. П.

DVOSTRUKI PRETISAK NA MARKI 2.50/6 DINARA — DOPUNSKЕ PARTIZANSKE SERIJE

Друг Balla Karlo из подружнице Нови Сад послао нам је кверат предаћ на пошти Нови Сад 1 дана 15. V. 1948. године, а који је франкиран са 4 марке од 2,50/6 динара из партизанске серије (број 152 по каталогу »Југофилателије«). — Интересантност је кверта, да се на једној марки налази двоstruki претисак, док су остале марке исправне. — Установљено је да се ради о 57. марки у табаку и да се исти случај поновио неколико пута, јер је пронађено још 3 комада ових марака, али са том разликом, да је двоstruki претисак померен на свакој од тих марака у другом правцу.

Овај се случај може protumačiti једино на тај начин, да је код претискивања дошло до кvara оригиналног штампарског sloga код 57-е марке у табаку, те када су уместо не-исправног sloga претиска уметнули нови slog, тај нови није био у довољној мери учвршћен па је код штампања дошло до skakutanja

sloga у разним правцима и usled toga до dvostrukog otiska претиска, код којег је увек један претисак jači, а други nešto slabiji (види слику).
М. V.

SLUČAJNE GREŠKE KOD AVIONSKIH MARAKA

Друг М. Verner из подружнице Нови Сад доставио нам је авионске марке са случајним грешкама у штампању, и то:

1) Авионску марку од 2 динара на којој је у левом доњем углу crтежа изостала crна боја, тако да су на crтежу марке изостале crне вертикалне crте са stubova који се налазе са леве стране од oznake вредности »d«.

2 d«. Ова је грешка запажена на 11-тој марки, табак од 70 комада (види слику).

2) Авионску марку од 2 динара код које је основна плава боја померена за скоро 1 mm у десно и usled toga је natpis »JU-

GOSLAVIJA» umesto bele boje u jasno plavoj boji.

3) Avionsku marku od 0,50 din. koja na 26-toj marki u tabaku ima veliku mrlju smeđe boje na belom polju iznad slova »ija« u reči »Jugoslavija«. — Verovatno da se

radi o slučajnoj grešci, koja se pojavila svega na nekoliko tabaka (do sada je nađeno sa istom greškom 3 komada od ovih maraka).

DELIMIČNO IZOSTALA ZUPČANJA KOD DOPUNSKOG IZDANJA PARTIZANSKE SERIJE U PROMENJENIM BOJAMA

Drug M. Verner iz podružnice Novi Sad dostavio nam je nekoliko veoma interesantnih specijaliteta od naših novijih maraka, i to:

1) Marku iz partizanske serije u promenjenim bojama, 2 dinara zelenu umesto crvene sa pretiskom novog naziva FNR JUGOSLAVIJA, koja je na donjoj strani ostala nezupčana (vidi sliku).

2) Marku od 5.— dinara svetlo plave boje iz iste serije sa pretiskom FNRJ koja je sa leve strane ostala nezupčana (vidi sliku).

3) Istu marku kao pod 2) zupčanu samo sa donje strane (vidi sliku). Ovde se radi o gornjem redu arka od 100 komada, koji je ostao potpuno nezupčan, jer je prilikom

zupčanja arak marke verovatno usled nepažnje pogrešno stavljen u mašinu za perforiranje vršeno je perforiranje sa pomerenjem za jedan red niže, tako da je samo donji deo marke zupčan (vidi sliku).

Ovi specijaliteti nađeni su u Zagrebu.

JAKO POMERANJE ZUPČANJA KOD SERIJE IZDANE POVODOM SAZIVA USTAVOTVORNE SKUPŠTINE U BEOGRADU

Lep primerak pomeranog zupčanja nam je prikazao jedan član iz podružnice Novi Sad kod marke is serije »Ustav« — vrednote od 20.— dinara (vidi sliku). Pomeranje

je tako znatno, da zahvata čitav donji deo natpisa maraka iz gornjih redova štamparskog arka. Kako se po žigu vidi ovaj tabak

je utrošen bio na šalteru br. 7 beogradske pošte br. 1 dana 31./V. 1946. godine.

M. V.

GREŠKE ŠTAMPANJA KOD PARTIZANSKE SERIJE

Marke od 4.— dinara iz partizanske serije na kojima se nalaze slučajne greške u

vidu belih kružića i ovala ispod i desno od oznake vrednote. Ovakve i slične greške su često zapažene kod partizanske serije (vidi sliku).

M. V.

НАШЕ ЦЕЛИНЕ

ДОПУНЕ СПИСКА КОВЕРАТА ЗА УНУТРАШЊИ ПРОМЕТ

Списак наших коверата за унутрашњи промет, који смо објавили на стр. 154 и 232 нашег листа за ову годину, треба допунити:

25 А. Са вредносном ознаком као код 20; боја вредносне ознаке и текста црвена; са паролом „Да вложуваме пари на штедна книшка, да се / навикуваме на правилно располагање со заштедите“. Пуштене у течај у јулу 1950 г.

26. Са вредносном ознаком сликом Маршала Тита, као код 25; са хрватским текстом као код 10; боја текста и вредносне ознаке црвена; папир као код бр. 25. Пуштена у течај у јулу 1950 г.

27. Са вредносном ознаком сликом Маршала Тита, без икаквог другог текста; са ретушираном сликом вредносне ознаке; штампа у офсету у црвеној боји, на жућкастом глатком папиру разне дебљине. Пуштене у течај у јулу 1950.

ДОПИСНИЦЕ ОД 1. X. 1949 СА РАЗНИМ ОСОБЕНОСТИМА

Међу дописницама пуштеним у течај 1 октобра 1949 са вредносном ознаком — сликом Маршала Тита у цивилу, без капе, нађени су примерци са разним особеностима:

1) Набор преко горњег дела карте: преко другог реда текста „ДОПИСНИЦА — ДО“, а затим преко вредносне ознаке, преко Маршаловог лица — преко носа, образа и уха.

2) На вредносној ознаци слика Маршала са белом округлом брадом.

Недавно, у 5 броју нашег листа објавили смо код ове карте вредносну ознаку са Маршаловом сликом са белим праменом косе.

Требало би обратити више пажње и не пуштати у продају карте са оваким мрљама.

НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

ПРИГОДНИ ЖИГОВИ НА ВЕЛЕСАЈМУ И НА ФИЛАТЕЛ. ИЗЛОЖБИ У ЗАГРЕБУ

У вези обавештења о овим жиговима у прошлом броју нашег листа доносимо сада описе и њихове слике:

1) Пропагандни машински жиг, на коме су, између једнокружних жигова са

3) Прстенаст жиг, величине 38—29½ м. м. са натписом у прстену „XX. JUB. IZLOŽBA HRV. FIL. DRUŠTVA U ZAGREBU“; у средњем кружном пољу „50“ на лаворовој гранчици (што означава прославу педесетогодишњице), а испод тога у 2 реда „ZAGREB / 23. IX. 1950“. Боја жига црна. Датум непроменљив.

FOIRE INTERNATIONALE
DE ZAGREB

ZAGREBACKI
VELESAJAM

натписима у кругу „ZAGREB / ЗАГРЕБ“ и са променљивим датумом, у два права хоризонтална реда уметнути наизменични натписи »FOIRE INTERNATIONALE DE ZAGREB« и »ZAGREBACKI VELESAJAM«.

2) Једнокружан жиг црне боје, пречника 35 м. м., са натписима: у кругу »ZAGREBACKI VELESAJAM / FILATE-

ПРИГОДНИ ЖИГ ИЗ 1920 ГОДИНЕ

До сада у нашим филателистичким листовима необјављен је пригодни жиг употребљен 1 августа 1920 г. у Марибору за време I. словенског орловског слета.

Захваљујући другу Павлу Андерличу из Љубљане добили смо још и ове податке: жиг је употребљаван на нарочитој поштанској испостави у Тезну код Марибора, где је и одржан тај слет, а 1 VIII 1920 приређен главни наступ домаћих гимнастичара и страних делегација.

LISTIČKA IZLOŽBA« и испод датума, паралелно с њим, »ZAGREB«, са променљивим датумом у једном реду у средини жига.

Жиг је прстенаст са мостићем, пречника 30 м. м., са натписима у прстену »I. SLOVANSKI ORLOVSKI TABOR / MARIBOR«, са датумом у мостићу; боја жига црна.

ПРИГОДНИ ЖИГ НА V. КОРУШКОМ ФЕСТИВАЛУ У ГУШТАЊУ

У прошлом броју нашег листа најављени жиг, који је био употребљаван у Гуштању на V. Корушком фестивалу, био је: црвене боје, једнокружан, пречника 30 м. м., са натписима у кругу »V. КО-

ROŠKI FESTIVAL / GUŠTANJ« и са датумом у једном реду у средини жига.

САРАЈЕВО

Подружница Сарајево Савеза филателиста Босне и Херцеговине приређује I. филателистичку изложбу од 28 новем-

бра до 2 децембра 1950 у Сарајеву у част Дана Републике. Отварање изложбе извршиће се 28 XI у 16 часова.

Том приликом употребљаваће се за жигосање поштанских пошиљака специјалан пригодни жиг: једнокружан, пречника 35 мм, са натписом у кругу: „I ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА / САРАЈЕВО“, са сликом моста преко Миљачке у средини жига, а испод слике датум „29 XI 1950“.

РИЈЕКА

У част дана Републике приређује подружница ХФС на Ријеци 29 XI 1950 смотру марака.

За тај дан биће употребљен специјалан округли жиг пречника 35 мм, с натписом у кругу „СМОТРА МАРАКА / РИЈЕКА“; у средини биће мотив са Ријеке, а испод њега датум.

БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

на дан 3 октобра 1950.

	Ред.	Омл.	Свега
АПАТИН	52	4	56
БАЧКА ТОПОЛА	21	5	26
БЕЛА ЦРКВА	24	5	29
БЕОГРАД			
„ЕВЖЕН ДЕ-РОЈО“	160	41	201
„АВАЛА“	178	36	214
„САВА“	162	38	200
„ВРАЧАР“	167	49	216
„Л. КОШИР“	74	30	104
„ТОПЧИДЕР“	48	5	53
БЕЧЕЈ	23	8	31
БОР	34	6	40
ВАЉЕВО	73	33	106
ВРБАС	18	4	22
ВРШАЦ	92	27	119
ЖЕЛЕЗНИК	12	—	12
ЗАЈЕЧАР	34	7	41
ЗЕМУН	57	44	101
ЗРЕЊАНИН	83	7	90
КИКИНДА	63	24	87
КРАГУЈЕВАЦ	28	9	37
КРУШЕВАЦ	8	3	11
КУЛА	28	6	34
ЛЕСКОВАЦ	36	19	55
НИШ	63	1	64
Н. КНЕЖЕВАЦ	24	1	25
НОВИ САД	245	49	294
ОЦАЦИ	25	1	26
ПАНЧЕВО	78	18	96
ПИВНИЦЕ	22	6	28
ПИРОТ	12	3	15
ПОЖАРЕВАЦ	50	27	77
РУМА	8	6	14
СЕНТА	28	3	31
СМЕДЕРЕВО	16	3	19
СОМБОР	54	16	70
С. МИТРОВИЦА	50	29	79
СТАНИШИЋ	6	1	7
СУБОТИЦА	153	21	174
СУРДУЛИЦА	15	2	17
ТИТОВО УЖИЦЕ	25	3	28
ТРСТЕНИК	12	1	13
ЋУПРИЈА	15	2	17
ЦРВЕНКА	20	2	22
ШИД	6	1	7
СВЕГА:	2402	606	3008

НОВЕ МАРКЕ

АЛЖИР.

21 VIII пуштене су у течај 2 марке у спомен педесетогодишњице Француске у Ин Салеху: 25+5 фр. зелено-маслинаста и црно-љубичаста са сликама Оце де Фуко и генерала Лаперино: 40+10 фр. смеђа и црно-љубичаста, са сликама Абд ел Кадера и генерала Биго-а.

АРГЕНТИНА.

У спомен стогодишњице од смрти генерала Јозе де Сан Мартина издата је:

1) Једна серија марака од 7 вредности: 10 с. плава и љубичаста, 20 с. графатно-црвена и сепија, 50 с. зелена и плава, 75 с. сепија и зелена, — све са разним

АУСТРАЛИЈА.

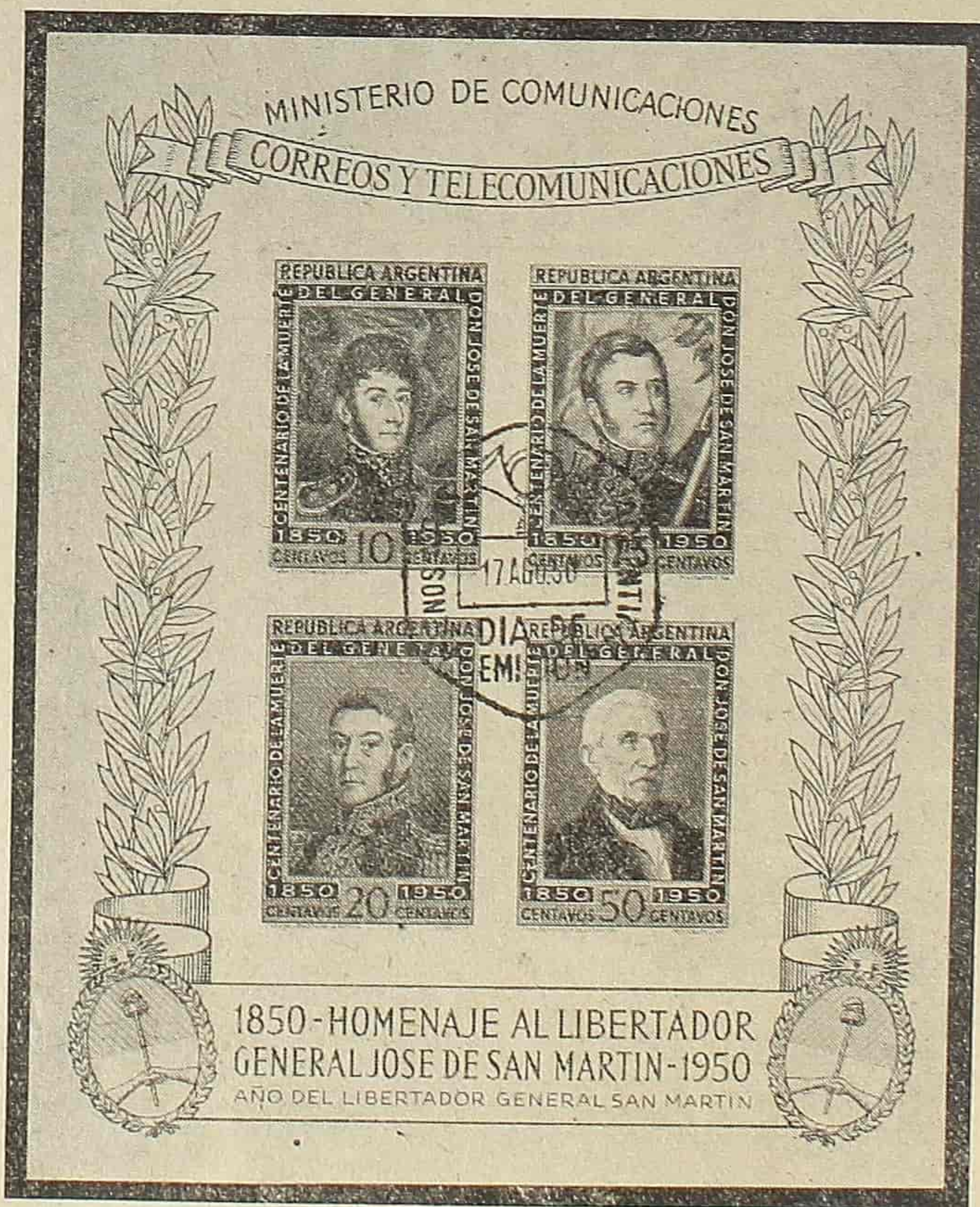
14 VIII издата је једна марка за редовна препоручена писма од 8½ п. смеђа са сликом једног урођеника.

БЕЛГИЈА.

Приликом белгиског првог преноса поште хеликоптером издата је једна марка од 7+3 фр.

БРАЗИЛИЈА.

У спомен извршеног пописа у 1950 години издате су 2 марке са картом Бразилије и натписом преко ње »RECENSEAMENTO 1950«:

портретима Сан Мартиновим, 25 с. сепија са сликом Сан Мартина у Булоњи, 1 п. зелена са сликом Сан Мартинове куће и 2 п. лиласта са његовим маузолејем.

2) Један блок састављен од прве четири вредности наведене под 1).

1) За редовну пошту, од 60 с. црвенкасте боје, облика положеног правоугаоника;

2) За ваздушни саобраћај од 1,20 смеђе-лиласта, облика усправног правоугаоника.

БУГАРСКА.

1) У типу марке са сликом минера, објављене у нашој хроници нових марака у бр. 4, изашла је још једна марка од 1 л. љубичаста.

2) Издате су 2 марке: једна од 3 л. сиво-плаве боје, на којој је слика брода у грађењу и друга од 5 л. карминасто-црвена са сликом пољопривредних машина.

3) У спомен стогодишњице од рођења националног песника Ивана Вазова пуштена је у течај једна марка од 4 л. црно-зелена са сликом песникове родне куће и његовог лика у овалу.

ГИБРАЛТАР.

1 VIII за спомен свечаног отварања законодавног савета прештамpane су 4 марке из редовног издања са претиском у три реда »NEW / CONSTITUTION / 1950«: 2 п. карминаста, 3 п. светло-плава, 6 п. карминаста и сиво-љубичаста и 1 ш. црна и зелена.

ГРЕНЛАНД.

У току септембра 1950 издата је једна серија марака од 8 вредности: 1 о. тамно-зелена, 5 о. лиласто-црвена, 10 о. зелена, 15 о. љубичаста, 25 о. црвена, 50 о. пла-

ва, 1 кр. смеђа и 2 кр. црвена. Првих пет вредности су са сликом краља Фредерика IX у адмиралској униформи, а три последње са сликом брода »Gustav Holm« и једног пловног леденог брега.

ИЗРАЕЛ.

20 VIII, у спомен јеврејске нове 5711 године, треће године од оснивања нове израелске државе, издате су 2 марке са истом сликом: 5 пр. плава и неранцаста и 15 пр. зелена и смеђа.

ИНДИЈА (НЕПАЛ)

Издата је једна серија од 9 вредности за редовне поштанске потребе са разним сликама храмова и др., у различитим

форматима: а) мали усправни правоугаоник: 2 п. сепија, 4 п. зелена, 6 п. ружичаста, 8 п. црвена; б) велики усправни правоугаоник: 16 п. лиласта; в) мали лежећи правоугаоник: 20 п. плава, 24 п. црвена и 32 п. ултрамаринска; г) већи лежећи правоугаоник: 1 р. неранцаста.

ИТАЛИЈА.

Поводом левантског сајма у Барију од 9 до 26 IX 1950 издата је једна марка од 20 лира смеђа, са сликом једне каравеле (брода на једра), једног светионика и цркве Св. Николе у Барију са леве стране брода, а са десне једног пеизажа са Истока са палмама и минаретом.

ЈАПАН.

15 VII издата је једна серија од 4 марке са сликама народних паркова: 2 ј. смеђа са сликом језера Акан и планине О. Акан, 8 ј. зелена са језером Кушаро, 14 ј. карминаста са сликом планине Акана и 24 ј. плава са сликом језера Машу.

ЈУЖНА АФРИКА

Неколико марака Јужне Африке је издато са извесним ретуширањем, у паровима с натписима »SOUTH AFRICA« и »SUID AFRIKA«: 1/2 п. зелено-плава и сиво-маслинаста, 2 п. љубичаста и плаво-сива, 3 п. плаво-љубичаста, 6 п. црвено-неранцаста и зелена и 1 п. плава и сепија.

КУБА

1) Пригодна марка приликом свечаног отварања Кубанске народне банке; марка из 1948. године са претиском »BANCO NACIONAL DE CUBA INAUGURACION 27 ABRIL 1950«: 2 с. црвенкаста.

2) Спомен серија од 3 марке издате у спомен 75-годишњице Светског пошт. савеза; марке из 1948. године са црвеним претиском »UPU 1874—1949«: 1 с. зелена, 2 с. црвена и 5 с. плава.

ЛИБАН ВЕЛ.

За конференцију Либанаца издате су:

1) 2 марке за редовну пошту: 7,50 пиј. зеленкаста и 12,50 пиј. црвенкасто-лиласта.

2) 4 марке за ваздушну пошту: 5 п. плава, 15 п. љубичаста, 25 п. мрко-лиласта и 35 п. зелена, у двама различитим сликама.

МАЂАРСКА.

20 VIII издата је једна серија од 5 вредности са сликама разног цвећа, које представља специјалитете мађарске фло-

НЕМАЧКА ИСТОЧНА.

1 VIII издата је једна марка од 84+41 пф. карминаста, са сликом голуба у лету, а иза њега земаљска кугла и прва

ре: 30 ф. ружичасте, зелене и тамне лиласто-црвене боје, — 40 ф. љубичасте, жуте и тамне маслинасто-зелене боје, — 60 ф. жуте, зелене и затворено-мрке боје, — 1 фор. црвене, зелене и затворено-јоргованасте боје, — 1,70 фор. љубичасто-зелене и тамно љубичасте боје.

саксонска марка од 3 пф., поводом чије стогодишњице је ова марка и издана. Натпис на марци »DEBRIA - LEIPZIG 1950« служи као пропаганда за велику филателистичку изложбу у Лајпцигу.

Осим ове марке издат је и пригодан блок — незупчан — са две марке, и то: марком од 12+3 пф. црна са сликом прве Баварске марке гледане кроз увеличавајуће стакло, док је друга марка смеђе-црвене боје са истим цртежом као што је то напред описано а носи вредност од 84+41 пфенига. — Около марака је широк оквир жуте боје, са белим натписом: »DEUTSCHE BRIEFMARKEN-AUSTELLUNG — LEIPZIG 26. 8.—3. 9. 1950 — DEBRIA — 1950».

За изборе који су се одржали у Источној Зони дана 15 октобра 1950 године издата је једна марка од 24 пфенига црвенкасто-смеђе боје са цртежом: руке

радника, који гласа, а десно горе у орнаменту приказане су поједине гране привреде оличене: зидарском мистријом, чекићем, класом жита, књигом и епруветом — док испод тога је приказан бео голуб у лету, који носи у кљууну границу маслине. — Марка је зупчана чешљастим зупчањем: 13.

НИУЕ.

3 VII издата је једна серија марака од 10 вредности: $\frac{1}{2}$ п. неранцаста и плава са картом острва, 1 п. смеђа и зелено-плава, 2. црна и карминаста, 3 п. плава и љубичасто-плава, 4 п. маслинасто-зелена и љубичасто-смеђа, 6 п. зелена и смеђе-љубичаста, 9 п. неранцаста и смеђа, 1 ш. пурпурна и црна, 2 ш. смеђе-неранцаста и црно-зелена и 3 ш. плава и црна.

НОРВЕШКА.

Издате су 2 добротворне марке: 25+5 о. црвена и 45+5 о. плава, са сликом девојке која бере цвеће. Доплатак иде у корист Националне лиге за борбу против полиомелитиса.

РУМУНИЈА.

За спомен друге годишњице национализације средстава за производњу издате су 4 марке са сликом радника са чекићем на рамену и др., све са истом вредношћу од 11 леја: 1) смеђе-маслинаста, 2) смеђе црвена, 3) црвенкаста и 4) плава.

РУСИЈА.

1) Из серије обнове Стаљинграда издата је 1 марка од 1 р.

2) Две марке са сликом Г. Димитрова: 40 к. црна/жута и 1 р. црна/неранцаста.

3) За 30-годишњицу републике Азербејџан издате су 3 марке са сликама из Бакуа: 25 к. зелена/жута, са сликом позоришта, — 40 к. смеђа/црвена, са сликом академије и 1 р. црна/неранцаста, са сликом Стаљиновог булевара.

4) Израда четврте линије метро-а у Москви дала је повода за издавање једне спомен серије од 7 марака са сликама станица: 40 к. карминаста, 40 к. зелена, 40 к. плава, 1 р. зелена, 1 р. љубичаста, 1 р. црна и 1 р. смеђа.

5) У част демократских сила издата је једна серија од 3 вредности са сликом дефилеа радника разних народности и са заставом: 40 к. сива, црвена плава и жута, — 50 к. смеђа, црвена, плава и жута, — 1 р. зелена, црвена, плава и жута.

СУДАН.

1) 1 VII издата је једна серија марака за ваздушну пошту: 2 р. црна и плаво-зелена са сликом моста преко Нила код Картума, $2\frac{1}{2}$ р. бледо-плава и црвено-неранцаста са пределом Касала—Јебел, 3 р. црвена и плава, $3\frac{1}{2}$ р. смеђе-пурпурна и жуто-смеђа са сликом суданског пристаништа, 4 р. смеђа и светло-плава са сликом Гордоновог колеца, $4\frac{1}{2}$ р. црна и ултрамаринска са сликом нилског поштанског брода, 6 р. црна и карминаста са сликом Суакина и 20 р. црна и пурпурна са сликом Картума.

2) У исто време издате су и службене марке, израђене од оних под 1), са црвеним или црним претиском „SG”.

ТРСТ — ЗОНА А.

1) 21 VIII издата је италијанска марка од 20 л. смеђа (издата за левантски сајам у Барију) са претиском »AMG—FTT».

2) Приликом међународног сајма у Трсту 1950 године, од 27 VIII до 10 IX издате су 2 италијанске марке од 15 и 20 л. са претиском »AMG—FTT—FIERA DI TRIESTE —1950».

ТУРКС И КАЈКОС ОСТРВЉЕ.

2 VIII издата је једна серија марака са разним сликама са ових острва и са сликом краља Ђорђа VI, у овалном медаљону са круном: $\frac{1}{2}$ п. зелена, 1 п. црвено смеђа, $1\frac{1}{2}$ п. карминаста, 2 п. црвено-наранџаста, $2\frac{1}{2}$ п. сиво-маслинаста, 3 п. плава, 4 п. црна и црвена, 6 п. црна и плава, 1 ш. црна и плаво-зелена, 1 ш. 6 п. црна и скерлетна, 2 ш. смарагдна и ултрамаринска, 5 ш. плава и црна и 10 ш. црна и љубичаста.

ХОЛАНДИЈА.

Издате су две вредности: од 2 и 4 с. за франковање поште Међународног суда правде у Хагу. Марке су облика усправног правоугаоника са великим белом вредносним бројкама, испод којих је натпис у три реда »COUR / INTERNATI-

ONAL / DE JUSTIFICE«. Ове ће се марке продавати за филателистичке сврхе само жигосане.

ЧЕХОСЛОВАЧКА.

У прошлом броју нашег листа донели смо слике, а текст је случајно изостао, за издање серије марака за II међународни конгрес студената, одржан у Прагу од 14 до 22 августа 1950. Серија се састоји из 4 вредности: 1,50 кр. зелена, „ослобођење колонијалних народа“, 2 кр. мрко-љубичаста „мир“, 3 кр. карминаста „демократизација“ и 5 кр. ултрамаринска „интернационална солидарност“. Натпис: »II KONGRES MSS« значи II KONGRES MEZINARODNI SVAZ STUDENTSTVA.«

ШПАНИЈА.

1 IX пуштена је у течај једна марка љубичасто-плаве боје са сликом драмског песника Ј. Р. де Аларкона.

ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

ФИЛАТЕЛИСТИЧКО ДРУШТВО У БАЧКОЈ ТОПОЛИ.

17 септембра одржана је оснивачка скупштина Филателистичког друштва у Бачкој Тополи у просторијама Црвеног кутића „Сремага“.

Краковски Алајош, у присуству 26 чланова отвара скупштину и поздравља присутне.

Дневни ред:

- 1) Поздравни говор
- 2) Избор радног претседништва;
- 3) Упознавање чланства са основним правилима и задацима филателије и нашег друштва
- 4) Избор кандидационе комисије;
- 5) Избор записничара и два оверовљача
- 6) Избор управе
- 7) Разно.

У радно претседништво изабрани су: Краковски Алајош, Немет Ђура и др. Хегедиш Фрања; за записничара Бухвалд Бела, а за оверовљаче Шипош Деже и Блиско Лајош.

Хегедиш упознаје присутне са основним циљевима и задацима.

Кандидациона комисија је предложила а скупштина је усвојила ову управу:

Управни одбор: претседник Краковски Алајош, благајник Лесингер Марија, секретар Бухвалд Бела, чланови: Рекецки Антал, Форгач Јолан, Шипош Деже, Брашњо Јосип и Ковач Иштван.

Надзорни одбор: Немет Ђура, Блиско Лајош и Краковски Ференц.

Суд части: Др. Хегедиш Фрања, Вукелић Грозданка и Терек Шандор.

После дискусије о разним питањима за будући рад друштва, решено је да се састанци друштвени одржавају сваке недеље од 10 до 12 час. На ове састанке сваки члан клуба треба да донесе своју збирку марака, како би се чланови друштва, а особито почетници упознали са начином скупљања и добрим и рђавим странама збирки.

На концу је решено да назив новог друштва буде: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА

СРБИЈЕ — ПОДРУЖНИЦА БАЧКА ТОПОЛА.

Писма и све остало за ову подружницу слати на ПОШТ. ФАХ 47.

Новој подружници желимо срећан рад!

Подружница Савеза филателиста Србије у Смедереву.

Филателисти у Смедереву, схватајући важност организованог и промишљеног вођења филателије у свом месту, донели су одлуку, да оснују своју подружницу, коју су на дан 1 октобра 1950 год. привели и у дело. Тога дана одржана је оснивачка скупштина у просторијама гимназије, којој су, сем смедеревских филателиста, присуствовали и делегати Савеза филателиста Србије другови Борислав Ст. Мрђа, председник СФС и Димитрије Спајић, члан Управног одбора СФС. Подружница СФС у Ваљеву такође је на ову скупштину послала свог делегата друга Боурека, секретара подружнице.

Радам скупштине руководило је радно претседништво, чији је претседник био друг Радисав Теофиловић. Радно претседништво предложило је скупштини следећи дневни ред:

- 1) Отварање скупштине, избор записничара и два оверача записника;
- 2) Избор управних органа подружнице;
- 3) Одређивање висине чланских доприноса;
- 4) Разно.

Пошто је предложен дневни ред примљен без примедбе, скупштина је одмах прешла на рад, у току којег је увек постигнута пуна сагласност.

У управу подружнице су изабрани:

Управни одбор: претседник инж. Алексеј Куљбакин, потпретседник Радисав Теофиловић, крзнарски радник, I секретар Милан Вучковић, књиговођа, II секретар Дамир Благојевић, ученик гимназије, благајник Владимир Васиљевић, фин. службеник, књижничар Светозар Спасојевић, професор у пензији и Милутин Радојевић, ученик у привреди.

Надзорни одбор: претседник Станимир Благојевић, службеник и чланови: Никола Гавранић, задр. управник, Миодраг Јелић, службеник.

Суд части: претседник Леонард Косовић, директор пимназије, и чланови: Бранислав Цветковић, службеник, Гаврило Илић, правни референт ГНО.

На скупштини, у вођеним разговорима, нарочито је истакнута потреба омасовљавања филателије у циљу искористићења њеног поучног и пропагандног значаја, нарочито међу омладином.

У Смедереву, сем гимназиске омладине, знатна је и радничко-привредна омладина обзиром на развијеност индустрије у томе месту. Рад на васпитавању омладине преко филателије у циљу подизања њеног просветно-научног и културног живота као и упознавање те омладине преко цртежа наших марка са стварношћу наше данашњице, примљен је на скупштини као један од основних задатака нове подружнице.

Оснивање подружнице у Смедереву добрим делом је последица рада и настојања друга Радисав Теофиловића, чија делатност у том погледу није остала без резултата. Подружница у Смедереву је 43 подружница Савеза филателиста Србије и до сада броји 19 чланова.

Адреса подружнице, на коју треба слати све пошиљке гласи: Радисав Теофиловић, крзнар, Смедерево, Маршала Тита ул. бр. 20.

Б. М.

KATALOG ZUMSTEIN 1951

»Jugofilatelija« u Beogradu ustupila je našem Savezu za svaku podružnicu i povereništvo po jedan novi katalog Zumstein za 1951 godinu. Cena mu je dinara 650.—. Savez je u tom smislu razaslao rapis svima podružnicama i povereništvima. One podružnice i povereništva koje još nisu Savezu odgovorile, da li žele da im se katalog nabavi, neka to odmah učine i novac doznače zajedno sa poštarihom što ukupno iznosi din. 680.—, na tekući račun Saveza br. 103-9533119. Napominjemo, da pojedinci ne mogu dobiti katalog već samo podružnice i

povereništva, tako da je nepotrebno, da se u tom smislu obraćaju Savezu.

MARKE VUJA IZ KOPRA

Savez je razaslao svima podružnicama i povereništvima marke zone B VUJA STT izdanja Crveni Krst za 1950 godinu. To su dve marke u nominalnoj vrednosti od jednog dinara.

Takođe su već davno poručene i nove franko serije sa crtežem životinja, koje Savez do danas nije primio. Zakašnjenje je nastalo usled toga što nisu avansi podružnica i pojedinaca bili odmah doznačeni Savezu.

Upozoravaju se sve podružnice i povereništva koja do sada još nisu doznačila avans

u visini od 200.— dinara za svakog člana, (za omladince po 100.— dinara) da to odmah učine, jer u protivnom neće biti za njih trebovane gornje marke, a naknadne doznake ili reklamacije neće se moći uvažiti.

PRIJAVA ČLANOVA ZA RAZMENU

Razmenu maraka sa inostranstvom mogu vršiti samo organizovani članovi, koje njihova podružnica prijavi Savezu za registraciju. Svaka prijava od strane podružnica ili povereništava mora biti dostavljena Savezu na zasebnom spisku u dva primerka. Nije dovoljno dakle, da se imena tih članova saopštavaju u pismu, gde se i drugi predmeti saopštavaju.

ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА

„НОВА ФИЛАТЕЛИЈА„ — Љубљана орган Филателистичког савеза Словеније, у бр. 7 за септембар ове године, доноси овај садржај: Фердо Кобал: Филателисти уписујте народни зајам!; Нови почасни чланови ФЗС; Добровољни рад; Наше нове марке; Списак марака УПУ изданих поводом 75-годишњице Светског поштанског савеза; Основни појмови из филателије; Др. Антон Лаврић: Крижно зупчање; Из других република; Објаве; Стање чланства у подružницама — Филателистичког савеза Словеније; Наши пригодни жигови; Нове марке у свету; Занимљивости.

„Нова филателија“ излази једанпут месечно, у Љубљани пошт. факс 281. Часопис уређује Павле Андерлић. Годишња претплата износи 150.— динара,

„РЕПУБЛИКА“, Београд, недељни политички лист, у својој сталној филателистичкој рубрици доноси у септембарским бројевима следећи садржај: Бр. 252 — Бор. Ст. Мрђа: Изложба марака у Дубровнику; Бр. 253 — Б. М.: Наше нове редовне франко марке; Бр. 254 — Б. М.: Нова емисија: Загребачки велесајам; Наши нови пригодни жигови; Бр. 255 —

Б. М.: Ново издање марака: Недеља Црвеног Крста; 1950; Филателистичко саветовање у Министарству пошта; Бр. 256 — Бор. Ст. Мрђа: Социјална структура чланова Савеза филателиста Србије; Новус: Велики успјех филателистичке изложбе у Дубровнику.

Б. М.

DAS NEUE JUGOSLAVIEN. — У 22 броју овог листа, од 10 VIII 1950 видимо цео један ступац под насловом »Philatelie«, у коме је отштампан чланак „Спомен издања југословенских марака“; у њему су обрађене емисије: од 2 VIII 1945 спомен марка годишњице Антифашистичког савеза народног ослобођења V 1946 за ПТТ конгрес; од 8 XII 1946 за Словенски конгрес; од 15 VI 1947 за Дан фискултурника; од 7 IX 1947 за Балканијаду и од 18 IX 1947 за прикључење Истре Југославији.

Чланак је добро написан и илустрован сликама марака обрађених емисија. — Вероватно да ће следећи број да обради и даља наша спомен издања.

Свакако је хвале вредно да је и овај технички добро уређен лист, који махом

иде преко наших граница примио на себе део пропаганде наше филателије.

Б. Новаковић

YUGOSLAV FORTNIGHTLY, бр. 33 од 1 IX 1950 доноси у својој филателистичкој рубрици чланак о нашим спомен издањима. Чланак је подељен у два подна- слова: прво „Македонска Република“, а други „Загребачки велесајам“.

У првом делу дат је историски преглед „Илиндана“ и описана спомен марка од 2 августа 1945, тзв. „Прохор Пчињски“; уз чланак је дата и слика ове марке.

Чудно је да се није наставило о издању „Петогодишњице НР Македоније“! А још више пада у очи кратки пасус „о врло лепој серији ослобођења Истре“, а каже се да је уз чланак репродукована слика вредности од 5 дин., а ње у ствари нема. Ово се некако чудно уплело у ов ј чланак без везе са њиме.

У другом делу, уз опис емисије из 1948 године о Загребачком велесајму дата је и слика марке од 2.50 дин., а најављен је и нови, овогодишњи сајам, за 23 септембар, као и франко-марака редовног издања.

Б. Н.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ЧИТАЛАЦА

Г. Петровић, Београд.

Моли за обавештење о предатном Југословенском Филателистичком Савезу.

Одговор: „Југословенски Филателистички Савез“ био је основан 28 маја 1933 на састанку претставника свих тадањих филателистичких организација, у Загребу. Прописани циљеви Савеза били су: гајење и развијање филателије, заступање и пропаганда југословенске филателије на страни, заштита интереса чланова према трећим лицима и властима, одржавање везе са иностраним филателистичким савезима, сузбијање фалсификата и растурача лажних марака, превара и нелојалних поступака; интервенције у споровима између чланова. За постигнуће ових циљева Савез је био основао: Средиште за проучавање југословенских марака; Средиште за испитивање марака; Средиште за правну заштиту и Средиште за размену марака. Орган Савеза био је „Филателиста“, који је излазио сваког месеца од 1 V 1935 до 6 IV 1941 када је Савез престао са радом. — Савез је издао посебна дела: 1) Poštanske marke Države Srba, Hrvata i Slovenaca — Jugoslavije — I. Marke sarajevskog izdanja (Bosne i Hercegovine) 1939. — 2) »Istorija poštanskih maraka Srbije« од Е.

Дерока, 1940 (као 1. свеска Библиотеке Југословенског Филат. Савеза). — Савез је приредио I. Земаљску филателистичку изложбу у Београду — „ЗЕФИБ“ — од 12 до 19 IX 1937, којом је приликом био издат први југословенски блок од четири различите марке, а на посебној изложбеној пошти употребљаван је пригодни жиг; за ову изложбу били су издавани нарочити проспекти на нашим и страним језицима. — До 1940 године овај су Савез сачињавала сва југословенска филателистичка друштва — из целе Југославије; 31 III 1940 хрватска друштва су се издвојила и основала Хрватски Филателистички Савез. — Претседник Савеза за све време био је пок. Е. Дероко.

Под истим именом постојало је у Загребу филателистичко друштво, основано 1919 године, које је „ускоро нестало, заједно с „Балканом“. Разни тамни типови и шпекуланти, искористивши коњукутуру, увукли су се у поштене филателистичке редове, где су сејали раздор и нанели пуно штете нашем лепом спорту“. („Filatelista“ за 1925 г., стр. 199). Ово друштво је престало са радом 1921 године.

Војислав Маленица — Скопље.

Питање: Како је могућно да је друго редовно издање франко-марака издато 14 V 1945, а треће 9 V 1945 тј. раније од другог — према каталогу „Југофилателије“ за 1950 годину?

Одговор: „Југофилателија“ је узела те податке из „Специјалног каталога марака ФНР Југославије“ за 1948 годину, издање ФСХ у Загребу, у коме је била штампарска грешка на страни 88. „9 V.“ место 9. X.; уредник каталога „Југофилателије“ преписао је у свој каталог и тај погрешан податак.

Тачно треба да буде код трећег издања датум пуштања у течај 9. X. Ту исправку треба унети у оба каталога: на 88 страни „Специјалног каталога“ и на 176 страни каталога „Југофилателије“.

Душан Лазаревић — Т. Ужице.

1) Послате употребљене тамно-плаве марке од 4.— д. са ликом Маршала Тита из серије франко-марака Демократске Федеративне Југославије од 14 V 1945 на плавичастом папиру, — нису штампане на плавичастом папиру, већ му је плава боја дошла од боје марке при прању.

2) Послата спомен марка на прво заседање Антифашистичког скупа народног ослобођења у манастиру Прохора Пчињског потиче из првих штампаних табака, те зато има чист и јасан цртеж, са добро видљивим цртама сенчења. Примерци са којима је вршено поређење и на којима нема јасно видљивих црта у сенчењу, из доцнијих су штампана и из штампана са клишејима јако, пуно премазаним бојом.

3) На прошлогодишњим маркама Црв. Крста беле мрљице на црвеним крстићима нису типичне особености, већ случајне, а постале су од неких кончића, длачица случајно упалих за време штампања на папир или у боју, па су доцније после сушења, отпале и оставиле беле трагове.

4) Доплатна порто-марка Црв. Крста (из 1947 године) је тамно-зелене боје и нема ничега необичнога. Специјални сабирачи разликују боју ове марке (према „Специјалном каталогу марака“ II. издања ФСХ) на: а) светло-зелену, б) тамно-зелену, в) светло-маслинасто-зелену и г) тамно-маслинасто-зелену.

УВОЂЕЊЕ ОГЛАСА У „ФИЛАТЕЛИСТИ“

У пар махова се већ осетила потреба, да заведемо стално оглашавање у нашем часопису. На потребу су у главном указивали наши претплатници и читаоци па смо у пар махова примили и уврстили послате нам огласе. Од овог броја заводимо стално оглашавање, да би и тим омогућили филателистима посредовање у разним њиховим тражењима, понудама и свим осталим потребама у њиховом раду. Оглашавање олакшава директну везу између појединаца, који за тим начином потражње или понуде, или ма ком другом виду свога филателистичког рада имају потребе.

Наплаћивање огласа вршиће се по утврђеној тарифи према величини огласа. Цене огласа по тој тарифи су ове:

цела страна	1000.— дин.
пола стране	500.— дин.
четвртина стране	250.— дин.
осмина стране	125.— дин.
шеснаестина стране	65.— дин.

Најмањи оглас, односно сваки оглас мањи од 1/16 стране, наплаћиваће се 25.— динара.

Све огласе треба увек слати на адресу: „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ — Београд, Војводе Драгомира ул. бр. 25, а новац на наш текући рачун бр. 104-903317 и увек означити зашта се новац шаље.

OGLASI

TRAŽIM U ZAMENU

Specijalitete maraka: Srbije, Bosne, Crne Gore, Jugoslavije — a posebno Slovenije. Naročito me zanimaju pogreške u štampi, zupčanju, pretiscima, specijaliteti papira, boje kao i svi predlošci (eseji) i nezupčani komadi. Kod maraka Slovenije dolaze u obzir samo neponišti komadi. Naročito tražim delom nezupčane komade Slovenije (kod kojih je jedna strana ostala nezupčana)) sa rubom širokim najmanje 6 mm ili sa vodoravno ili vertikalno nezupčanom sredinom.

U zamenu dajem marke po manco-listi ili dogovoru.

Inž. Mirko Verner, Novi Sad, Poštanska ul. 9/III.

Želim razmenu maraka sa svima teritorijama Jugoslavije i okolnih država. Primam samo upotrebljene marke. Dajem Italiju, Italijanske kolonije Vatican, St. Marino, AMGVC, AMG-FTT itd.

Dopisivanje: talijanski, francuski, engleski. Razumem nemački. Samore' Leona, Via Coltelli 20, Bologna Italia.

ТРАЖИМ АНТИКВАРНО:

„Филателиста” бр. 2 или комплет из 1919;
Предраг Ј. Димитријевић: Пошта кроз векове;
М. Ковачевић: Весници и пошта кроз векове.

Понуде слати на адресу:

Вјекослав Трбарић
З. Т. П. „Мајевица”
Тузла (Босна)

ПЕЧАТ БР. 117

секције за размену марака Савеза филателиста Србије
оглашавам неважећим јер ми је исти украден

Др. Љубивоје Михајловић
лекар
Мионица (Ваљевска)